

Ozioma Jesu Kristi Rikę Kę
Luku
Dọn De E

Ihięn Wę De Ni Ekukwọni

¹ Tiofilosị Ikpęn ile rị ni, ndị bu ọda a lili maguọ depuha ihien ndi hun me ime igunrun enyi; ² we de we hu ke ndi ahun gi enya we hun ihien ndini we gha isi mbidon le ndi zisonme ozi hu don gwa enyi. ³ Ya wu, make ni a kpachanpuguọ m enya lebancharin ihien ndini ile enya gha mbidon lala, e roguo m'a ni o hugho mma ni mme nwen nke gi usonron-usonron den'i k'o don mesonme, ⁴ keni o hun uzo we i enya ni ihien we kuzi i wu ezioku.

Mmon-ozị E Wehe Ozi Ni We K'a Mu Jonu Hun E Me Mirin-Chuku

⁵ Ogen Herodu gi wu eze Judia, o nwon onye nchu-ejan ohu w'a kpo Zekaraya. Ke we don han ndi nchu-ejan, itu Abija k'o ri. Elizabethi nwunye e wuzikwo onye ebon Eronu ke ya. ⁶ We ebuo wu ndi ezi-omume enya Osolobue; enwon we nkoriani—w'e donmecharin iwu le odinali ile ri ofufe hun Di-nwonni-enyi tumesonme. ⁷ Kani amuni we nwa, makele Elizabethi wu agan, bu we ebuo a kaguo egedi.

⁸ Uhuohin ohu, Zekaraya ri ime Ulo-nsọ a run orun nchu-ejan a, ogen ndi itu e gi ri orun. ⁹ Ke omenali ndi nchu-ejan don ri, iya ke mkpo we tu hanrin hun siko d'a banye Ebehu-ri-nsọ ime Ulo-nsọ Di-nwonni-enyi d'a kpo nsensi okun. ¹⁰ K'o ri a kpo nsensi hu okun, ndi hu ile bia d'e fe ofufe hu ihun-ezi, e me ekpere. ¹¹ 'Ya ke mmon-ozị Di-nwonni-enyi no nwonpuha ni Zekaraya ime ebahun; mmon-ozị hu wuzo azuun aka-ihien ukpo w'a no a kpo nsensi okun. ¹² Ogen Zekaraya gi hun a, ehụ no

mama a nni ọda-ọda, egun nọ tuma a. ¹³ Mmọn-ozì hụ nọ sị a, “Atulẹ egun Zẹkaraya! Osolobue a nuguọ ekpere i: Elizabeti nwunye i jenkọ d'a mun'i okennyẹ! I siko d'a kpo a Jonu. ¹⁴ Unu jenkọ d'a ghoghọ ọda; efo siko d'a suo onu usuo ọda-ọda; ndi bu ọda jenkọ d'a ghoghoni omumu a, ¹⁵ makeni o jenkọ d'a wu oken ihian enya Di-nwonni-enyi. O rakokwo manya owule mobu manya zeni. We gini d'a mu a, Mmọn-nsọ siko d'a gha ebe o ri efo nne e jun ime e. ¹⁶ O jenkọ d'e me ndi Izrelu bu ọda gbewoto d'e kunrun Di-nwonni-enyi wu Osolobue we. ¹⁷ O siko d'e buru ni Di-nwonni-enyi uzọ ken'o kwan'a uzọ; o jenkọ d'e gi agungun le iken onye-amuma wu Elaija me e—keni o me obi ndi nedi gbewoto si ebe umu we ri, me ndi nnupu-isi gbewoto d'e romẹ iroro ndi ezi-omume, iroro ndi marin ihien—gi e kwademe ndi alini make obibia Di-nwonni-enyi.”

¹⁸ Zẹkaraya nọ sị mmọn-ozì hụ, “Nani m'e don marin ni onwan siko d'e me? A kaguọ m egedi, nwunye m a kaguozì egedi.” ¹⁹ Mmọn-ozì hụ nọ shiarị a, sị, “Mme wu Gebrelu hun e wuzo ihun Osolobue. Iya zi m d'a gwa i oku, zi i oziomanị. ²⁰ Ebe o me nwan ni y'e gini ihien ndi hụ m ku don, ihien ndi hụ hun jenkọ d'e mezu ogen e ru, i jenkọ d'a wu odin: 'ya sakozì eka ku oku d'e ru uhuhon ihien m ku jenkọ d'e me.”

²¹ Ogen ihienni gi ri e me, ndi ahun hụ e che Zẹkaraya, a sị, “K'o biehanzini enina ime Ebahun-ri-nsọ?” ²² Ogen o gi puha, o sani eka gwa we oku, 'ya we nọ marin n'o hunole ohun ime Ebahun-ri-nsọ—makeni o to e gi eka a gwa we oku, o sazini eka ku oku.

²³ Ogen orun a a guu, o nọ lama iwe e. ²⁴ Omegu, Elizabeti nwunye e nọ turu ime. Elizabeti aghani ime ulo pu orogbo ifon isen. ²⁵ O sị, “Di-nwonni-enyi e meke ni m

ebe ọ nọ gi ęnya rị mma lee m, wepụ uya ile m rị a hụn ebe ndị nke m rị!”

Mmọn-ozị E Wẹhẹ Ozi Ọmụmụ Jizọsị

²⁶ Oge ẹfọ-ime Elizabetị gi rị ifon isin, Osolobue nọ zi mmọn-ozị ahun w'a kpọ Gebrelụ jẹn obodo ohu me ẹkere w'a kpọ Nazaretị hụn rị Galili; ²⁷ o zi ẹ d'e kunrun nwa-agboọ ohu keleni marin okennyẹ. Efan nwa-agboọ hụ wụ Meri. Nwa-agboọ ahun le okennyẹ ohu w'a kpọ Josefu kwerigbama ni we jenkọ d'a lụ; Josefu wụ onye ikpun-ulo eze, ikpun-ulo Defidi. ²⁸ Mmọn-ozị hụ nọ bja d'e kunrun Meri, si a, “Darụ! Onye Chuku gozi agozi! Chuku noyeni i anoyeni.”

²⁹ Oku mmọn-ozị hụ gwa Meri anizini obi ru Meri ali kaka; ọ hụ a ju enwen ẹ ke elee udi ekele wụ onwan.

³⁰ Mmọn-ozị hụ nọ si a, “Atule egun. Osolobue e meguo n'i ohunma. ³¹ I k'a tu ime, mu okennyẹ; i jenkọ d'a kpọ a Jizosi/Jesu. ³² O k'a wụ oken ihian; we jenkọ d'a kpọ a Nwa Onye Hụ Kacharinni. Di-nwonni-ęnyi wụ Osolobue jenkọ d'e ye ẹ ukpo nedi-ẹ-kani wụ Defidi; ³³ o k'a ki Izrelụ, ikpun-ulo Jekopu, jėrin ejen; ali-eze ẹ aguko!”

³⁴ Meri nọ si mmọn-ozị hụ, “Nani k'o don me—bu m'e ke marin okennyẹ?”

³⁵ Mmọn-ozị hụ nọ si a, “Mmọn-nso jenkọ d'a biakwasị i; iken Onye Hụ Kacharinni jenkọ d'e kpume i. Ya wụ, nwa i jenkọ d'a mu k'a ri nso—we k'a kpọ a Nwa Osolobue.

³⁶ Ozozi, Elizabetị nwene i a turuguo ime—ebeni ọ kaguu egedi! Efo-ime ri a nwan ifon isin—onye nwen we te si n'ọ wụ agan! ³⁷ Make ni, o nwonni ihien Osolobue ghaleni a saeka e me!”

³⁸ Ya Meri nọ si, “Iyaa; odibo Di-nwonni-ęnyi ke m wu—'ya ri ni m k'i don ku!” 'Ya mmọn-ozị hụ nọ la a to, pu.

Meri E Jẹn D'a Hụn Elizabetị

³⁹ Omēguū, 'ya Meri nọ kwademe ozigbo-ozigbo jēnme obodo ohu hūn rī oke alī Judia. ⁴⁰ O ru ebēhū, ọ nọ banye iwe Zēkaraya, kele Elizabēti. ⁴¹ Ogēn Elizabēti gi nū ekele Meri, nwa rī a efo nọ tūsi elu. 'Ya Mmōn-nso nọ gbajun Elizabēti. ⁴² 'Ya Elizabēti nọ gi okēn olu dōbepū oro, sī, “Iyū kē wē kachanrīn a gozi ime ikpoho ile; nwa ī sikō d'a mū wū onyē wē gozi agozi! ⁴³ Nani ke ihien oma han enina dōn mē m, nī nne Di-nwōnni-m bīa d'a hūn m? ⁴⁴ Makēni, hūn m gihū nū k'i kele, nwa rī m efo nọ gi ighoghō tūsi elu! ⁴⁵ Ngozi rī nī okpoho hū hūn kweri nī oku hūn Di-nwōnni-ēnyi gwa a jenkō d'e mezu!”

Ebū Meri Gi Ja Osolobue mma

⁴⁶ Meri nọ sī,

“Obi m rī a ja Di-nwōnni-ēnyi mma;

⁴⁷ mmōn m rī a ghoghō ime Onyē-nzūpūha m wū Osolobue,

⁴⁸ makēni o giguō enya rī mma lee m —
mme, hūn wū odibo ē mmakalaka!

Ezioku-ezioku, gha nwan kikēnni e jēn,

agbō ile sikō d'a gha a kpō m onyē wē gozi agozi,

⁴⁹ makēni Onyē Hū Nwōn Ikēn e meōlē ni m okēn
ihien rī ichēn-ichēn;
efan a rīzikwō nsō!

⁵⁰ O mesōnme ni ndī hūn e humēn'ē isi omikēn —
gha agbō d'e ru agbō.

⁵¹ Ọ tinpūguō ēka a, kpa ikēn,
kpōnyiya ndī mpache lē ihien wē rī e ro.

⁵² O wetuguō ndī-nze uku elu ukpō wē,
bushi ndī nwōnlēni ihien wē wū enu.

⁵³ O giguō ihien rī mma yejun onyē egun rī a gūn efo,
gbama oḍafin ēka, chupū a.

⁵⁴ O yeguōnī odibo ē wū Izrelū ēka;
ọ nyanhangūō omikēn ya lē enwēn ē wū Osolobue.

⁵⁵ Ọ nyanhanguo a

k'o don kwe ndi nedi enyi kani nkwa —

k'o don kwe Ebrahim le ebom a ile nkwa jennrin ejen!”

⁵⁶ Ya Meri no son Elizabethi nodi ihien rike orogbo ifon eto, o no lakin iwe e.

Omumu Jonu Hun E Me Mirin-Chuku

⁵⁷ O ru ogen Elizabethi k'e gi mu, o no mu okennye.

⁵⁸ Ndi bikunmen'e le ndi nke we no nu ni Di-nwonni-enyi e meguo n'a oken omiken, we no son e ghogho. ⁵⁹ Nke akpu-uhuhin esato, we no bia d'a kwa nwata hu ugun; we te k'a gun a Zekaraya nokene nedi e, ⁶⁰ kale nne e no si, “Mba-o! We jenko d'a kpo a Jonu.” ⁶¹ We no si a, “O nwonni onye nke unu hun a za efan hu!” ⁶² We no gi aka ju nedi e efan we siko d'a kpo a. ⁶³ O no si we y'e omuma hun w'a kaye ihien, 'ya o no de, “Efan a wu Jonu.” O no tu we ile enya! ⁶⁴ Idumuzi, onu a no shiapu, ire e a topu, o no kume oku, jama Osolobue mma. ⁶⁵ Egun no tuma ndi ile bikunmeni we; ndi ihian hu e ku oku ihien ndini egbera oke Judia ile. ⁶⁶ Onye owule nun'a hu e ro e, a si, “Kini ke nwatani jenko d'a wu?” We ri a ju enina makeni aka Di-nwonni-enyi ri ime ndun a ezioku-ezioku.

Amuma Zekaraya Bu

⁶⁷ Mmon-nsọ no jun ime nedi e wu Zekaraya, 'ya o no bu amumani:

⁶⁸ “Ojija-mma ya ri ni Di-nwonni-enyi wu Osolobue Izrelu! Makeni o biala d'e yeni ndi nke e aka,

o gbapuhago we.

⁶⁹ O wepuhaguni enyi Mpin,

Oken Onye-nzuopuha, hun jenko d'a zuopuha enyi — onye ikpun-ulo odibo e wu Defidi.

⁷⁰ O meguo a k'o don ku e edei, ghahani ndi-amuma nsọ a,

71 n'o jenkọ d'a zuọpuha ẹni ẹka ndi inenren ẹni ile
 ẹ ndi iwe ẹni ri e we;

72 n'o siko d'e meni ndi nedi ẹni kani omiken
 nyanhan nkwerigbama nsọ a —

73 nyanhan ẹfan a,

hun o kunni nedi ẹni kani wu Ebrahim
 ogen o gi kwe ẹ nkwa —

74 n'o siko d'a gbapuha ẹni ẹka ndi inenren ẹni,
 amamgbe egun ghazi a tu ẹni ẹni gha e fe ẹ,

75 kama, ẹni e gi iri-nsọ ẹ ime-ihien o cho
 e fe ẹ,
 ogologo ndun ẹni ile.”

76 “Nke iyu wu nwa,

wẹ jenkọ d'a kpọ i

onye-amuma nke Onye Hu Kachanrinni;

i siko d'e buru ni Di-nwonni-ẹni ọzo,

kene i hun ọzo kwa n'a ọzo a;

77 i jenkọ d'e me ndi nke ẹ marin

ke w'a don nwonhen nzuopuha

ghahani inwonhen mgbaghari njo we.

78 Onwan jenkọ d'e me

make ẹfoma ẹ omiken Osolobue ẹni,

hun o jenkọ d'e gi me ukpe nzuopuha nwunmeni
 ẹni,

79 me ẹ gha elu-igwee nwunmeni

ndi hun ri ime ishi ẹ ime onyinyon-onwun;

du ukọ ẹni

ye ọzo udon.”

80 Nwata hu wu Jonu e sue, wuru onye zeni ime mmon;
 o no biri atu d'e ru uhuhin hu o puha d'a runma orun a
 id'anya ndi Izrelu ile.

Isi Nke Ebuo

Omumu Jizosi

(Mat 1.18-25)

¹ Ogen hu, eze-kani w'a kpo Siza Ogostusu no ye iwu, si we detuchanrin efan ihian ile ri uwa—ebe ile ri okpuru okiki ndi Rom. ² (Onwan wu nke ibuzo we detu efan ihian ile; ogen Kwirinosi gi wu Govano ri a ki ali Siria ke we gi detu efanni.) ³ Onye owule hu e jen obodo e d'e deye efan.

⁴ 'Ya Josefụ no gha obodo Nazareti ri Galili si obodo Betulehem hun ri Judia, obodo we no mu Defidi—makeni ikpun-ulo Defidi k'o gha puha. ⁵ Iya le Meri hun we ebuo kwerigbama ni we jenkọ d'a lu wi jen d'e deye efan. Meri ri ime ogen hu. ⁶ Ebe we ri Betulehem, ogen Meri k'e gi mu nwa hu e ru, ime no memẹ e. ⁷ O no mu nwa ibuzo a, mu a okennyẹ, gi ekwa we gi a pa nwa fuma a, bu e dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri—makeni uto aria hun we siko d'a nodi ime ulo ndi-ijen a nodi.

Ozi Ndi Mmon-ozu Wehe Ni Ndi-ndu Anu Ahun

⁸ Uhinhin hu, o nwe ndi e du anu ri ofia egberẹ ahun, e lepu anu we enya. ⁹ Mmon-ozu Di-nwonni-enyi no nwonpuha ebe we ri, ogho Di-nwonni-enyi no nwunhunme we leke ukpe. 'Ya egun no tuma we. ¹⁰ Kani mmon-ozu hu no si we, "Atule ni egun! M bia d'e zi onu ozi oma hun siko d'e weheni ihian ile eregede ighogho. ¹¹ A muguo ni we unu Onye-nzuopuha tanni ime obodo Defidi; iya wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, hun wu Di-nwonni-enyi!" ¹² Onwan ke unu jenkọ d'e gi marin a: unu jenkọ d'a hun nwa we gi ekwa fuma, bu dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri."

¹³ Idenmizi, igunrun ndi mmon-ozu elu-igwee no fopuha che ni mmon-ozu hu, a ja Chuku mma, a si,

¹⁴ "Ogho 'ya ri ni Osolobue

ebehụ kachanrìn elu ejen;
 udon 'ya rì nì ndì rì ime ụwa,
 ndì ọ rì e menì ọhụnma!”

¹⁵ Mgbe ndì mmon-ozì hụ gi lagụ wẹ tọ, si elu-igwee, ndì-ndu anụ hụ nọ sị ibe wẹ, “Nì ẹnyi jẹru Bẹtulẹhem d'a hụn ihienni menì, hụn Di-nwonnì-ẹnyi gwa ẹnyi.” ¹⁶ Wẹ nọ jẹnme ozigbo-ozigbo. Wẹ nọ hụn Meri lẹ Josefụ lẹ nwa ahun wẹ bu dinẹ ime ihien anụ gi e ri ihien-oriri. ¹⁷ Ogẹn ndì hụ a zun anụ gi hụn Jesu, wẹ nọ gwa wẹ ihien mmon-ozì hụ gwa wẹ banyeni nwa hụ. ¹⁸ Ihien ndì hụ e du anụ ku nọ tū ndì ile nūn'a ẹnya. ¹⁹ Kanì Meri e buchanrìn ihien ndìnì ile tọ ime obi ẹ, e ro wẹ.

²⁰ Ndi hụ e du anụ nọ lama, e tuchan Osolobue, a ja a mma, makeni ihien ile wẹ nū lẹ ihien ile wẹ hūn rìchanrìn kẹ mmon-ozì hụ dōn gwa wẹ.

A Gụn Wẹ Jizosì Efan

²¹ Nke akpụ-uhụọhìn ẹsato, ogẹn wẹ jẹnkọ d'e gi kwa nwata hụ ugun nọ ru, wẹ nọ gūn a Jesu/Jizosì, efan hụ mmon-ozì hụ ye ẹ nì nne ẹ d'a tū ime ẹ.

A Papuha Wẹ Jizosì Imẹ Ulo-nsọ

²² O ru ogẹn Josefụ lẹ Meri e gi mẹ Mmemme Idon-nsọ rìkẹ kẹ Iwu Mozizi dōn ku, 'ya wẹ nọ weri nwa hụ shi Jerusalem keni wẹ papuhani Di-nwonnì-ẹnyi 'ya, ²³ (kẹ wẹ dōn de ẹ ime Iwu Di-nwonnì-ẹnyi, nì, “Wẹ sịkọ d'e wepuha nì Di-nwonnì-ẹnyi nwa-okennyẹ ibuzọ ọwule wẹ mụ”). ²⁴ Wẹ nọ chụ ejan kẹ wẹ dōn de ẹ ime Iwu Di-nwonnì-ẹnyi, ebehụ Iwu nọ sị, “Nduru ebuo mọbu umu oluikuku ebuo.”

²⁵ Ogẹn hụ, o nwon okennyẹ ohu w'a kpọ Simionu hūn bi Jerusalem. Onye e mẹ ihien Osolobue chọ k'ọ wụ; o gi obi ẹ ile e fe Osolobue, e che ni Osolobue zuopuha ndi Izrelu. Mmon-nsọ noyen'ẹ anoyeni. ²⁶ Mmon-nsọ mẹ ẹ

marin n'ọ nwunko d'e ru n'ọ hun Kraisti, Onye Hu Di-nwonni-enyi Tume. ²⁷ Mmon-nsọ no duru Simionu si ime Ulo-nsọ. Ogen ndi mu nwa hu wu Jizosi gi wehe e d'e me n'e ihien Iwu cho, ²⁸ Simionu no pari nwa hu, ja Osolobue mma, si,

²⁹ “Di-nwonni-enyi,

i ri nwan a si odibo i ya gi udon lama,

noke ke i don ku;

³⁰ makele e gigu m enya m hun nzuopuha i,

³¹ hun i kwademe id'enya ndi ali ile ri ichen-ichen:

³² Uke hun jenko d'a ghosi ndi ali ndi ozo uche i,

uke hun jenko d'e wehe ni ndi nke i wu ndi Izrelu ogho.”

³³ Ihien ndi hu we ku banyeni nwata hu no tu nedi e le nne e wu Josefu le Meri enya. ³⁴ 'Ya Simionu no gozi we; ya o no si nne e wu Meri, “Gon ntin, we tume nwatani n'ọ wuru onye we siko d'e gi budan ndi bu oda ime Izrelu, gizikwo a busi ndi bu oda elu ime Izrelu.”

“O siko d'a wu ahima, hun gha aka Osolobue bia, hun ndi ihian jenko d'a luson, ³⁵ keni ihien ndi bu oda ri e ro hun uzo puha ifon—ihien ufu jenko d'e zupuzi iyu nwen obi rike opia-agma make ufiri nwatani.”

³⁶ O nwon onye-amuma ohu wu okpoho, hun w'a kpo Ana*, nwa Fanuelu, onye ikpun-ulo Asha ro; o kaguo egedi; di e a nwunhuguo—ahua esa suo ke iya le di e bi ni di e d'a nwunhun. ³⁷ O ri nwan nwa ahua eno kwasi ogun-eno. A ra gha Ulo-nsọ pu, o hu e fe Osolobue ukinkin le efinnai, e bu onu, e me ekpere. ³⁸ Ogen ohu hu k'o gi puhazikwo, ye Osolobue ekele, kume oku nwa hu keni ndi ile ri e che ni Osolobue gbapuha Jerusalem nu.

A Lakin We Nazareti

* **Isi Nke Ebuo:36** Griki: Hana

³⁹ Ogen Josefụ lẹ Meri gi meguu ihien ile Iwu Dinwonni-enyi cho, we no lakin obodo we bi wu Nazareti hun ri ime Galili. ⁴⁰ Nwata ahun e sue, ka ehụ, marin ihien o-da-oda, ewere Osolobue hu e son e.

Ihien Jesu Me Ime Ulo-nsọ K'ọ Ri Nwata

⁴¹ Ahua ile ke ndi mu Jizosi gi e jen Jerusalem d'e me Mmemme-Nghafe. ⁴² Ogen Jesu gi ri nwa ahua mmebuo, we no jenzi mmemme hu ke we don e jen mbu. ⁴³ Ogen mmemme gi guguu, we no lama, kanị nwata hu wu Jesu no dino Jerusalem bu ndi mun'a a marin.

⁴⁴ We ri e ro n'ọ ri ime igunrun ihian hu we ile gba lako, we noleni cho a d'e ru ni e jenu we ijen akpu-uhuhin ohu gbe-gbe-gbe—ya we no nwan choma a ebe ndi nke we le ndi owu we ri. ⁴⁵ a cho be w'e, ahunni w'a, ya we no kin-azuun, si Jerusalem d'a cho a. ⁴⁶ Hun me akpu-uhuhin eto ke we gi hun a ime Ulo-nsọ, ebe o nodiye ni ndi-nkuzi, e gon we ntin, a ju we otaa. ⁴⁷ Nghota a le aziza a atukeme ndi ile ri e gon e ntin enya. ⁴⁸ Ogen ndi mun'a gi hun a, ndun a guu we; nne e no si a, “Nwa m, ki meni enyi ihieni? Mme le nedi i hu a gbaka-obi, a cho i.”

⁴⁹ O no si we, “Ki unu chomazi ni m? Unu amarin ni m jenko d'a riri iwe† Nedi m?” ⁵⁰ Kanị aghotanị we ihien o za we. ⁵¹ 'Ya Jesu no sonme we, we ile no lashi Nazareti. O hu e humeni we isi; nne e a nacharin ihien ndini ile to ime obi e. ⁵² Jesu hu e sue, a ka ehii, a marinwaye ihien; ihien e hu a suo ke Osolobue ke ihian.

Isi Nke Eto

*Ozi Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Zi
(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jon 1.1-28)*

† **Isi Nke Ebuo:49** mọbu: orun

¹ Hụn mē ẹ ahụa mmisen ime ọkiki eze-kani w'a kpọ Siza Taiberiasị, oge hụ Pōntus' Pailleti gi wụ Govanọ rị a kị Judia—we kebe Izrelụ lẹ alị ndi nọkunmē n'ẹ ụzọ ẹnọ oge hụ: Herodu hụ a kị Galili; Filipu nwēnē ẹ hụ a kị Ituria lẹ Trakonitisi; Lisaniyasi hụ a kị Abilēni. ² Anasi lẹ Kayafasi wụ ndi-isi nchụ-ẹjan. Oge hụ kẹ oku Osolobue gi biani Jonu nwa Zekaraya ime atụ. ³ 'Ya ọ nọ ghagbamachanrin egeberē Iyi Jodani, a ma okwa—a si wẹ bia d'e mē mirin-Chuku, gi ẹ ghoṣi n'e roghariguṣo wẹ—keni Osolobue hūn ụzọ gbaghari wẹ njo. ⁴ Eriira kẹ wẹ don de ẹ ime ehuhuo Azaya onye-amuma, ni,

“Olu onye ohu rị a han ime atụ,
a si,

‘Kwa ni ni Di-nwonni-enyi ụzọ;
meme ni ụzọ a n'o zinrin.

⁵ Wẹ jenko d'e hukin odanmgbugbu ile,
mē ugu lẹ oke ile henrinsonmē alị-aradan;
wẹ jenko d'e mē ụzọ-ngirigo ile zinpu,
mē ụzọ-mkpoke ile rienpu —

⁶ ihian ile a hūn nzuopuha Osolobue!’ ”

⁷ Ya Jonu nọ rị a gwa igunrun ndi hụ rị a bia d'e kunrunn'ẹ n'o mē wẹ mirin-Chuku oku, a si, “Igunrun eju-alị! Onye si unu gba ni iwe lẹ onuma Osolobue lalanị ọsọ?!”

⁸ Mikwo ni nwan mkpuru hūn jenko d'a ghoṣi ni unu e roghariguṣo! Aghakwole ni a si enwen unu, ‘Ebrahim wu nedị enyi nu!’ Makeni, ezioku kẹ m rị a gwakwo unu, Osolobue siko d'a saeka gi omuma ndini memesonmē ni Ebrahim umu. ⁹ Anyun a rigwole nwan ukun-osisi, e che: osisi owule mīleni mkpuru rị mma, e gbutu w'ẹ, tu a ye ime okun.”

¹⁰ Igunrun ndi ahun hụ a si a, “Kini kẹ enyi siko d'e mē nwan?” ¹¹ O nọ si wẹ, “Onye owule nwon ewuru ebuo jenko d'e weriri ohu ye onye nwonleni; onye owule nwon

ihien-oriri siko d'e mezikwo erira.” ¹² Ndi a na ugwo-isi hun biazikwo d'e me mirin-Chuku no ju a, si, “Onye-nkuzi, kini ke enyi jenkwo d'e me?” ¹³ O no si we, “Anakarile ni ihien we si unu na.” ¹⁴ Ndi-agma no biazikwo d'a ju a, si, “Enyi nwen? Kini ke enyi jenkwo d'e me?” O no si we, “Aghazile ni e gi eka-iken a narin ihian ego; ebuokinzile ni ihian onu; ni ni ugwo-orun unu e jun unu efo.”

¹⁵ Makeni we ri a tukenme enya Kraisti, Onye-nzuopuha Hu Osolobue Tume, hun o kwe nkwa n'o jenkwo d'e zihie, lezi makeni we ri a ju enwen we ke Jonu ro, ¹⁶ Jonu no si we, “M gi mirin mmaka e me unu mirin-Chuku, kanị onye kanị m lala: efurudeni m onye jenkwo d'a topu eriri akpukpo-uku a! O siko d'e gi Mmon-nsọ le okun me unu mirin-Chuku.

¹⁷ O gi ihien o gi a fuchan oka: o jenkwo d'a fuchanchanrin oka ile ri ebe o no a kuko oka, kpon akpuru a ye ebe o kpono oka, kponkikome efifia kponye ime okun hun we ghaleni e tinyun.”

¹⁸ Jonu gizi oku ndunmodun bu oda risonme ichen-ichen zi we ozioma.

¹⁹ Jonu no jugbo eze wu Herodu makeni o jen d'a luma Herodias wu nwunye nwene e lezi make eje-ihien ndi ozo bu oda Herodu me. ²⁰ 'Ya Herodu no mede hun ka njo ghahani ikpokin Jonu ye ulo-ngan.

E Me We Jizosi Mirin-Chuku

(Mat 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹ Ogen we gi ri e me ihian ile mirin-Chuku, we nozi me Jizosi. E megwu w'a 'ya, ebe o ri e me ekpere, elu-igwee no kpupu, ²² Mmon-nsọ no gi udi nduru hidan, bekwasị a. Olu no gha elu-igwee si, “Iyu wu ezi Nwa m; ihien i a suoka m.”

Ndị Mụ Jizọsị

(Mat 1.1-17)

²³ Jizọsị rị ihien rịkẹ nwa ahua iri-kwasị-ogun k'o bidon orun a. We weri Jizọsị noke nwa Josefu.

Josefu wu nwa Heli,

²⁴ Heli wu nwa Matitai,

Matitai wu nwa Livi,

Livi wu nwa Meki,

Meki wu nwa Janai,

Janai wu nwa Josefu,

²⁵ Josefu wu nwa Matiasị,

Matiasị wu nwa Emosi,

Emosi wu nwa Nahum,

Nahum wu nwa Es'li,

Es'li wu nwa Nagai,

²⁶ Nagai wu nwa Maati,

Maati wu nwa Matiasị,

Matiasị wu nwa Semei,

Semei wu nwa Joseki,

Joseki wu nwa Joda,

²⁷ Joda wu nwa Johanani,

Johanani wu nwa Resa,

Resa wu nwa Zerubabelu,

Zerubabelu wu nwa Shiatelu,

Shiatelu wu nwa Neri,

²⁸ Neri wu nwa Meki,

Meki wu nwa Adi,

Adi wu nwa Kosam,

Kosam wu nwa Emadam,

Emadam wu nwa Eh,

²⁹ Eh wu nwa Joshua,

Joshua wu nwa Elieza,

Elieza wu nwa Jorim,

Jorim wu nwa Matitai,

Matitai wu nwa Livi,

³⁰ Livai wu nwa Simionu,
 Simionu wu nwa Juda,
 Juda wu nwa Josefụ,
 Josefụ wu nwa Jonam,
 Jonam wu nwa Ẹliakin,
³¹ Ẹliakin wu nwa Mēliā,
 Mēliā wu nwa Mēna,
 Mēna wu nwa Matata,
 Matata wu nwa Natani,
 Natani wu nwa Defidi,
³² Defidi wu nwa Jese,
 Jese wu nwa Obēdi,
 Obēdi wu nwa Būazi,
 Būazi wu nwa Salūmonu,
 Salūmonu wu nwa Nashonu,
³³ Nashonu wu nwa Aminadabu,
 Aminadabu wu nwa Adimini,
 Adimini wu nwa Anị,
 Anị wu nwa Hez'ronu,
 Hez'ronu wu nwa Pērezi,
 Pērezi wu nwa Juda,
³⁴ Juda wu nwa Jekopu,
 Jekopu wu nwa Aziki,
 Aziki wu nwa Ebrahim,
 Ebrahim wu nwa Tera,
 Tera wu nwa Nahọ.
³⁵ Nahọ wu nwa Serugu,
 Serugu wu nwa Reu,
 Reu wu nwa Pelegi,
 Pelegi wu nwa Ẹba,
 Ẹba wu nwa Shēla,
³⁶ Shēla wu nwa [Kainani],
 [Kainani] wu nwa Afasadi,
 Afasadi wu nwa Shem,

Shem wu nwa Nua,
 Nua wu nwa Lameki,
³⁷ Lameki wu nwa Metusela,
 Metusela wu nwa Enoku,
 Enoku wu nwa Jaredi,
 Jaredi wu nwa Mahalalelu,
 Mahalalelu wu nwa Kenan*,
³⁸ Kenan wu nwa Enosi,
 Enosi wu nwa Seti,
 Seti wu nwa Adam,
 Adam wu nwa Osolobue.

Isi Nke Ẹno

Onwunwan Ekwensu Nwan Jesu

(*Mat 4.1-11; Mak 1.12-13*)

¹ 'Ya Jesu no gha Iyi Jodani lua. Mmon-nso jun ime e; Mmon-nso no duhunmeme e ime atu, ² Ekwensu no nwan a ebeku orogbo akp'ohin ogunna. O rini ihien owule ogen hu ile. Mgbe akp'ohin ogunna ahun gi zuguu, egun hu a gun a oda-oda. ³ Ekwensu no si a, "Owule i wu Nwa Osolobue, si omuman henrin ogbe bredi." ⁴ Jesu no si a, "E deguo w'a ime Ekwensu-nso ni, 'Ihian ara gi ihien-oriri suo a ri ndun.*' "

⁵ 'Ya ke Ekwensu no w'e si ebe jen elu, gi njube-enya ohu ghosicharin a ali-eze ile ri elu-uwa; ⁶ si a, "M jenkọ d'e ye i iken we ile le ogho we, makeni e buguo we uwe ile che m eka—onye suni m ke m'e y'e. ⁷ Ya wu, i ke ni m nwan isi ali, ihien ndini ile jenkọ d'e me nke i." ⁸ Jesu no si a, "Ekwensu-nso si, 'Ke ni Di-nwonni-enyi wu Osolobue i isi-ali; fe iya suo!' "

* **Isi Nke Ẹto:37** mọbu: Kainani (onu-Hibru) * **Isi Nke Ẹno:4**
 Ditononomi 8.3

⁹ 'Ya ke Ekwensu no weri Jesu si Jerusalem, bu e che mkp'onunu Ulo-nsọ, si a, "Omeni i wu Nwa Osolobue, gha ebeni tuha enwen i ye ali. ¹⁰ Makeni, e deguo w'a ime Ehuhuo-nsọ, si, 'O siko d'a si ndi mmon-ozu e cheme i; ¹¹ we jenkọ d'a pari i, amangbe y'a kpogburu omuma.' "

¹² Kani, Jesu no si a, "Ehuhuo-nsọ si, 'Anwankwole Dinwonna-enyi wu Chuku i.' "

¹³ Ekwensu a nwanchanringu Jesu, 'ya o no la a to, e che oghere ozo.

Jizosi E Bidon Orun A Ime Galili

(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ 'Ya ke Jizosi no kinhen Galili. Iken Mmon-nsọ jun ime e. Efan a no kpogbari obodo ile ri egbera hu. ¹⁵ O no kuzime ime ulo-ofufe ndi risonme ebahun, onye owule hu a ja a mma.

A Ju We Jizosi Ime Nazareti, Ali O No Sue

(Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ 'Ya Jesu no si Nazareti, ebe o no sue; o ru Uhuohin Izu-iken, o no jen ulo-ofufe k'o don e jen mbu. O no lihi oto n'o gun Ekukwo-nsọ, ¹⁷ we no y'e ehuhuo Azaya onye-amuma. O fifipu a, makeni ekukwo w'a fifima afifima ro; o no chori ebahu we deye ni

¹⁸ "Mmon Di-nwonna-enyi nokwasi m anokwasi, makeni o tumeguo m d'e zi ndi igbenye ozioma. O ziguo m

d'a si ndi ri ime egbun weri enwen we,

si ndi enya-ishi hunma uzo;

mme d'a gbapuha ndi we ri a biangbu;

¹⁹ mme d'a ma okwa ni ahua hu e ruole

hun Di-nwonna-enyi e gi meni ndi nke e ohunma."

²⁰ Jesu no fifimazi ehuhuo hu, we e ye onye e donme n'e; 'ya o no nodi ali. Ihian ile ri ime ulo-ofufe e bu enya tuma

a, ²¹ ọ nọ gwama wẹ, si, “Ebeni wẹ gun ime Ẹkukwo-nsọ e mezuguo tanni ke unu don ri a nu a.”

²² Wẹ ile hu e ku oku e ohunma, oku oma ndi hu ri a gha a onu a puha a tu wẹ ẹnya. Wẹ nọ si, “Onyeni ele nwa Josefu?” ²³ O nọ si wẹ, “A maringuo m ni unu siko d'a tuni m iluni: ‘Dibiẹ, zuo nwan enwen i!’ ‘Thien ndi hun ẹnyi nu ni ‘ya k'i me ime Kapanom, mezi e nwan ime obodo i.’ ”

²⁴ “M ri a gwa unu ezioku, w'a ra nabanhan onye-amuma ime obodo e: ²⁵ kani, ni m gwa unu ezioku rin'a: ezioku ro ni ikpoho di wẹ nwun bu oda ime ali Izrelu ogen Elaija, ogen ahun mirin gileni zue orogbo ahua eto le ifon isin, oken unwun nọ mugbame ali ile, ²⁶ kani o nwonni hun Osolobue zi Elaija d'e kunrun; ọ na wẹ ile to, zi e jẹn ali ozo—obodo Zarefatı hun ri ali Sidonu—d'e kunrun okpoho di e nwun ri ebẹhu.

²⁷ Ndi-oti ri ali Izrelu ogen Elaiasha onye-amuma buzikwo oda; kale o nwonni hun ọ zuo; ọ na wẹ ile to, zuo Nemanı onye ali Siria—onye ali ozo.”

²⁸ Ogen ndi ri ime ulo-ofufe hu gi nu ihieni, iwe nọ weme wẹ. ²⁹ A fulihi wẹ, nupu Jesu ime obodo hu, w'e si mkpenren oke hu obodo wẹ ri. Wẹ te cho ni wẹ gha elu ebahun kwantu e, ³⁰ kani Jesu nọ jenghafa etintinnai igunrun ahun, jenne nke e.

*Jizosi A Zuo Okennyẹ Eje-mmọn Ri Ime E
(Mak 1.21-28)*

³¹ ‘Ya Jesu nọ si obodo w'a kpọ Kapanom, hun ri Galili. O nọ kuzime wẹ Uhuohin Izu-iken; ³² nkuzi e nọ tu wẹ ẹnya, makeni o ku leke onye oku ri eka. ³³ Okennyẹ ohu eje-mmọn ri ime e ri ime ulo-ofufe hu; ọ nọ yi oken oro, si, ³⁴ “Euu! Hapu ẹnyi ye, Jesu onye Nazaretı?! I bia d'e tikpo ẹnyi? A maringho m onye i wu: yu wu Onye-nsọ Osolobue!”

³⁵ Kani, Jesu nọ jugho eje-mmon hu, si a, “Gba nkintin! Gha ime e puha!” Eje-mmon hu nọ bu okennyẹ hu gbe ali id'anya we ile, o nọ gha ime e pu, kani o run'a ehụ.

³⁶ O tu ndi hu ile anya, we hu a si ibe we, “Ki wu onwan? O nwe iken hun o gi a gwa eje-mmon oku rike onye oku ri aka, we hu a puha” ³⁷ Oku Jesu nọ kpogbari egerẹ hu ile.

*Jizosi A Zuọ Ogo Pita Le Ndi Ozọ Bu Oda
(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)*

³⁸ Jizosi nọ gha ime ulo-ofufe hu pu, si iwe Saimonu. Oken ehụ-okun ri e nwun nne nwunye Saimonu; we nọ juma Jizosi nani w'e m'e. ³⁹ Ozigbo, Jizosi nọ jemburu e, wuzo ebẹhu, jugho ehụ-okun hu, ehụ-okun hu nọ hapu a. O nọ lihi oto ozigbo, leme we obia.

⁴⁰ Ogen anwun gi roma, ndi ile nwon ndi emu ichen-ichen ri a ku nọ we we jenni Jizosi, o nọ bu aka kwasị onye-onye, zuochanrin we ile. ⁴¹ Eje-mmon huzi a gha ime ndi bu oda we risonme ime we a pu, e yi oro, a si, “Iyụ wu Nwa Osolobue!” Kani, Jizosi hu a jugho eje-mmon ndi hu—o nini we ku oku, make ni a maringwo we ni 'ya wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume.

*Jesu E Zisonme Ozioma
(Mak 1.35-39)*

⁴² Ogen eki gi fon, Jesu nọ gha ime obodo hu pu, si ebe ihian bileni, kani igunrun ahun hu a cho a. Ogen we gi hun a, we nọ cho ni we gbondon e make o gha a la we to. ⁴³ Kani o nọ si we, “M siko d'e ziriri ozioma Alize Osolobue ime obodo ndi ozọ, make ni 'ya ke Osolobue zihen m.” ⁴⁴ Erira k'o gi jensonme, e ku oku-Chuku ime ulo-ofufe ndi risonme ime Judia.†

† Isi Nke Ẹnọ:44 ali ndi Ju

Isi Nke Isen

Umụ-azuun Ibuzo Jesu Kpo

(*Mat 4.18-22; Mak 1.16-20*)

¹ Uhuohin ohu, Jesu turu mkpenren “Ohimin” Genesareti*, igunrun ihian hu a fufa a, keni we nu oku-Osolobue. ² O hun ugbo-mirin ebuo we limeto mkpenren mirin ebahun—ndi gi we e gbu azun nato we d'a su oga we. ³ Jesu no banye ohu ime we hun wu nke Saimonu, o no si a gha mkpenren ebeku nyanshi ihun ekere. Ya Jesu no nodi ali ime ugbo hu, gha ebeku kuzime igunrun hu.

⁴ Ogen o gi kuguu, o no si Saimonu, “Nyanshi ugbo ebe mirin no mi, ni unu tyesonme oga unu, keni unu nwun azun.” ⁵ Saimonu no si a, “Di-okpa, enyi no ebeni eki e we fon, enyi anwunni ihien-anai. Kanj, ebe o me ni i si enyi tuye, m jenkọ d'a tuye oga ndi hu.” ⁶ We no tyesonme oga we: we no nwun azun bu oda, nke wu ni oga we e te tikama. ⁷ 'Ya we no fe ibe we ri ime ugbo hun-ebu eka we bia d'e yeni we eka. A bia we, 'ya we no kpon azun kponjun ime ugbo ebuo hu, nke wu ni e te rubanma we ime mirin. ⁸ Ogen Saimonu wu Pita gi hun ihien meni, o no gbuni Jesu osekpui, si, “Gha ebe m ri pu, Di-nwonni-enyi, ni m wu onye njo!” ⁹ O ku erira makeni o tu ya le ndi 'ya le we wi enya ni we gbu azun buhan oda erira. ¹⁰ Erira k'o rizi umu Zebedi wu Jemisi le Jonu, ndi hun we le Saimonu gba a run.

Ya Jesu no si Saimonu, “Atule egun; gha kikenni jenme, ihian k'i siko d'a gha a kuha rike azun.” ¹¹ A dokpunpughagu we ugbo we mkpenren mirin, 'ya we no la ihien ile to, sonme Jesu.

* **Isi Nke Isen:1** Efanni ke w'a kpozi “Ohimin” Galili

*Jesu A Zuọ Onye-oti**(Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)*

¹² Ogen Jesu gi ri obodo ohu, okennyẹ ohu oti fukpo ẹhu ile ri obodo hu. Ogen o gi hun Jesu, o no dan ali, rioma a, si, “Di-nwonni-enyi, mbuni y'a chogho, i jenkọ d'a s'eka zuo m, a ri m ochan!” ¹³ Jesu no tinpu ẹka, metu a, si a, “A chogho m, ri ochan!” Ori hu no gha ẹhu okennyẹ hu pu ozigbo. ¹⁴ Jesu no si a, “Agwakwole onye owule; ka jen d'e kunrun onye nchu-ẹjan ozigbo, n'o lele i, y'a chu-ẹjan ahun Mozizi si onye dingingu oti k'a chu, gi ẹghosi ihian ile ni y'a dingingu.” ¹⁵ Kani, oku Jesu no kpokaride k'o kpohan mbu; igunrun bu oda hu e ruhe ni we gon e ntin le ni o zuo we emu we. ¹⁶ Kani o ru, o si ebe ihian bileni d'e me ekpere.

*Jizosi A Zuọ Onye-orọ**(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)*

¹⁷ Uhuohin ohu, ogen Jesu gi ri a kuzi, ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu hun gha umu-ali ile risonme Galili le Judia bia le ndi gha Jerusalem bia ri ebegu. Iken Di-nwonni-enyi wu Osolobue hu a hun Jesu jenkọ d'e gi gwo oria. ¹⁸ Ogen ahun hura, ikennyẹ gi ute bula okennyẹ orọ kinmin no bia; we hu a nwan ni we bubanhan a ime ulo hu d'e bu ẹ to ihun Jesu, ¹⁹ kani, ahunni we uzọ bubanhan a make ni igunrun hu jun ebegu. 'Ya we no nyinrin elu ulo hu, be oghe ye okpukpu ẹ, gha ebahun do 'ya le ute ẹ ye etintinnai igunrun hu ihun Jesu.

²⁰ Ogen Jesu gi hun okukwe we, o no si okennyẹ hu, “Owu m, a gbaghariguọ we i njo i.” ²¹ Ya ndi-nkuzi Iwu hu le ndi Itu-Farisi no juma ibe we, si, “Onye wu hunni ri e ku aru?! Onye a saeka a gbaghari njo wezuka Osolobue suọ?!” ²² Jesu a maringuo ihien ri we obi, 'ya o no si we, “Ki hain unu gi e ro udi iroroni?” ²³ Elee hun ka nfe okuku: i si, ‘A gbaghariguọ we i njo i’ ra i si, ‘Lihio oto n'i jenne

ijen'?" ²⁴ "M jenkọ nwan d'a ghoṣi unu ni Nwa nke Ihian nwe iken o gi a gbaghari njo ime uwa." 'Ya o no si okennyẹ hu oro kinmin, "M si i nihi oto, heri ute i n'i lama!"

²⁵ Okennyẹ hu no nihi oto ozigbo—id'enya we ile ri ebahun, weri ute hu o te gi dine, jari Chuku mma, lama.

²⁶ O no tu we ile enya oda-oda, we no ja Osolobue mma. O tuka we egun; we hu a si, "Enyi a hunole ihien enyi huntuleni tanni!"

Jizosi A Kpo Onye Ugwo-isi W'a Kpo Livai (Matiu)

(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Onwan e meguu, Jizosi no pu; 'ya o no hun onye w'a kpo Livai, hun a na ni ndi Rom ri a kini ugwo-isi, ebe o nodi ali ime odu we n'a na ugwo-isi. Jizosi no si a, "Sonme m." ²⁸ Livai no lihi oto, nato ihien ile, sonme e.

²⁹ 'Ya ke Livai no gi ifiri Jizosi kpo oriri hi-ogbe iwe e; igunrun ndi Ugwo-isi le ndi oro huzi teburu ebahu e du we e ri ihien-oriri. ³⁰ Ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu we hun ri itu ndi Farisi no son umu-azuun Jizosi kpeme, a si, "Ki hain unu gi e du ndi Ugwo-isi le ndi-njo e ri, a ra?" ³¹ Jizosi no shiarị we, si, "Ndi ri iken ara cho dibie, ndi emu ri a ku suo, uwe wu ndi a cho dibie. ³² Ele ndi ezi-omume ke m bia d'a kpo ni we roghari, kanị ndi-njo."

Ajuju Banyeni Ibu-onu

(Mat 9.14-17; Mak 2.18-21)

³³ Ya we no si Jesu, "Umu-azuun Jonu e bu onu mbule-ebọ, e me ekpere, umu-azuun ndi Itu-Farisi e mezikwo erira; kanị umu-azuun i e ri, a ra."

³⁴ Jesu no shiarị we, si, "Unu asako eka me ndi bia oriri agbamekukwo bu onu ebe we le okennyẹ ri a gba ehuhuo ri. Ni unu sa eka? ³⁵ Ogen w'e gi wepu okennyẹ hun ri a gba ekukwo lala, we jenkọ d'e bu onu ogen hu."

³⁶ Jizosị nozi tujị wẹ iluni: “O nwonni onye hụn a dokari ekwa ohun a kwakin nke akan. O m'ẹ, nke ohun hụ e tikapu; mpekele nke ohun hụ efurukode nke akan. ³⁷ O nwonni onye e gi ihien-manya akan a gbaye manya ohun. Makeni, o m'ẹ, manya ohun hụ sikọ d'a gbawa ihien-manya hụ, manya hụ a kwanhu, ihien-manya hụ a la iwi. ³⁸ 'Ya wu, gba manya ohun ye ime ihien-manya ohun! ³⁹ O nwonni onye a raguu manya akan hụn a cho nke ohun; makeni o jenkọ d'a si, 'Nke akan hụ mma.' ”

Isi Nke Isin

Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken

(Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ghako ime ugbo oka-witi, umu-azuun a no ghorima mkpuru oka-witi, e gi aka a fuchanpu, e ri. ² Ndi hu ime ndi Itu-Farisi no juma we, si, “Ki unu ri e meni ihien Iwu si we e mele Uhuohin Izu-iken?” ³ Jesu no shari we, si, “Unu e ke guntu ihien Defidi me ogen egun gi ri a gun 'ya le ndi 'ya le we wi? ⁴ O banye ime ulo Osolobue, weri bredi-nsọ hu w'e bupuhani Osolobue, ri e—yezi ndi 'ya le we wi, bu Iwu si onye owule erile bredi hu mmani ndi nchu-ejan sọ.” ⁵ 'Ya Jesu nozi si we, “Nwa nke Ihian ke oku Uhuohin Izu-iken ri aka.”

Jesu A Zuọ Onye Eka Nwunhun

(Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ O ru Uhuohin Izu-iken ozo, Jizosị no banye ime ulo-ofufe ohu, kuzime. Okennyẹ ohu aka-nni nwunhun ri ebenu. ⁷ Ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi hu a cho ihien we k'a si Jesu me; we hu e ke e nke keni we hun omeni o sikọ d'a gwọ orja Uhuohin Izu-iken, ni we gi e ma a ikpe. ⁸ Kani Jizosị a maringwo ihien we ri e ro. O no si okennyẹ hu, “Lihi oto n'i bia ihun ebeni d'e turu.” Okennyẹ hu no

lihi ọto, shi ebahun d'e wuzo. ⁹ 'Ya Jizosị nọ sị wẹ, “Nị m jụ unu ajuju: Kini ke Iwu sị enyi mę Ụhụọhịn Izu-iken? Ọ sị wẹ mę ihien rị mma ra eje-ihien? Ọ sị wẹ zuo ihian ra ọ sị wẹ gbu ihian?” ¹⁰ O lehunmeguu wẹ ile, ọ nọ sị okennyẹ hu, “Tinpụ ẹka i.” Okennyẹ ahun nọ tinpụ a, ẹka a nọ rizi mma. ¹¹ Kani, eje-olulu nọ bumẹ wẹ, wẹ nọ zumẹ umẹ ihien wẹ jenkọ d'e mę Jizosị.

Jesu A Hori Ndi-ozu Pụ-ichen Mmẹbuo

(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Ogen hu, Jesu nọ si enu ugu d'e mę ekpere, nochanrin uchinchin hu ile e mę ekpere e jenni Osolobue. ¹³ Eki e fon, ọ nọ kpọ umu-azuun a, hori mmadu mmẹbuo ime wẹ, kpọ wẹ ndi-ozu pụ-ichen. Wẹ wu:

¹⁴ Saimonu hun ọ kpọ Pita,

Anduru nwenę Pita,

Jemisi,

Jonu,

Filipu,

Batolomi,

¹⁵ Matiu,

Tamosi,

Jemisi nwa Alifios;

le Saimonu hun w'a kpọ “Onye-Zilotu”, makeni o te rị ndi gi ẹka-iken e mę ni wẹ chupu ndi Rom rị a kị alị wẹ;

¹⁶ ndi ozọ wu Judasi nwa Jemisi le

Judas' Iskarotu hun ren'ę ogen ikpazuun.

Jesu A Kuzi Ndi Bu Oda, Zuo Wẹ Emu

(Mat 4.23-25)

¹⁷ Ogen Jizosị le ndi-ozu hu pụ-ichen gi hidanguu, ọ nọ turu alị-aradan, 'ya le igunrun umu-azuun a. Imerinmę ndi ozọ ndi hun gha ebe ile rị ime Judia le Jerusalem le azuun alị Taya-le-Sidonu rị mkpenren Ohimin bịa rizikwo ebahun; ¹⁸ wẹ bịa keni wẹ gon ę ntin le n'ọ zuo wẹ emu

ri a kuni we. Ndi hun eje-mmou ri e ye nsongbu biazikwo ebefu, we no dinhin. ¹⁹ Igurrun hu ile hu a cho ni we metu a aka, makeni ikon ri a gha ime e a puha, a zuo we ile.

Ndi Nke We Ka Mma

(Mat 5.1-12)

²⁰ O no bu enya zinme umu-azuun a, si,

“Ngozi wu nke unu ndi la enwen we toni Osolobue*,
makele Ali-eze Osolobue wu nke unu!

²¹ Ngozi wu nke unu, ndi hun egun ri a gun ogenni, makeni efo jenkod'e jun unu! Ngozi wu nke unu ndi hun ri a kwan ekwan ogenni, makeni unu sikod'a mu emu.

²² Ngozi wu nke unu we gha a e gi ifiri Nwa nke ihian e ze ize unu, a gunpu unu onu ogun, a kpari unu, a gba ni unu oso!

²³ A ghoghon ni, a tasi ni elu ogen owule we m'e! Makeni ugwo orun hi-ogbe ri e che unu ime elu-igwee. Makeni, erira ke ndi nedi we kani me ndi-amuma ogen mbu.

²⁴ Kani nsongbu ri e che unu, ndi wu odafin ogenni, makeni unu e riguo nke unu!

²⁵ Nsongbu ri e che unu ndi efo jun ogenni, makeni egun sikod'a gun unu! Nsongbu wu nke unu, ndi ri a mu emu ogenni, makeni unu jenkod'a gha a kwan, e goo!

²⁶ Nsongbu wu nke unu ogen owule ihian ile gi e ku oku unu ohunma, makeni erira ke ndi nedi we kani me ndi amuma-ugha ogen mbu.”

E Nwe Ni Ihien-osusuo Jenni Ndi Inenren Unu

(Mat 5.38-48; 7.12a)

²⁷ “Kani m ri a gwa unu ndi ri e gon m ntin: e nwe ni ihien-osusuo jenni ndi inenren unu; e me ni ni ndi iwe unu ri e we ihien ri mma; ²⁸ a gozi ni ndi hun a bu unu onu; e me ni ni ndi hun e meja ni unu ekpere. ²⁹ Onye ma i

* *Isi Nke Isin:20* ndi igbennyē

ora nti ohu, y'e zinmen'ẹ hun-ẹbọ; onye napu i ewo i yiye elu ẹ, yezi ẹ hun i yi ime ẹ. ³⁰ Onye ọwụlẹ riọ i ihien, y'e ye ẹ. Onye weri ihien i, a dol'a 'ya. ³¹ E me ndi ozo ke i cho ni we e me i."

³² "Omeni ndi ihien i a suo susuọ ke ihien we a suo i, elee ihien-oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ndi njo e nwezikwo ihien-qsusuọ jenni ndi ihien we a suo! ³³ Omeni ndi hun e me n'i ohunma ke y'e me ni ohunma, elee ihien-oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ke ndi njo e mezi erira! ³⁴ Omele ndi i marin ni we siko d'a kukin i suo ke y'e zinye, elee ihien oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ke ndi njo e mezikwo erira, keni we kukin we ihien we zinye we! ³⁵ Mba! Kama, e nwe ni ihien-qsusuọ jenni ndi inenren unu, e me ni ni we ohunma. E zinye ni onye owule, k'a tula ni enya ni we jenko d'a kukin unu. Unu me ẹ, ugwo-orun unu jenko d'e hi-ogbe, unu jenko d'a wuru ezigbo umu Onye Hu Kachanrinni. Make ni, o me ni ndi ohunma-ogodan le ndi-njo efoma. ³⁶ E me ni ebere ke Nedi unu don e me ebere."

Amale Ndi Ozo Ikpe

(Mat 7.1-5)

³⁷ "Amale ndi-ozo ikpe, make Chuku gha a ma i ikpe; ekutole ndi ozo make Chuku gha e kuto i; gbaghari ndi ozo keni Osolobue gbaghari i."

³⁸ "Ye ndi ozo keni Osolobue ye i: i siko d'e nwehen hun we kponjun ohunma, biantu ẹ ali, zinzin, o junpuha—e hu we ẹ ye i ngadan. Make ni, ke i yehan ndi ozo ke Chuku jenko d'e ye i."

³⁹ Jizosi nozi tu ni we iluni: "Onye enya-ishi as'eka du enya-ishi ibe ẹ. N'o sa aka? O m'e, ele we ebuo a danban ime mgbugbu? ⁴⁰ Onye we ri a kuzi ara kari onye-nkuzi ẹ; kama, onye we kuziguu siko d'a no ke onye hun kuzin'e. ⁴¹ K'i ri a hunni irinrin-nkun ri nwenen i enya, bu

y'a hūnni ogwe-nkūn rị i ẹnya? ⁴² Nani ke y'e dōn sị nwēnē i, 'Nwēnē-onyē, nị m wepu i irinrin-nkūn rị i ẹnya,' bu y'a hūndēni ogwe-nkūn hūn rị 'yū lē enwēn i ẹnya? Onyē ihunnai! Bu ụzọ bupu ogwe-nkūn rị i ẹnya, kēni i legha ụzọ ọhūnma wepu irinrin-nkūn rị nwēnē i ẹnya.”

Osi Le Mkpuru A

(Mat 7.1-20; 12.33-35)

⁴³ “Osi rị mma ara mị mkpuru rịlēni mma; osisi jọ njo ara mị mkpuru rị mma. ⁴⁴ Mkpuru osisi ọwūlē mị kē wē gi a marin osisi hū: w'a ra ghōrị figi elu ogun-lē-ẹkiriika; w'a ra ghōrị grepu elu abị-ogun w'a kpọ brambu. ⁴⁵ Ezigbo ihian a gha ihien ọma o buto ime obi ẹ e wepuha ihien rị mma; kani eje-ihian a gha eje-ihien o buto e wepuha eje-ihien. Makeni, ihien hūn junpuha ime obi kē ọnū e ku.”

Ihien Jesu Gi Mmadu Ebuo Ri A Tun Ulo Kuzi

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ “Ki haịn unu gi a kpọ m 'Di-nwōnni-enyi, Di-nwōnni-enyi,' bu unu ara mē ihien m ku? ⁴⁷ Nị m ghosị unu kē onyē hūn bia d'e kunrun ni m, a nū ihien m rị e ku, e gi ẹ a rūn ọrūn, nọ: ⁴⁸ ọ nọ kē onyē hūn rị a tun ulo, hūn gumi mgbugbu, gbe iyeto a ye elu ọmuma; oge n oken-mirin gi huru, ide ẹ nọ hukunrun ulo hū, kani, ọ sani ẹka mehunmē ulo hū—makeni wē tun a ọhūnma, [wē tun a ye enu ọmuma].”

⁴⁹ “Kani, onyē hūn nū oku m bu a ra gi ẹ rūn ọrūn rị kē onyē hū tun ulo ye ali-mmakalaka bu o gbeni iyeto: hūn mirin ahūn gi hū hukunrun ulo ahūn, ọ dan ozigbo—dankpochanrin!”

Isi Nke Ẹsa

Jizos' A Zuo Igbon Onye-isi Agha Ndi Rom

(Mat 8.5-13)

¹ Ogen Jesu gi gwachanringuū wẹ oku ndini, 'ya o no si Kapanom. ² Onye-ndu agha ohu hun a ki ndi-agma Rom ogun isen ri ebehu. Onyeni nwon igbon ohu hun ri a mkpa oda-oda. Emu ri a ku igbon hu, o d'a nwun. ³ Ogen onye-ndu aghani gi nu banyeni Jesu, o no zi ndi hu ime ndi-isi ndi Ju d'a rifo a bia d'a zuo igbon e. ⁴ Ogen wẹ gi kunrun Jesu, wẹ no rikemẹ e, si, "Okennyeni furu onye i jenkọ d'e yeni eka, ⁵ makele ihien ali enyi wu Izrelu suo a asuo—iya tun ulo-ofufe enyi." ⁶ Jesu no sonme wẹ. Kani, ogen o gi rume ehii iwe onye-ndu-agma hu, 'ya okenye hu no zihẹ ndi owu a d'e kunrun e, si a, "Di-okpa, esongbule enwen i, makeni eruni m onye hun i jenkọ d'a banhan iwe e. ⁷ Ya hain m gi weri e ni eruni m hun jenkọ d'a bia d'e kunrun i. Ka kuhu oku suo, igbon m k'a dinhin."

⁸ "Makeni, mme nwen nwon ndi m ri okpuru wẹ, nwonzikwo ndi-agma ri okpuru m. M'a si onyeni, 'Jen!' O jenne; m'a siri hun-ebọ, 'Bia!' O bia; m'a si igbon m, 'Me ihieni!' O me e."

⁹ Ogen Jesu gi nu ihieni, o tu a enya; o no gbewoto, bu ihun zime igunrun hu sonko n'a, si, "M ri a gwa unu ezioku, m'e ke huntu udi okukweni, ke ime Izrelu!" ¹⁰ Ogen ndi hu onye-ndu agha hu zijen gi lua, wẹ no hun a ni igbon ahun a dinhinguo.

Jizos' E Weli Ni Okpoho Di E Nwun Nwa a Nwunni

¹¹ O nobe ekere, Jesu no si obodo ohu w'a kpọ Neini. Umụ-azuun a le igunrun hi-ogbe sonjen e ebehu.

¹² Hun o gi rume onu-mgbon obodo hu, e lee ozun wẹ bupuko d'e li—akpu-okenye ohu hu suo nne e mu ro bu di okpoho hu a nwunhinguo. Igunrun ihian gha ime obodo hu sonko okpoho hu. ¹³ Ogen Di-nwunni-enyi gi hun a, ebere okpoho hu no me e oda-oda, 'ya o no si a, "Akwanle ekwan." ¹⁴ O no jenuha d'e metu ekpeti-ozun

hụ ẹka; ndị bun'ẹ nọ wuzo ụzọ ohu. 'Ya ọ nọ si, “Okorobia, m si i lihi ọtọ!” ¹⁵ Okennyẹ hụ nwunhunnị nọ nọdị alị, kumẹ oku. Jizosị nọ w'ẹ ye nne ẹ. ¹⁶ Egun nọ tu wẹ ile; wẹ nọ ja Osolobue mma, si, “Onye-amuma hi-ogbe a puhaguo ime enyi!” “Osolobue a biaguo d'e meni ndi nke ẹ ohunma!” ¹⁷ Ihienni Jesu me nọ kpogbama Judia ile le alị ile nokunmen'ẹ.

*Ndị-ozị Jọnu Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Zi
(Mat 11.2-19)*

¹⁸ Ogen umu-azuun Jọnu gi gwachanringuu a ihien ndini ile Jesu ri e me, 'ya ọ nọ kpọ mmadu ebuo ime we, ¹⁹ zi we jen d'e kunrun Di-nwonni-enyi d'a ju a, si, “Iyụ wu onye hụ Osolobue kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra ni enyi leme enya onye ozo?” ²⁰ Ogen we gi bia d'e kunrun Jesu, we nọ si a, “Jonu hun e me mirin-Chuku zi enyi d'a ju i, si, ‘Iyụ wu onye hụ Osolobue kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra ni enyi leme enya onye ozo?’ ” ²¹ Ogen ohu hụ, Jizosị nọ zuo ndi bu oda emu ichen-ichen ri a ku, chupusonme eje-mmon ime ndi bu oda, me ndi enya-ishi bu oda hunma uzọ. ²² 'Ya ọ nọ si we, “Unu ru, unu a gwa Jonu ihien unu hun le ihien unu nu: ndi enya-ishi e leghama uzọ; ndi nguro e jenme ijen; ndi-oti a dinhin, ri ochan; ndi odin a numa ihien; we hụ a kpotien ndi nwunni; e zi ndi igbenneye ozioma. ²³ Ngozi wu nke onye hun gileni ifiri ihien ọ hun m ehụ nweme obi-ebu!”

²⁴ Ogen ndi ahun Jonu zihẹ gi puguu, Jesu nọ gwama igunrun hụ oku Jonu, si, “Kini ke unu jen ime atu d'e lee ogen unu gi jen d'e kunrun Jonu ime atu? Efiia ufere ri e buhunme? ²⁵ Kini ke unu jen nwan d'e lee? Onye yi ekwa oma nanranni? Kaka akp'ohu! Ime ogwa ndi-nze ke we nọ a hun ndi hun e kon erira le ndi hun e bi obibi ehụ-ufu. ²⁶ Kini ke unu jen nwan d'e lee ebahun? Onye-amuma?

Ɛgheę, m ri a gwa unu n'ọ karide onye-amuma. ²⁷ Makeni, Jonu wu onye hu we ku oku ę ebahun Ehuhuo-nsọ no si, 'Lee ę, m jenkọ d'e zihę onye-ozu m n'o buru n'i uzọ, keni ọ kwan'i uzọ i.' ”

²⁸ Jesu nozi si, “M ri a gwa unu, ime ndi ile okpoho mu, o nweni onye ka Jonu. Kani, onye hun kachanrin ekerę ime Ali-eze Chuku ka Jonu.”

²⁹ Ndi ile nu ihien o ku kweri ni ke Osolobue don e me ihien ę ri mma—ke ndi ugwo-isi ri ime we, makeni we gon Jonu ntin, ni a me we mirin-Chuku. ³⁰ Kani, ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu ju ihien Osolobue kwademe ni we—makeni we ju ni Jonu e meko we mirin-Chuku.

³¹ “Ki m'e gi nwan ma atu ndi agboni? Nani ke we no?”

³² “We no ke umueka nodi ali ime afia, a hi ibe we, a si, 'Enyi e gbu ni unu ekpiri hun a souni, unu etenni egu; enyi e ye olu ekwan, unu a kwanni ekwan.' ”

³³ “Jonu hun e me mirin-Chuku a bia, o rini ke ihian ile e ri, ọ ranı manya, unu si, 'Eje-mmọn ri ime ę!' ³⁴ Nwa nke ihian a bia nwan—ọ hu e ri, a ra, unu si, 'Lee okennyeni! Onye oken ihien-oriri, onye-manya, owu ndi a na ugwo-isi le ndi we gi njọ marin!' ”

³⁵ “K'osilerı, ihien amamihien mupuha ke we gi a marin a.”

Jesu E Jen Iwe Onye Itu-Farisi Oti Te Ku

³⁶ Onye Itu-Farisi ohu kpo Jesu d'e son ę ri ihien-oriri iwe ę, Jesu no jen, nodi ali, e ri ihien-oriri. ³⁷ O nwon okpoho ohu hun we gi eje-obibi ę marin hun ri ime obodo hu. Ọ nu ni Jesu ri iwe onye Itu-Farisi hu e ri ihien-oriri,

'ya ọ nọ wẹhẹ ọgọ-alabasta uḍen e shin ọhụnma jun ime ẹ.

³⁸ Ọ nọ nọdị azuṅun ebe ụkụ-ali Jesu rị, a kwan ẹkwan: ọ hụ a kwan ẹnya-mirin e ye Jesu ụkụ-ali, e gi ntutu ẹ e fikọrị a; ọ hụ e su ụkụ-ali Jesu ọnụ, e hu uḍen hụ e kpu ẹ ụkụ-ali. ³⁹ Ogen onye Itu-Farisi hụ kpọ Jesu oriri ahun gi hun ihienni, ọ nọ si enwen ẹ, “Omēni okennyeni te wu onye-amuma nke-esi, nke ọ marin onye okpohoni rị e metu a ẹka wu—nke ọ marin udi ihian ọ wu—n'ọ wu onye-njo!”

⁴⁰ Jesu nọ si a, “Saimonu, m nwon ihien m cho ni m gwa i.” Ọ nọ si a, “Onye-nkuzi, kume.” ⁴¹ Jesu nọ si, “O nwon onye mmadu ẹbuo gi ugwo. Onye ohu gi ẹ egbo ọrun akp'ohin iri kwasi ọgunnai, hun-ebọ gi ẹ egbo ọrun akp'ohin ọgun-isen kwasi nnu. ⁴² Asani we ẹka ku ugwo hu; 'ya ọ nọ gbaghari we ẹbuo, si we akuzile ugwo hu. Onye ime we ke ihien okennyeni ahun gbagharini we k'a ka nwan a suo?”

⁴³ Saimonu nọ si, “M weri ẹ ni onye hun ọ gbaghari ugwo kan ro.” Jesu nọ si a, “Y'a zaguo a ọhunma.”

⁴⁴ 'Ya ọ nọ gbehuto, bu ihun zinme okpoho hu, si Saimonu, “Y'a hungho okpohoni? A banhan m iwe i, y'e yeni m mirin gi chanchan ụkụ m, kale o giguo ẹnya-mirin ẹ chanchan m oku, gi ntutu ẹ fikọrị a; ⁴⁵ ke m banhan, y'e suni m ọnụ gi kele m, kanj 'ya nwen e ke subehikwo m nwan ọnụ ụkụ kete m'a biale; ⁴⁶ y'e huyeni m uḍen isi, kanj o huguo uḍen e shin ọhụnma ye m ụkụ. ⁴⁷ M rị nwan a gwa i n'a gbaghariguo w'a njo bu oda o me, 'ya hain o gi a ghosi oken ihien-osusuoni; kanj onye we gbaghari njo me ekere o me a ghosi ihien-osusuo me ekere.”

⁴⁸ Ya Jesu nọ si okpoho hu, “A gbaghariguo we i njo i.”

⁴⁹ Ndi hu ya le we rị e ri ihien-oriri no juma enwen we, “Onye ke onyeni wude o gi a gbaghari njo?”

⁵⁰ 'Ya Jesu nọ si okpoho hu, “Okukwe i a zuopuhago i. Lama, udon y'a ri ni i.”

Isi Nke Ẹsato

Ikpoho Ndị Sọn Jizọsị A Ghahunmẹ

¹ Otebe ẹkẹrẹ, Jizọsị nọ ghasonmẹ obodo ndị hi-ogbe lẹ ndị mẹ ẹkẹrẹ, e zi ozioma Alì-eze Osolobue; 'ya lẹ umu-azuun a mmẹbuo hụ wị, ² lẹ ikpoho ndị hụ ime ndị ọ chupụ eje-mmọn ime wẹ lẹ ndị ọ zuo ọria rị ichen-ichen. Ikpoho ndini wu Meri hun w'a kpọ onye obodo Mag'dala, hun ọ chupụ eje-mmọn ẹsa ime ẹ ³ lẹ Juana hun Chuza di ẹ wu onye-isi ọrun ime ọgwa Herodu, lẹ Suzana, lezi ikpoho ndi-ozo bu oda hun gi ihien wẹ e yeni Jesu lẹ umu-azuun a ẹka.

Ilu Jesu Gi Onye-ugbo Ta

(Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Ndị bu oda nọ rị a gha obodo rị ichen-ichen a bia d'e kunrun Jesu. Ogen igunrun hi-ogbe gi gbakikomeguu, Jesu nọ ta ni wẹ iluni: ⁵ “O nwon onye-ugbo hun jẹn d'a gha mkpuru a. K'o don rị a gha mkpuru ime ugbo, ndi hụ ime wẹ a danye ọkp'uzo, wẹ nọ zogbu ẹ, nnunu nọ ripu a. ⁶ Ndị hụ ime wẹ a danye elu omuma, ogen wẹ gi pupuha, a kpọ wẹ nkun, makeni e nwen wẹ mirin. ⁷ Mkpuru ndi hụ ime wẹ a danye ime ogun—wẹ lẹ ogun hụ e suepuha, ogun nọ dungbu wẹ. ⁸ Ndị hụ ime wẹ a danye ezigbo alì, e pu wẹ, sue, mi mkpuru mmagi-mmagi, mirude uzo ogun-isen.” Ogen o gi kuguu ihieni, ọ nọ wesi olu elu, si, “Onye nwon ntin o gi a nù ihien, 'ya nù!”

Ihien Hain O Gi Rị A Ta Ilu

(Mat 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹ Umu-azuun Jesu nọ si a kowa ilu hụ. ¹⁰ 'Ya ọ nọ si wẹ, “Osolobue e yegu u nu oghere imarin ihien-mini risonmẹ Alì-eze Osolobue, kale, nke ndi ozo wu ilu-ilu, ilu-ilu, keni ọ wuru ni,
'Wẹ hụ e lee ile,

kani ari w'a hun,
we hu a nu, kani ari w'a ghota.' ”

Jesu A Kowa Ilu Onye-ugbo

(Mat 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ Jesu no si, “Onwan wu nkowa inu hu: Mkpuru hu wu oku Osolobue. ¹² Mkpuru ndi hu danye okp'uzo wu ndi hu nun, kani, Ekwensu a bia d'e wefu ozi we nu ime obi we amangbe we e kweri, nwon nzuopuha. ¹³ Mkpuru ndi hu danye elu omuma wu ndi hu nu ozi hu, gi ighoghonabanhan a. Kani enwe we nkogun—o jeminini ime obi we; w'e kwerihu ekere ogen, kani nlele bia, a danpu we. ¹⁴ Mkpuru ndi hu danye ime ogun wu ndi hu nun'a—kani, ebe we biko elu, uhue le aku-le-uba* le ihien a suo suo ri unani a kpangbu we, mkpuru we akazini.”

¹⁵ “Mkpuru ndi hun danye ezigo ali wu ndi hu nu oku hu, gi obi we ile nabanhan a, kwonkenme e, dikenme ndidi—d'e ru ni a mipuha we mkpuru.”

Ukpe We Gi Afere kpume

(Mat 4.21-25)

¹⁶ “Ihian ara muye ukpe, gi ihien kpume e mobu ru a ye okpuru bedi. Kama, w'e bu e e che elu obu-ukpe, keni ndi ri a banhani legha uzo.” ¹⁷ “Makeni, o nwonni ihien owule zuerini hun jenkoleni d'a puha ifon; o nwonni ihien owule we kpume hun jenkoleni d'a wa.” ¹⁸ “Kpachanpu ni nwan enya ihien unu gi ihien unu ri a nu e me; makeni ndi hun nweni gi e run orun ke we siko d'e yecheni; kale, ndi hun nwonleni ihien we gi nke we run, we siko d'a napude we hun nta we nwon.”

Nne Le Umone Jizosi

(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)

* **Isi Nke Ɛsato:14** “Aku-le-uba ke we ka a kpo, kani Ika a kpozị a efee.”

¹⁹ Ya nne lẹ umunẹ Jizosị nọ bịa d'e kunrun ẹ, kalẹ asanị wẹ ẹka nọchime ẹ make igunrun hụ rị ebẹhu. ²⁰ Onyẹ ohu nọ sị Jizosị, “Nne i lẹ umunẹ-i-ikennyẹ turu ezi e che; wẹ cho nị wẹ hụn i.” ²¹ Jizosị nọ sị wẹ, “Ndi hụn a nụ oku Chuku e gi ẹ e bi—uwẹ wụ nne m lẹ umunẹ m!”

Jesu A Kusị Ebi

(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)

²² Uhuohin ohu, Jesu lẹ umu-azuun a nọ banye ime ugbo-mirin, o nọ sị wẹ, “Ni enyi fetu ni azuun hun-ebọ.” 'Ya wẹ nọ jenne. ²³ Ebe wẹ nyanko, uran nọ buru Jizosị. Idumuzi, ebi nọ kpoma mirin hụ, mirin nọ junme ime ugbo, nke wụ nị wẹ ile nọ rị eje-onodi. ²⁴ Umu-azuun a nọ jenneburu ẹ, kpotiẹn ẹ, e yi oro, a sị, “Onyẹ-nwonni-enyi! Onyẹ-nwonni-enyi! Enyi e d'a nwun!” Jizosị nọ tenhin, jugbo ebi hụ lẹ ebiri-mirin hụ; wẹ ile nọ kusị, ebe ile nọ me rajuu. ²⁵ 'Ya o nọ sị umu-azuun a, “Elebe ke okukwe unu rị?” Kani o tu wẹ enya, tu wẹ egun; wẹ nọ juma ibe wẹ, “Onyẹ wukwo nwan okennyeni? O yede ebi lẹ ebiri-mirin iwu, a gbaye w'e!”

Jesu A Zuo Onyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ

(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶ 'Ya wẹ nọ ru obodo Gadara hun bu ihun zinme Galili. ²⁷ Hun Jesu gihu gha ime ugbo hidan ye mkpenren mirin hụ, 'ya okennyẹ ohu eje-mmọn rị ime ẹ nọ bịa d'e kunrun ẹ, okennyẹ ahun wụ onyẹ obodo hụ.

O tekemeke okennyeni yibeme ekwa; a ra nodi ime ulo—ikpekpe k'o nodi. ²⁸ Mgbe o gi hun Jesu, o nọ dobepu oro, dan nị Jesu alị; gi ndun ile o nwe yi, “Jesu, Nwa Chuku-Kachanrinni! Kini ke i cho n'i gi m me? Dodo, eyekwole m afunfun!” ²⁹ O ku ihienni makele Jesu a gwaguo eje-mmọn hụ 'ya gha ime ẹ pu. (Eje-mmọn hụ e kwondon ẹ mbu-le-ebọ: o kwondon ẹ, osuon'a nị wẹ kpoma a egan oku lẹ ẹka

—chedon ẹ, o siko d'e tibepu ẹgan ndi ahun, eje-mmọn hu e nurun ẹ si ime ofia le ebe ihian bileni.) ³⁰ Jesu no si a, “Ki wu ẹfan i?” 'Ya o no si, “Efan m wu 'Igunrun.’ ” O za enina make ni eje-mmọn bu oda jun ime ẹ. ³¹ Eje-mmọn ndi hu no rio Jesu y'a chule we ye ime Abisi, Eje-mgbugbu hu migbu enwen ẹ ri ali-mmọn.

³² O nwon igunrun ezin bu oda ri nkpotu-oke nokunme ebahun a kpa nni. 'Ya ke eje-mmọn ndi hu no rio Jesu 'ya ni we banyesomme ime ezin ndi hu. Jesu no ni we banye. ³³ 'Ya eje-mmọn ndi hu no gha ime okennyẹ hu puha, banyesomme ime ezin ndi hu. 'Ya igwee ezin hu ile no kpotu oke hu, zunban ime mirin Galili hu, ragbu enwen we.

³⁴ Ogen ikennyẹ ndi hu ri e du ezin ndi hu gi hun ihien meni, we no gbapu, weri oku hu ghagbame ime obodo hu ile le umu-ali ndi risomme egbere ahun. ³⁵ 'Ya ndi bu oda no puha d'a hun ihien meni. Ogen we gi ru ebe Jesu ri, a hun we okennyẹ ahun eje-mmọn ndi hu gha ime ẹ pu k'o nodi ali ehụ ukụ Jesu: o yihu ekwa; uche ẹ e zu oke; egun no tuma we. ³⁶ Ndi ri ebahun ogen ihieni gi me no gwa ndi hu ke okennyẹ hu don dinhin. ³⁷ Ya ndi Gadara le egbere ahun ile no si Jizosi 'ya gha ebahu puni we, make ni egun ri a tu we oda-oda. 'Ya Jizosi no banyezi ime ugbo mirin hu, kin-azuun. ³⁸ Okennyẹ hu eje-mmọn ndi hu gha ime ẹ pu no rio Jizosi n'o ni a somme ẹ, kani Jizosi no zipu a, si a, ³⁹ “Lashi iwe unu d'a gwa we oken-ihien Osolobue meni i.” Ya okennyẹ hu no jenne, ghasomme ebe ile ime obodo hu, kuko ihien hu Jizosi me n'ẹ.

*Jesu Le Okpoho Ihien Ri A Gba Le Nwata Nwunni
(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)*

⁴⁰ Ogen Jesu gi gha ali ndi Gadara kinhen, igunrun ihian ri ebahu no nabanhan a, make ni we ile ri e che ẹ. ⁴¹ Ebahu ke okennyẹ ohu w'a kpo Jairo si no bia; okennyeni wu onye

ohu ime ndi-isi ulo-ofufe we. O no dan ni Jesu ali, ri o a n'ọ bia iwe e, ⁴² makeni akpu nwa okpoho ohu o mu hun wu ihien no ke nwa ahua mmebuo ri a nwunhun. Ogen Jesu gi jenkọ, igunrun ihian hu a fufa a.

⁴³ O nwon okpoho ohu ihien ri a gba kete ahua mmebuo ri ime igunrun ahun; ihien ile o nwon a guchanringuo hun o gi e jen eka ndi dibie, kanj o nwonni onye hun saeka zuon'a. ⁴⁴ O no ghaha ibe azuun Jizosi metu ntin-ekwa Jizosi eka, ihien ri a gban'a no kusị ozigbo. ⁴⁵ Ya Jizosi no si, "Onye metu m eka?"

Ogen we ile gi ghorj ni ele we, Pita no si Jizosi, "Dinwonni-enyi, ihian ile fihunme i ma, a fufa i!"

⁴⁶ Kanj Jizosi no si, "O nwongho onye metu m eka. A maringho m ni o nweole iken gha ime m pu." ⁴⁷ Ogen okpoho hu gi hun a n'ọ sakọ eka zueri, o no puha—ehu hu a ma a nni; o no dan ni Jesu ali, no id'anya ndi ri ebefu gwa a ihien hain o gi metu a eka le k'o don dnhin ozigbo. ⁴⁸ Jizosi no si, a, "Nwa m, okukwe i e meguo i ri mma. Lama, udon 'ya ri n'i."

⁴⁹ Ogen Jizosi gi ri e ku ihienni, onye ohu no gha iwe onye-isi ulo-ofufe hu bia d'a si a, "Nwa i a nwunhuguo; eyezile onye-nkuzi nsongbu."

⁵⁰ Ogen Jizosi gi nu a, o no si Jairosi, "Atule egun; nwehu okukwe; o jenkọ d'a dnhin."

⁵¹ Ogen Jesu gi ru iwe Jairosi, o ninj onye owule son e banye ime ulo hu wezuka Pita le Jonu le Jemisi lezi ndi mu nwata hu. ⁵² We ile ri ebahun hu a kwan, e goo nwata hu. Kanj Jesu no si we,

"Akwanzile ni; nwata hu anwunni, o rihu uran!"

⁵³ We no muma Jizosi emu, makeni a maringuo we ni nwata hu a nwunhuguo.

⁵⁴ Kanj Jizosi no kwondon nwata hu eka, si, "Nwata, lihi oto!"

⁵⁵ Mmọn nwata hụ nọ kinhen, ọ nọ rizi ndun; 'ya ọ nọ lihi ọtọ ozigbo. Jizosị nọ si wẹ ye nwata hụ ihien-oriri. ⁵⁶ Ọ tū ndi mun'a ẹnya ọda-oda, kanị Jizosị nọ si wẹ agwakwole onye ọwule ihien menị.

Isi Nke Itenẹi

Jesu E Zipu Umụ-azuun Mmẹbuo Hu
(*Mat 10.5-15; Mak 6.7-13*)

¹ Jesu nọ kpokikomẹ umụ-azuun a mmẹbuo hụ, ye wẹ iken hun eje-mmọn ile e gi ri okpuru wẹ le hun wẹ e gi gwọ ọri. ² Ya ọ nọ zipu wẹ kenị wẹ jẹn d'e zi ozi Alị-eze Osolobue leni wẹ jẹn d'a zuo ndi emu ri a ku. ³ Ọ nọ si wẹ, “Ewerile ni ihien ọwule unu jenkoni: ke okpo, ke ekpa, ke ihien-oriri, ke egbo; ewerile ni ekwa ozo che ni hun unu yi. ⁴ Ulo ọwule wẹ nọ nabanhan unu, nodi ni ebahun d'e ru mgbe unu gha obodo hụ pu. ⁵ Ebe ọwule wẹ noleni nabanhan unu, unu pukoni obodo hụ, kpukpupu ni ejan ri unu uku n'ọ wuru ihien wẹ gi shiagbu wẹ eri.” ⁶ Umụ-azuun hụ nọ jẹnme, a ghasonme wẹ umụ-alị ile ri ichen-ichen, e zi ozioma, a gwọ ọri ebe ile wẹ ru.

Obi Eruzini Herodu Ali
(*Mat 14.1-12; Mak 6.14-29*)

⁷ Ogen Herodu, hun ri a ki azuun Galili, gi nu ihien ile ri e menị, obi eruzin'e alị. Makeni o nwẹ ndi ri a si ni Jonu hun e me mirin-Chuku a ghaguo onwun lihi; ⁸ ndi hụ ime wẹ si ni Elaija a puhaguo; ndi hụ ime wẹ sizi ni onye ohu ime ndi-amuma mbu e lihiguo. ⁹ Herodu nọ si, “E bepuguo m Jonu isi; onye wuzi nwan onyeni m ri a nu otiti e?” 'Ya ọ nọ choma n'ọ hun Jizosị.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri
(*Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jon 6.1-14*)

¹⁰ Ndi-ozì hụ pụ-ìchèn a lụaha, wẹ nọ gwa Jesu ihien ile wẹ mesonmẹ ebe wẹ jẹn. Ọ nọ gi nzuzue weri wẹ pụ, wẹ nọ si obodo w'a kpọ Bẹsaīda. ¹¹ Kanī ogẹn igunrun ndī ahun gi nụ a, wẹ nọ rusonmẹ ẹ. Ọ nọ nabanhan wẹ, gwa wẹ oku Alī-eze Osolobue, zuō ndī hun̄ chō nzuorī.

¹² Ogẹn anwun̄ gi roma, umū-azuun̄ a mmebuō hụ nọ bia d'e kunrun ẹ, sī a, “Sī igunrunni lama, nī wẹ jẹn obodo ndī mẹ ekere-ekere lẹ alī-ofiā rī egberenī d'a chorì ihien̄ wẹ sikō d'e rī lẹ ebe wẹ k'a ranhin̄, makelē o nwonnī onyē bi ebenī enyī rī.” ¹³ Kanī Jizosī nọ sī wẹ, “Unū lẹ enwen̄ unū, yenī wẹ ihien̄ wẹ jenkọ d'e rī.”

Wẹ nọ sī a, “Ogbe-brēdi isen̄ lẹ azun̄ ebuō suō kē enyī nwon—mmanī ī chō nī enyī jẹn d'e non̄ nī igunrunnī ile ihien̄-oriri.” ¹⁴ Makenī wẹ rī ihien̄ rikē ikennyẹ ogun̄-iri-kwasì-nnū-mmebuō (hun̄ wū nnū-uku isen̄). ‘Ya ọ nọ sī umū-azuun̄ a, “Donmesonmẹ nī wẹ okudu-okudu—ihien̄ nọkē mmadū iri-kwasì-ogunnaī nodisonmẹ okudu-okudu.” ¹⁵ Umū-azuun̄ a nọ mẹ k'o ku, wẹ nọ sī ndī hụ ile nodisonmẹ alī. ¹⁶ Jesu nọ weri ogbe-brēdi isen̄ hụ lẹ azun̄ ebuō hụ, o lee enya elu-igwee, ye Osolobue ekele, 'ya ọ nọ bebe wẹ, weye umū-azuun̄ a nī wẹ kesonmẹ nī igunrun hụ 'ya. ¹⁷ Wẹ ile nọ rijunchanrin̄ ẹfō. Wẹ nọ kpõnkikomẹ hun̄ hodun̄i, ọ nọ jun̄ ukpalì mmebuō.

*Pita E Ku Onyē Jesu Wū
(Mat 16.13-19; Mak 8.27-29)*

¹⁸ Uhuōhin̄ ohu, Jesu suō nodī e mẹ ekpere. Umū-azuun̄ a suō nokunmẹ ẹ. Ọ nọ jū wẹ, sī, “Onyē kē wẹ sī nī iya kē m wū?” ¹⁹ Wẹ nọ sī, “Ndī hụ imē wẹ sī nī ī wū Jonū hun̄ e mẹ mirin-Chuku; ndī hụ imē wẹ sī nī ī wū Elaija; ndī ozō sī nī onyē ohu imē ndī-amuma mbū a ghaguō onwun̄ lihi —nī iya k'ī wū.”

²⁰ Ọ nọ nwan si wẹ, “Onye ke unu le enwen unu si ni iya ke m wu?” Pita nọ za, si, “Iyü wu Kraisti Osolobue, Onye Hü Osolobue Tume.”

Jesu E Ku E N'o K'a Ta Afunfun, Nwunhun, Lihizi
(*Mat 16.20-28; Mak 8.30—9.1*)

²¹ 'Ya Jizosi nọ dokenme wẹ eka-ntin, si wẹ agwakwole onye owule ihienni. ²² Ọ nozi si wẹ, “Nwa nke Ihian jenko d'a tariri oken afunfun eka ndi-isi le ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu. Wẹ siko d'a ju a, gbu e—kale, nke akp'ohin eto Osolobue siko d'a gha onwun weli e.”

²³ Ọ nọ si wẹ, “Onye owule cho n'o sonme m, 'ya ju enwen e, buru obe* e uhuhin ile, sonme m. ²⁴ Makeni onye owule cho n'o ghe isi e, isi e a to a; kani, onye owule hun gi ufiri m tuhu ndun a jenko d'a zuopuha a. ²⁵ Elee erere k'o ban ni ihian, owuni o nwonchanringuu uwa ile, 'ya le enwen e e tuhu?”

²⁶ “Makeni, onye owule hun me ifenren mme le oku-onu m, onye hu ke mme wu Nwa nke Ihian siko d'e mezi ifenren e ogen m jenko d'e gi gi ogho m le nke Chuku-Nedi le nke ndi mmon-ozu nsobia. ²⁷ M ri a gwa unu ezioku, ndi hu ime ndi turu ebeni anwunko d'e ru ni a hun wẹ Ali-eze Osolobue.”

Jizosi E Nwonhuto
(*Mat 17.1-8; Mak 9.2-8*)

²⁸ Ọ ri ihien rike akpu-uhuhin esato Jesu kuguu ihien ndini, o nọ weri Pita le Jonu le Jemisi si elu ugu d'e me ekpere. ²⁹ K'o ri e me ekpere, ihun e nọ nwonhuto, ekwa

* **Isi Nke Itenei:23** Ogen ahun, ndi Rom e gi obe wẹ gi osisi memẹ e gbu onye wẹ ma ikpe-onwun. Onye hu e buru obe e, sonme ndi-agma hun jenko d'a kpogbun'e. Wẹ kpomaguu a elu-obe, a nodi wẹ ebuhu e che nche d'e ru n'o nwunhun.

a nọ nwunmẹ nke ọchan, gbukepuma. ³⁰ Idenmizi 'ya lẹ ikennyẹ ẹbuọ nọ kumẹ oku. Ikennyẹ ndi ahun wu Mozizi lẹ Elaija; ³¹ wẹ gi ogho pu-ichen puha; wẹ lẹ Jizosi ri e ku oku ulla o jenkọ d'a la ghaghani onwun o k'a nwun ime Jerusalem gi mezu uche Osolobue. ³² Enya uran ri e me Pita lẹ ndi 'ya lẹ wẹ nodi oda-oda, kanị oge uran gi fon wẹ enya, wẹ nọ hun ogho Jizosi, hunzikwo ikennyẹ ẹbuọ ahun turuye ni n'e. ³³ Hun ikennyẹ ẹbuọ hu gi latoko Jesu, Pita nọ si Jesu, “Di-nwonni-enyi, o rika mma ni enyi nodichanrin ebeni! Ni enyi tun odu eto: nke i wu ohu, nke Mozizi wu ohu, nke Elaija wu ohu.” (O marin ihien o ri e ku, kaka!) ³⁴ Oge o gi ri e ku ihienni, orukpu nọ puha d'e kpumẹ wẹ; egun nọ tuma umu-azuun a ndi hu oge orukpu hu gi ri e kpumẹ wẹ. ³⁵ Olu nọ gha ime orukpu hu si, “Onwan wu Nwa m, Onye hun m hori—gon n'e ntin!” ³⁶ Mgbe olu hu gi kuguu, Jesu suo ke wẹ hunzi.

Umu-azuun a eto hu ekupuhadeni oku ihienni wẹ hun oge hu wẹ gi hun a; agwanị wẹ onye owule ihien wẹ hun.

*Jesu A Zuọ Nwata Okennyẹ Eje-mmọn Ri Ime E
(Mat 17.14-21; Mak 9.14-29)*

³⁷ Eki e fon, oge Jesu lẹ umu-azuun a eto ahun gi gha elu ugu hu hidan, igunrun hi-ogbe nọ kunrun Jesu. ³⁸ Okennyẹ ohu nọ gha ime igunrun hu yi oro, si, “Onyẹ-nkuzi! Dodo, lee nwa m—iya suo ke m mu! ³⁹ O nwe eje-mmọn e kwondon n'e: o m'e a dolepọ oro, ufofo a puhama a onu; o ru a ehụ; a ra yen'e efe! ⁴⁰ M riọ umu-azuun i wẹ chupu a, asani wẹ ẹka.” ⁴¹ Jesu nọ shiari, si, “Eje-agbo nwonlẹni okukwe ke unu wu! Nani ke mme lẹ unu jenkọ d'a nobiehan?! Elee oge ke m k'e dinruni unu ndidi?!” 'Ya o nọ si okennyẹ hu, “Wẹhẹ nwa i ebeni.” ⁴² Oge nwata-okennyẹ ahun gi pula, eje-mmọn hu nọ kwantuzi ẹ, doma a, kanị Jesu nọ jugbo eje-mmọn hu, zuo

nwata hụ, we ẹ ye nedi ẹ. ⁴³ Ikenni hi-ogbe Osolobue kpa nọ tu ndi hụ ile ẹnya.

Jizos' E Kuzi Oku Onwun A

(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)

Ke ihien ile Jesu ri e me rikwo a tu ihian ile ẹnya, o nọ si umu-azuun a, ⁴⁴ “Azokwole ni ihienni m jenkọ d'a gwa unu kiken ni: We siko d'e re Nwa nke Ihian ye ndi ihian.” ⁴⁵ Kani umu-azuun a aghotan ihien o ri e ku. We zume ni we iya, amangbe w'a ghota a—bu egun anini we ju a ihien o gi ẹ ku.

Onye Kacharin Ibe E

⁴⁶ Ogen ohu, umu-azuun Jesu nọ doma oku onye hun jenkọ d'a kacharinni ime we. ⁴⁷ Jizosi a maringwo ihien we ri e ro ime obi we, 'ya o nọ weri nwa-ndu ohu, w'ẹ wuzo ehụ a, ⁴⁸ si we, “Onye owule gi ufiri efan m nabanhan nwata nọ enina nabanhan m, bu onye hun nabanhan ni m nabanhan onye hun zini m. Makeni onye hu kacharin ekerẹ ime unu ile, iya wu onye hun kacharinni.”

Onye Ghaleni A Nokin Unu Uzọ Ri Azuun Nke Unu

(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Jonu nọ si Jizosi, “Di-nwonni-enyi, enyi hun okennyẹ ohu ri e gi efan i a chupu eje-mmon, enyi nọ si a kusi a, makeni ele onye itu enyi.” ⁵⁰ Kani Jesu nọ si 'ya le umu-azuun ndi ozọ, “Akusile n'a, makeni onye owule ghaleni a nokin unu uzọ ri azuun nke unu.”

Obodo Ju Jesu

⁵¹ Mgbe ogen hu we jenkọ d'e gi we Jizosi si elu-igwee gi rume, o nọ kwademecharin obi ẹ jenne Jerusalem, o leni ẹnya azuun. ⁵² O nọ zi ndi-ozu buru n'ẹ uzọ. We nọ banye obodo ohu ri ime Sameria d'a kwademe n'ẹ ihien. ⁵³ Kani ndi ri ebegu anabanhann'a makeni Jerusalem ke

enya a ri. ⁵⁴ Ogen umu-azuun a wu Jemisi le Jonu gi hun ihienni, we no si, “Di-nwonni-enyi, y'a choghon ni enyi gha elu-igwee kpotu okun n'o ripu we [ke Elaija don me]?” ⁵⁵ Kanj Jesu no gbewoto, jughu we, [si, “Unu amarin udi obi unu nwon!][†] [Mme wu Nwa nke Ihian abiani d'e tikpo ndun ihian, kama, m bia d'a zuopuha we].” ⁵⁶ Ya le we no si ali ozo me ekere.

Ndi Hu Cho Ni We Sonme Jizosi

(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Ogen we gi jenko, okennyeh ohu no si Jesu, “M k'e son i ebe owule i jenko.” ⁵⁸ Jesu no si a, “Ufu nwon okporo ebe w'e bi; nnunu nwonzikwo ekuu; kanj mme wu Nwa nke Ihian enwon ebe m'e buche isi m.”

⁵⁹ Jesu si okennyeh ozo, “Sonme m.” Kanj okennyeh hu no si, “Di-okpa, ni m bu uzo jen d'e liguu nedi m.” ⁶⁰ Ya Jesu no si, “Hapu ndi nwunni ni we li ndi nke we nwunni. Iyu nwen, jenne d'e zi ozi Ali-eze Osolobue.”

⁶¹ Onye ozo siji, “Di-okpa, m jenko d'e son i, kale, ni m buguu uzo jen d'a si ezi-le-ulo m, 'Nodi ni ohunma.' ”

⁶² Jizosi no si a, “Onye owule hun e bucheguu aka orun e lee enya azuun, efuruni Ali-eze Osolobue.”

Isi Nke Iri

Jizosi E Zipu Mmadu Mmebu-kwasio-gun-etu Ozo

¹ Onwan e meguu, Di-nwonni-enyi no hori ikennyeh mmebu-kwasio-gun-etu ndi ozo. O no zipu we mmadu ebuo-ebu, ni we buru n'e uzo jen obodo ile le ebe ile 'ya le enwen e jenko d'e jen. ² O no si we, “Ihien-ugbo we jenko d'a ghobu, kanj ndi jenko d'a ghon'a ebuni oda.

[†] **Isi Nke Itenei:55** mabu: “udi Mmon unu wu nke e”

Mẹ ni nwan ekpere riọ onye nwọn ugbo n'o zi ndi orun d'a ghon'a ihien-ugbo e.

³ Jenme ni! Lee e, m ri e zipu unu rike atunrun e ye ime igunrun eworo*. ⁴ Ewerile ni ego; ebulẹ ni ekpa; ewerile ni akp'uku; akusile ni uzo d'e kele onye owule. ⁵ Ulo owule unu banye, bu ni uzo kele, si, 'Udon 'ya ri ni uloni.' ⁶ Omeni onye udon ri ulo hu, udon unu a noyen'e; kanj, omeni o nwonni onye udon rin'a, udon unu e kinhen ni unu.

⁷ Nodi ni ulo ohu ahun ndi rin'a nabanhan unu, e ri, a ra ihien owule we ye unu, makeni o furu ni we ku ndi orun ugwo. Akwahunmela ni. ⁸ Obodo owule unu banye, ni a nabanhan we unu, ri ni ihien owule we ye unu; ⁹ zuo ni ndi emu ri a ku ime obodo hu; si ni ndi ri n'a, 'Ali-eze Osolobue a riguo nsue.' ¹⁰ Kanj obodo owule unu banhan ni anabanhanni we unu, shi ni ogbara-ogbe, unu a nodi ebegu si, ¹¹ 'Ke ejan obodo unu hun ri enyi uku, enyi ri e tichanpu a atoni unu n'o shiagbu unu eri. Kanj, nyanhan ni ni Ali-eze Osolobue a riguo nsue!' ¹² M ri a gwa unu ezioku, o jenkọ d'a ri ni *eje-ali* ahun wu Sodom nfe Uhuohin Okinkin-ikpe kari obodo hu!"

*Jizosi A Ban Ni Obodo Ndi Hu Kwerileni Mban
(Mak 11.20-24)*

¹³ "Oken nsongbu jenkọ d'a ri ni ndi obodo Korazin! Oken nsongbu jenkọ d'a rizikwo ni ndi obodo Besaida! Makeni, omeni ime *eje-ali* wu Taya-lesidonu ke we no run orun-atumenya ndi hun we run ime unu, nke o teke ndi Taya-lesidonu roghariguu, yiri ekwa-ahio, buo ntun kpu enwen we, nodi akpakali—gi ghosi n'e roghariguu we! ¹⁴ Unu jenkọ d'a takari ndi Taya-lesidonu afunfun Uhuohin Okinkin-ikpe."

* **Isi Nke Iri:3** Griki: wofu

¹⁵ “Nke ụnụ ndị obodo Kapanom, ụnụ ro ni wẹ siko d'e busi ụnụ elu-igwee? Mba! Wẹ jenkọ d'a tutu ụnụ ye alimmon!”

¹⁶ O nọ si ụmụ-azuun a, “Onye ọwụlẹ gón ụnụ ntịn rị e gón m ntịn; onye ọwụlẹ jụ ụnụ rị a jụ m; onye ọwụlẹ jụ ni m rị a jụ onye hụn zihenị m.”

Ndị hụ Jesu Zipu A lụa

¹⁷ Omegụu, ikennyẹ mmẹbuo-kwasị-ogun-eto hụ nọ gi oken ighoghọ lụa. Wẹ nọ si, “Di-nwonnị-enyi, kẹ ejemmon rị ichen-ichen humeni enyi isi hụn enyi gihu gi efan i gwa wẹ oku!” ¹⁸ Jesu nọ si wẹ, “A hūngho m kẹ Ekwensu gha elu-igwee dan ‘nwaịn!’, rike ebe amuma nọ be. ¹⁹ Lee ẹ! E yeole m ụnụ iken hụn ụnụ e gi zo agwo lẹ akpị oku ghafe, lezikwo hụn ụnụ e gi meri iken ile Eñenren hụ nwon—o nwonnị ihien siko d'a ru ụnụ ẹhu. ²⁰ K'osilerị, egile ni ifiri ni eje-mmōn hume ni ụnụ isi ghoghọ, ka ghoghọ ni makeni e deyegwo wẹ efan ụnụ ime elu-igwee.”

Jesu A Ghoghọ

(Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ogen ohu hụ, Jesu nọ ghoghọ ime Mmon-nsọ, si, “Baba, Onye nwon elu-igwee lẹ ụwa! M rị e kele i makele 'y'e zuemeḡwo ni ndi marin ihien lẹ ndi nwe nghota ihien ndini, we wẹ ghosi ụmụ-ndu. Eghẹe Baba, enina k'i cho n'o rị.” ²² “Nedi m e bugwo ihien ile che m ẹka. O nwonnị onye marin onye Nwa Osolobue wu wezuka Chuku-Nedi; o nwonzikwoni onye marin Chuku-Nedi wezuka Nwa a—lezi onye ọwụlẹ Nwa a cho n'o me ẹ marin a.”

²³ Ya kẹ Jizosi nọ gbehuto, bu ihun zime ụmụ-azuun a, kagwa wẹ, si, “Ụnụ wu ndi wẹ gozi agozi ni enya ụnụ rị a hūn ihien ndini ụnụ rị a hūn! ²⁴ M rị a gwa ụnụ, ndi-amuma lẹ ndi nze bu oda a choḡwo ni wẹ hūn ihien ụnụ rị

a hụn, ahụnni w'a; a chozikwọ wẹ ni wẹ nụ ihien unu ri a nū, anunị w'a.”

Onye Samerià Hụn Mę Ohunma

²⁵ Okaa-Iwu ohu bia d'e shini Jesu onyan. O si Jesu, “Onye-nkuzi, kini ke m jenkọ d'e mę ni m nwonhen ndun-itebite?” ²⁶ Jesu no si a, “Ki Iwu Mozizi ku? Nani i ghota a?” ²⁷ Okennyę hu no za, si, “ ‘Gi obi i ile, enwen† i ile, iken i ile lezi uche i ile nwe ihien-osusuo Di-nwonni-enyi wu Osolobue i’; lezikwo ‘ihien ibe i k'a suoriri i ke ihien enwen i don a suo i.’ ” ²⁸ Jesu no si a, “Y'a zagwo ohunma; mę onwan keni i ri ndun.” ²⁹ Kani Okaa-Iwu hu cho n'o kuni enwen e ohunma, o no ju Jesu, si, “Onye wu nwan ibe m?”

³⁰ Jesu no za, si, “Okennyę ohu gha Jerusalem jenkọ Jeriko. O no danban eka ndi ohin, wẹ no napuchanrin a ihien ile o gi, gbama a otọ, gbu e ili—nke wu ni o hodu ekerę n'o nwun, wẹ no la a to ụzọ. ³¹ O no nwan mę ni onye nchu-ejan ohu ghako ụzọ hu; kani, ogen o gi hun okennyę hu, o no ghakpen e. ³² Erira k'o gi mezikwo ni onye Livai, onye a run ime Ulo-nso, ghako ụzọ hu; o hun okennyę ahun, o nozi ghakpen e. ³³ Kani, ogen onye Samerià ohu hun ghako ụzọ hu jenkọ ali-ihian gi puha ebe okennyę hu ri, hun a, omiken e no mę e. ³⁴ O no jen d'e kunrun e, hu uden le manya yesonme ebe ile o ru ehiju, kenmechanrin a wẹ ile. Onye Samerià hu gi anyinnyan—o no bu okennyę hu che enu anyinnyan hu, we okennyę ahun si ulo ndi ijen a nodi, no ebęhu lefu a enya. ³⁵ Ogen eki gi fon, o no wepuha egbo orun akpu-uhuohin ebuo, ye onye hun e lepu ulo ndi ijen hu enya, si a, ‘Dodo, lepu a enya; m kinhen, a kukin m'i ihien hoduni hun i gi lepu a enya.’ ”

† Isi Nke Iri:27 umę ndun

³⁶ Ya Jesu nọ nwan sị onyẹ-nkuzi Iwu hụ, “K'i ro? Onyẹ ime mmadu ẹtọni henrin ibe okennyẹ hụ danban ẹka ndi ohin?”

³⁷ Onyẹ-nkuzi Iwu hụ nọ za, sị, “Onyẹ hụn mę n'ẹ ẹfoma.” Ya kę Jesu nọ sị a, “Jenmę nwan d'e mę ẹrira.”

Jizọsị A Bịa Iwe Mata Lę Meri

³⁸ Ogen Jesu lę umu-azuun a gi jenko, wę nọ banye obodo ohu mę ẹkerę. Okpoho ohu ẹfan a wu Mata nọ nabanhan a iwe ẹ: ³⁹ Mata nwę nwene-okpoho ẹfan a wu Meri, hụn nọdi alị ẹhụ ukụ Di-nwonnienyi, e gon ntin ihien ọ rị e ku. ⁴⁰ Kani, Mata asani ẹka nọdi make ọrun bu ọda ọ rị a run mmulo; 'ya ọ nọ bịa d'e kunrun Jesu, sị, “Di-nwonnienyi, o nwonnienyi i kpo a ni nwene m la ọrun ile toni mme suọ? Gwa a nwan ya d'e yeni m ẹka.” ⁴¹ Kani Di-nwonnienyi nọ za a, sị, “Mata, Mata! I rị e hue uhue, e songbu enwen i banyeni ihien bu ọda — ⁴² bu ihien ohu suọ rị mkpa; Meri a horiguọ hụn ka mma; anapuko w'a ya.”

Isi Nke Mmanai

Jizọsị A Kuzi Kę Wę Dọn E Mę Ekpere

(Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹ Jizọsị rị ebe ohu e mę ekpere; ogen o gi meguu, nwa-azuun a ohu nọ sị a, “Di-nwonnienyi, kuzi ẹnyi ekpere —kę Jonu don kuzi umu-azuun a.” ² Jizọsị nọ sị wę, “Unu gha e mę ekpere, sị ni:

‘Baba,
ni wę donme ẹfan i nsọ;
Alị-eze i 'ya bịa d'a kima.

³ Ye ẹnyi ihien-oriri siko d'e zu ẹnyi uhuhin-uhuhin;

⁴ Gbaghari ẹnyi njo ẹnyi,
make ni ẹnyi a gbaghari onyẹ ọwule mejani ẹnyi a
gbaghari.

Edubanlẹ ẹnị ime ọnwunwan, [ka gbapuha ẹnị ẹka Eje-onyẹ hu*]. ”

⁵ 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụun a, “Nị ẹnị weri ẹ nị onyẹ ohu ime unu jẹn iwe ọwu a ime abali d'a sị a, 'Di-ẹnị, zinye m ogbe-bredi ẹto. ⁶ Ọwu m hun rị ụzọ-ijẹn rihụ a banhan iwe m kikenni, kanị enwe m ihien-oriri ọwule m siko d'e ye ẹ.’ ⁷ Nị ẹnị werizikwo a nị ọwu i ahun gha ime ulọ si, 'Eyele m nsongbu; a kpokingwo we ụzọ; mmẹ le umu m e dineguo. Asa m ẹka lihi ọto d'e ye i ihien ọwule.’ ⁸ M rị a gwa i nị ọsụn'a n'o gini ifiri nị i wu ọwu a lihi ye i bredi, o siko d'e ye 'y'e makeni y'a riobehini.

⁹ 'Ya wu, m rị a gwa i: rịo, i k'e nwonhen; cho, i jenkọ d'a hun; du ẹka, we siko d'a gunpun'i ụzọ. ¹⁰ Makeni ndi ile hun rion jenkọ d'e nwehen; ndi hun choni jenkọ d'a hun; we siko d'a gunpuzikwoni ndi ile du ẹka ụzọ. ¹¹ Ime unu ile, elee nedi siko d'e ye nwa a agwo o rịo a azun ¹² mọbu ye ẹ akpi omeni o rịo a ẹkwan? ¹³ O me nwan nị unu hun wu ndi-njo ma ye umu unu ihien rị mma, nani ke Nedi ahun rị elu-igwee k'e yehan ndi rịo a Mmon-nso? O yekariko we?”

Jesu Le Bezibo

(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Uhuohin ohu, Jesu chupu eje-mmon odin. Ogen eje-mmon hu gi puguu, okennyẹ hu o te rị ime ẹ nọ kume oku. O tukemẹ igunrun rị ebahun ẹnị; ¹⁵ kanị, ndi hu ime ndi rị ebẹhu nọ si, “Bezibo, hun wu onyẹ-isi eje-mmon ile, 'ya rị e ye ẹ ikẹn o gi a chupu eje-mmon.” ¹⁶ Ndi ọzọ nọ shini Jesu onyan, sị a runghosi we ọrụn-atumenya pu-ichen gha elu-igwee bia. ¹⁷ Kanị Jesu a maringwo ihien we rị e ro, o nọ sị we, “Ali-eze ọwule kebeni, nwon itu rị ichen-ichen

* *Isi Nke Mmanai:4* mọbu: eje-ihien

ri a lụsọn ibe wẹ ọgụn, jẹnkọ d'e hẹnrin ọfia; ezi-le-ulo ọwụlẹ ndi ri n'a kebe, a lụsọn ibe wẹ ọgụn siko d'a dan.”

¹⁸ “Ya wu, omeni ali-eze Ekwensu kebe ekebe, nwe itu ichen-ichen ri n'a hun a lụsọn ibe wẹ ọgụn, eghani ke ali-eze e e don turu?—bu unu si nwan ni m gi iken Bezibo a chupu eje-mmon. ¹⁹ Omeni iken Bezibo ke m gi a chupu eje-mmon, iken onye ke ndi nke unu gi a chupu we? Uwe jenkọ d'a ma unu ikpe!” ²⁰ “Kani, o me nwan ni iken Osolobue ke m gi a chupu eje-mmon, 'ya wu ni Ali-eze Osolobue e ruguole ebe unu ri.”

²¹ “Owule diken a kwademechanringuu ihien ọgụn a, nodi e che oken-ulo a nche, o nweni ihien jenkọ d'e me ihien o nwe. ²² Kani, omeni onye ka a iken a maye e ọgụn, meri e, o jenkọ d'a napuchanrin a ihien ọgụn ile hun o gi don enya, buru ihien e ile, kesonme ni ndi ozo ya.” ²³ “Onye owule rileni azuun nke m ri a lụsọn m ọgụn; onye owule hun ghaleni e ye ni m eka a kkwama ri e kponyiya.”

Ihien E Wekinhen Eje-mmon We Chupuguu

(Mat 12.43-45)

²⁴ “Eje-mmon ghaguu ime ihian pu, o ghahunmeme ebe mirin rileni, a cho ebe o jenkọ d'a nodi zu iken. Omeni o hunni, o siko d'a si enwen e, ‘M siko d'e kin-azuun ulo hu m gha puha.’ ²⁵ O kinhen, hun a ni a zachanguo w'a, donkwamaguu a, ²⁶ o jen d'e wehezi eje-mmon esa ozo ka 'ya le enwen e njo, a bia we d'e biri ebegu. Onodi onye hu a ka njo kari ke o ri mbu.”

Ndi We Gozi Agozi

²⁷ Ogen Jesu gi ri e ku ihienni, okpoho ohu ri ime igunrun hu no gha ebahun si a, “Efo mun'i le eran i ra wuchanrin ihien we gozi agozi!” ²⁸ Kani Jesu no si, “Mba, ngozi wu nke ndi hun a nu oku Osolobue, e gi e e bi!”

Ihiẹn Mẹ Onyẹ-amụma Wụ Jona Wụ Ahịma
(*Mat 12.38-42*)

²⁹ Ogẹn ndị rị e ruhẹ ebe Jizọsị rị gi rị e buwaye ọda, ọ nọ kumezi, sị, “Agbọni jọ njo! Wẹ sị m ghọsị wẹ ahịma pụ-ichẹn, kanị o nwọnni ahịma ọwụlẹ pụ-ichẹn wẹ jẹnkọ d'a ghọsị wẹ wezuka ihiẹn mẹ onyẹ-amụma wụ Jona. ³⁰ Kẹ Jona dọn wụ ahịma ebe ndị Ninivẹ rị, ẹrira kẹ Nwa nke Ihiẹn jẹnkọ d'a wụ ahịma ebe agbọni rị. ³¹ O ru Ogẹn Ichin-ikpe, eze-okpoho alị Shiba, alị hụ rị azuun ndidan-mirin, jẹnkọ d'e lihi, shiagbu agbọni ẹri. Makeni, ọ gha alị hụ tegbu enwẹn ẹ bia d'e gọn ntin amamihien Solomonu—bụ onyẹ ka Solomonu rị nwan ebeni. ³² O ru Ogẹn Okinkin-ikpe, ndị Ninivẹ jẹnkọ d'a pụha ọsheri, ma ndị agbọni ikpe, makeni wẹ roghari eroghari ogẹn wẹ gi nụ ozi Jona zi—bụ onyẹ ka Jona rị nwan ebeni!”

Ukpẹ Hụn Rị Ẹhụ
(*Mat 5.15; 6.22-23*)

³³ “O nwọnni onyẹ hụn a mụye ukpẹ e bu ẹ e zueme mọbụ e bu ẹ che okpuru afere. Mba, w'e butọ a elu obu-ukpẹ—keni onyẹ ọwụlẹ banhanni gi ẹ legha ụzọ.” ³⁴ “Enya i wụ ukpẹ rị i ẹhụ. Omẹni enya i rị mma, ukpẹ jẹnkọ d'e junchanrin i ẹhụ. Kanị omẹni enya i a rị mma, ishi jẹnkọ d'e junchanrin i ẹhụ. ³⁵ Hunkwo a ni ukpẹ hụn rị ime i ẹlẹ ishi. ³⁶ 'Ya wụ, omẹni ukpẹ junchanrin i ẹhụ ile, bụ o nwọnni mkpamkpa ọwụlẹ rị ime ishi, ẹhụ i ile siko d'e mẹ ukpẹ-ukpẹ nọkẹ ebe ukpẹ nọ e nwunkpu i.”

Jesu A Jughọ Ndị Itu-Farisi Lẹ Ndị-nkuzi Iwu
(*Mat 23.1-36; Mak 12.38-40*)

³⁷ Ogẹn Jesu gi kuguu, onyẹ Itu-Farisi ohu nọ sị a bia iwe ẹ d'e du ẹ ri ihiẹn-oriri. 'Ya ọ nọ jẹnmẹ; ọ nọ weri ọnọdị a elu teburu ihiẹn-oriri ahun.

³⁸ Oge onye Itu-Farisi hu gi hun ni Jesu a chanchanni ehu a ke we don a chan n'o d'e rime ihien-oriri, o no tu a enya. ³⁹ Ya ke Di-nwonna-enyi no si a, "Lee nwan, unu ndi Itu-Farisi a chanchan azuun mkpu le afere unu, kani enya-uku le eje-ihien jun ime unu. ⁴⁰ Ndi-nzuzu! Ele onye hun memem azuun a memezikwo ime e? ⁴¹ Ka we ni nwan ihien ndi hun ri ime e ye ndi igbennye; unu me e, m ri a gwa unu, ihien ile jenkod'e nwunchan ni unu.

⁴² Nsongbu ri ni unu ndi Itu-Farisi! Unu a kusonmede uzo-ohu-ime-uzo-iri ihien e me ofe a suo—ke arabasi-minti ke riu ke ihien-akunkun ndi ozo ri ichen-ichen—bu unu a nato iye onye owule ihien run'e le inwe ihien-osusuo jenni Osolobue—ndini te furu unu k'a gha e me; kani, ele hun unu e gi lato ihien ndi ahun unu a ku."

⁴³ "Nsongbu ri ni unu ndi Itu-Farisi! O suo unu ni unu a nodi isi-ochu ime ulo-ofufe lezi ni we e kele unu ekele pu-ichen ime afia ebe ihian ri. ⁴⁴ Nsongbu ri ni unu! Unu no ke ili w'a ghafe elu e bu a marin we ni ili ro."

⁴⁵ Onye ohu ime ndi-nkuzi Iwu no si a, "Onye-nkuzi, i gha e ku ihien ndini we, i ri a kparizikwo enyi nwen!"

⁴⁶ Jesu no si a, "Nsongbu rizikwoni unu nwen, ndi-nkuzi Iwu! Unu e buyesonme ndi ozo ibu a fu orun obubu, kani unu le enwen unu ara tinpude mkpinsi-eka ohu yeni we eka bu ibu ndi ahun. ⁴⁷ Nsongbu ri ni unu! Unu a tun ili ndi-amuma hu ndi nedi unu kani gbu — ⁴⁸ hun unu gi a ghosi ni unu kwadon ihien ndi nedi unu me—makeni, uwe gbu ndi-amuma, unu nwen no tun ili ndi-amuma ahun we gbu. ⁴⁹ Ufiri ihienni ke Osolobue gi gi Amamihien e si, 'M jenkod'e zijen ni we ndi-amuma le ndi-ozu pu-ichen: we jenkod'e gbu ndi hu ime we, kpokpo ndi hu ime we' — ⁵⁰ keni we ju agboni ukwere edeke ndi-amuma ile we gbu kete w'e kele uwa — ⁵¹ ghakworj edeke Ebelu d'e ru edeke Zekaraya we gbutu Ulo-nso, egbata Ukpo nchu-ejan

lẹ Ebehu-ri-nso. Eghẹ, m ri a gwa unu, wẹ siko d'a ju agboni ukwere wẹ ile!”

⁵² “Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu! Unu e wepuguo isafin amamihiẹn: unu lẹ enwen unu abanyeni, unu eyeni ni ndi ri a cho ni wẹ banye efe banye!”

⁵³ Ogen Jesu gi ghaguu ebahun pu, ndi-nkuz Iwu lẹ ndi Itu-Farisi no korjama n'a oda-oda, juchanma a onu ihien bu oda, ⁵⁴ a cho ihien ri a onu, keni wẹ hun ihien wẹ e gi kwondon e.

Isi Nke Mmēbuo

Gbakwoni Ni Ihunnaị Oso!

(Mak 10.26-27)

¹ Ke mmadu nnu ole-le-ole don ri a gbakikome, nke wu ni wẹ hu a zo ibe wẹ uku, Jizosi no bu uzọ si umu-azuun a, “Kpachanpu ni enya banyeni yisti* ndi Itu-Farisi—hun wu ihunnaị wẹ. ² O nwonni Ihien owule kpumeni hun jenkoleni d'e kpupu; o nwonni ihien zuerini hun jenkoleni d'a wa. ³ 'Ya wu, ihien owule unu ku ime ishi, ihian jenkọ d'a nu a ifonrin-ifon; ihien owule unu gunma enwen unu ime-ulo ka-uka ku, ihian siko d'e gi e yi oro elu ulo.”

Onye Wẹ K'a Tu Egun E

(Mat 10.28-31)

⁴ “Ndi owu m, m ri a gwa unu, atule ni egun ndi e gbu ehụ sọ bu o nwonzini ihien wẹ siko d'a s'eka me kari ohun. ⁵ Kama, ni m ghosi unu onye unu siko d'a tu egun e: tu ni egun Osolobue, onye hun o me ni o gbuchanrin ehụ, o nwonghozikwo iken o gi a tu ihian e ye okun-mmọn. Eghẹ, tu ni egun e! ⁶ Ele isen 'ikobo' ebuo ke w'e re achu† Kanj, Osolobue ara zo ke akp'ohu ime nnu ndini. ⁷ Ke

* Isi Nke Mmēbuo:1 yisti: ihien bredi gi a fu † Isi Nke Mmēbuo:6 sparo

ntutu ri unu isi, Osolobue a gunguo a. Atule ni nwan egun: unu ka achu mkpa a ri ebe Osolobue ri—osun'a ni achu bu oda ro!”

Ikweri N'i Wu Nke Kraisti Le Ighori Ni Y'ele Nke E
(*Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20*)

⁸“M ri a gwapu unu ezioku, onye owule no id'anya ihian kwere n'ọ wu nke m, mme wu Nwa nke Ihian jenkọ d'a no id'anya ndi mmon-ozu Osolobue kwerezikwo ni onye hu wu nke m. ⁹ Kanj, onye no id'anya ihian ghori ni ele nke m, mme wu Nwa nke Ihian jenkọ d'a no id'anya ndi mmon-ozu Osolobue kuzikwo ni onye hu ele nke m.”
¹⁰ “Ozozi, we siko d'a gbaghari onye owule kuja oku mme wu Nwa nke Ihian, kanj agbaghariko we onye owule kuja oku Mmon-nsọ. ¹¹ Ogen we jenkọ d'e gi wehe unu ulo- ofufe mobu ebe ndi hun a kiji mobu ndi-nze ri d'e kin unu ikpe, ehuekwole ni uhue ke unu k'a don kinrin onu unu mobu ihien unu k'e ku. ¹² Makeni, ogen hu ru, Mmon-nsọ jenkọ d'a kuzi unu ihien furu unu k'e ku.”

Ilu We Gi Odafin Nzuzu Ta

¹³ Okennyeh ohu ri ime igunrun hu no si Jizosi, “Onyeh- nkuzi, dodo gwa nweh m n'o keye m uku nedi enyi lato ni enyi.” ¹⁴ Jizosi no si a, “Owu m, onye tume m onye a hannj unu ebuo enen mobu onye e keni unu ihien?”

¹⁵ 'Ya o nozi si we, “Kpachanpukwo ni enya, unu e gbondon enwen unu make udi enya-uku owule gha a ri ime ndun unu; makeni, ele ihien ihian nwon wu ezigbo ndun a, osun'a n'o meke odafin.” ¹⁶ 'Ya Jizosi no ta ni we iluni: “O nwon okennyeh ohu wu odafin, hun nwon alj. Alj hu no men'ele ihien oda-oda. ¹⁷ O no si enwen e, 'Enwon m ebe siko d'e zu m buto ihien ugbo m. Kiji ke m jenkọ d'e me?’ ¹⁸ O no si enwen e, 'Lee ihien m siko d'e me: m k'a totusonme oban m ile, tun ndi kanj we; ebehu ke m jenkọ

d'e dōnme ọka m lẹ ihien m ndi ọzọ. ¹⁹ Ogen hu, m k'a si enwen m, “Enwen m, y'e nwonguọ ihien ile ri mma siko d'e zu i bi ahua bu oda lalani! Eyezile enwen i nsongbu! Ri! Ra! Efo ya suoma i usuo!” ²⁰ Kanị Osolobue no si a, “Onye nzuzu! Uhinhinni ke we jenkọ d'a napu i ndun i—onye jenkọ nwan d'e nwonrin ihien ndini ile i buto ni enwen i?” ”

²¹ Igi mekin iluni, Jizosi no si, “Enina k'o ri ni ndi hu a kpatọ ni enwen we aku-le-uba kanị ele we odafin ime ihien Osolobue.”

Ehuele Uhue, Gi Osolobue Dọn Enya
(Mat 6.25-34)

²² 'Ya Jesu no si umu-azuun a, “'Ya ke m gi ri a si unu ehuele uhue ihien unu jenkọ d'e ri ri ndun mobu ekwa unu jenkọ d'e yi. ²³ Ndun ka ihien-oriri; ehii ka ekwa. ²⁴ Lekpo ni nnunu: w'a ra kun mkpuru mobu we ihien-ugbo; w'a ra nwon mmughe mobu oban w'e buto ihien—kanị Osolobue hu e ye we ihien-oriri! Bu unu kade mkpa a ri oda-oda kari nnunu! ²⁵ Onye ime unu siko d'a saeka gi uhue o ri e hue gi mgbahunme okuloku ohu tocheni? ²⁶ Omeni y'a s'eka me ihien mehan ntin enina, k'i ri nwan e songbuni enwen i banyeni ihien ndi ọzọ?

²⁷ Lekpo ni ke obobo ofia don e sue: w'a ra nungbu enwen we mobu kpa ekwa—kanị m ri a gwa unu ni, ke eze wu Solomonu eyini ihien owule rihan mma ke obobo ohu ime ndini. ²⁸ Omele Osolobue e yime efifia ihien ri mma enina—efifia hun a ri ebeni tanni, eki fon a tu w'a ye okun, o yimeko unu hun ka mma? Euu, ndi okukwe-nta!

²⁹ 'Ya wu, atole ni e ro ihien unu jenkọ d'e ri lẹ ihien unu siko d'a ra; esongbule ni enwen unu banyen'e. ³⁰ Makeni, ndi ghalenị e fe Osolobue ime uwa ile a chusonme ihien ndini—bu Nedi unu a maringho ni ihien ndini ri unu

mkpa. ³¹ Kama, chomagude ni Alì-eze ẹ—o siko d'e yezikwo unu ihien ndini we.”

Kpatọ Akụ-lẹ-uba Elu-igwee
(Mat 6.19-21)

³² “Umụ-atunrun m, atule ni egun, make ni o sọ Nedi unu usuo n'o ye unu Alì-eze. ³³ Reputi ni ihien unu nwe, we egbo ẹ ye ndi igbenye, unu e gi uzoni memẹ ni enwen unu ekpa hun ghaleni e wiwi, wuru ndi nwe akụ-lẹ-uba ghaleni a guu aguu ime elu-igwee. Ebehu, ohin asako aka ru ẹ; ekika a sako aka ripu we. ³⁴ Make ni, ebe akụ-lẹ-uba unu ri, iya ke obi unu jenkọ d'a rizi.”

Kwademe Ni, Ni Di-nwonna-enyi Lala

³⁵ “Kwademe ni orun; hun n'a ni ukpe unu e nwunsonme; ³⁶ no ni ke idibo ri e che nna we n'ọ gha oriri agbamehuhuo lua. O lua, du aka, keni unu saaka gunpu n'a uzọ ozigbo. ³⁷ O jenkọ d'a ri ni idibo ndi hu mma omeni nna we a lua, hun a ni we mu enya, kwademe, e che ẹ! M ri a gwa unu ezioku, o jenkọ d'a si we weri onodi we teburu, o konrin, gi aka a buye we ihien-oriri. ³⁸ O siko d'a ri ni idibo ndi ahun mma owuni ogen o gi lua—o sọ n'a ni ime abali mobu igirigi utuntun k'o gi lua—o hun a ni a kwademe guo we!

³⁹ Marinkwo ni ni omeni onye nwon ulo te marin ogen ohin e gi bia, o ke ni a gbukpo iwe ẹ banhan. ⁴⁰ Ya wu ni unu le enwen unu jenkọ d'a kwademezikwo, make ni Nwa nke Ihian siko d'a bia ogen unu tuleni enya a.”

Odibo Furu We Gi E D'enya Ra Hun Furuleni?
(Mat 24.45-51)

⁴¹ Pita no si, “Di-nwonna-enyi, enyi ke i ri a tu ni iluni ra i ri a tu ni ihian ile ya?” ⁴² Di-nwonna-enyi no za, si, “Onye wu onye-nlepu-enya ahun furu we gi e d'enya, hun marin ihien, hun nna a tumẹ n'o lehu n'a idibo ri ulo a enya, e ye

wę ihien-oriri wę ogeṅ o furu? ⁴³ Ọ jenkọ d'a rị n'a mma omēni nna a lụ, ọ hụn a n'ọ hụ e mē ihien ahun ọ si a me! ⁴⁴ Ezioku kę m rị a gwa unu, nna a ahun jenkọ d'e we ihien ile o nwę che ę ęka lepụ ęnya.”

⁴⁵ “Kani, omēlę odibo hụ a si enwen ę, ‘Nna m e biekęzi d'a lụ’, o gbumę idibo ibe ę hōdunị ili—kę ikęnnyę kę ikpoho—e ri, a ra, a ra manya a tų, ⁴⁶ 'ya wụ ni nna a jenkọ d'a lụ idumuzi—uhuohin odibo hụ tuleni ęnya a lę ogeṅ hun ọ marinleni. O siko d'a jakika a, we ę che ebe ndi nnupu-isi rị.”

⁴⁷ “Odibo hun marin ihien nna a cho n'o mę, bu ọ kwademēni enwen ę n'o mę ę mōbu o mēn'ę, wę siko d'a fian a mkpinsin oda-oda. ⁴⁸ Kani, odibo hụ marinleni ihien nna a cho bu o mę ihien w'e gi a fian mkpinsin, wę jenkọ d'a fian a hun buleni oda.”

“Thien bu oda kę w'a tų ęnya a ęka onyę wę ye ihien bu oda; kani, hun ka oda kę w'a tų ęnya a ęka onyę wę ye hun ka oda.”

Jesu E Kebe Ihian
(Mat 10.34-36)

⁴⁹ “M bia d'a mu okun ye uwa; k'ọ rị m, ọ dunmaguole!
⁵⁰ Kani wę jenk'e gi afunfun meguu m mirin-Chuku; ęhu efuko m d'e ru ni e meguu m ya wụ mirin-Chuku. ⁵¹ Unu rị e ro ni m bia d'e mę ihian ile henrin ohu elu uwa? Mba, ezioku kę m rị a gwa unu, ęlę iri-ohu kani nkebe. ⁵² Gha ogeṅni jęnme, mmadu isen hun rị ezi-le-ulo siko d'e kebe makę ufiri m: ęto gha a lusun ebuo ogun, ebuo hụ a lusun ęto; ⁵³ nedi ihian gha a lusun nwa a okęnnyę, nwa-okęnnyę hụ a lusun nedi ę; nne gha a lusun nwa-a-okpoho, okpoho hụ a lusun nne ę; nne-di siko d'a gha a lusun nwunyę nwa a, nwunyę ihian jenkọ d'a gha a lusun nne-di ę.”

Ighota Ihien Ri E Meni

(Mat 16.2-3)

⁵⁴ Jizosi no sizikwo ndi hu, “Unu hun ke mirin ri e ru azuun ndidan enya-anwun, unu si ni mirin jenkọ d'e zue —o zue. ⁵⁵ Unu hunzi a ni ufere gha azuun ndidan-mirin fehe, unu si ni uwowo jenkọ d'a ri—o me. ⁵⁶ Ndi ihunna! Unu ma ke w'e lee ali le igwere enya e ku ke uhuhin jenkọ d'a ri; ki hain unu gizileni a saeka e ku ihien ihien ri e me ogeni ri a ghosi?”

Iyu Le Onye Ikpe I Dọnkwo Egwā

(Mat 5.25-26)

⁵⁷ “Ki hain unu gileni a marinde ihien ri mma unu jenkọ d'e me? ⁵⁸ Liliima ni iyu le onye-ikpe i don, unu gini d'e ru ogwa, amamgbe o dokpun i ye oka-ikpe, oka-ikpe e we i ye onye ewuru-ogi—o tu i ye ime ulo-ngan. ⁵⁹ M ri a gwa e zioke, i k'a to ebahun d'e ru ni y'a hanchanrin ihien ile we be i—d'e rude ikobo ka ntin.”

Isi Nke Mmēto

Roghari! I Ju, Y'a La Ntikpo

¹ Ogen ohu hu ke ndi hu ime ndi ri ebahu gi gwa Jesu oku ndi Galili hu Paileti gbu ebe we ri a chuye ni Osolobue ejan, gi edeke we gwọ ejan ahun we ri a chu. ² Jesu no shari we, si, “Unu ro ni ihien me ndi Galili hu ghosi ni uwe ka ndi Galili ndi ozo ile njo e me? ³ Mba! M ri a gwa unu ni omeni unu le enwen unu erogharini, unu ile siko d'a lazikwo ntipko ke we. ⁴ Ra unu ro ni mmadu mmesato ahun ulo-nche oku ahun ri Siluam dangbu ka ndi ozo ile bi ime Jerusalem njo e me? ⁵ Mba! M ri a gwa unu ni omeni unu erogharini, unu ile jenkọ d'a la ntipko ke we.”

Ilu Jesu Gi Osis Figi Mileni Mkpuru Ta

⁶ 'Ya Jesu nọ ta ni wẹ iluni: "Okęnyę ohu ku figi ime ali-vaini a. O hu a choha mkpuru elu figi hu, o hunni. ⁷ O nọ si onye hun e lepun'a ali vaini hu ęnya, 'Lee ę, kete ahua ęto ęnwaın ke m bįama d'a cho mkpuru elu figini, ahunni m. Gbutu ę! K'o ri e wiwini ali?" ⁸ Kani, onye e lefu ugbo hu ęnya nọ si a, 'Di-okpa, dodo hapuzi a ahua ohu suọ, ni m hun uzọ guhunme ę, buche ę ejan hun e me ihien. ⁹ Omeni o mi mkpuru akan-ile, o hu mma; kani, owuni o mini, n'i siko d'e gbutu ę, y'e gbutu ę.' "

Jizosi A Zuọ Okpoho Eje-mmọn Hieme

¹⁰ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ri ulo-ofufe ohu, a kuzi.

¹¹ Okpoho ohu eje-mmọn ri ime ę ri ebegu. Eje-mmọn hu hieme ę kete ahua mmesato—nke wu ni a ra saeka tinpu.

¹² Ogen Jizosi gi hun a, o nọ kpocher n'e, si, "Okpoho, y'a dinhinole emu!" ¹³ Ya Jesu nọ bu ęka kwasị a, o nọ tinpu ozigbo; o nọ jama Osolobue mma.

¹⁴ Kani iwe nọ we onye-isi ulo-ofufe ni Jizosi zuọ emu Uhuohin Izu-iken, o nọ si ndi ri ebegu, "Akpụ-uhuohin isin ri a hun furu ęnyi e gi run orun—bia ni ogen hu d'a zuọ isi, ele Uhuohin Izu-iken!" O hu e ku ę, e kudonzi.

¹⁵ Di-nwonnienyi nọ si a, "Ndi ihunnai! Onye-onye ime unu a topu oken-efin ę mobu jaki ę ulo-anu wẹ limeto a Uhuohin Izu-iken, du ę e si ebe o jenkọ d'a nọ ra mirin; ele iya?"

¹⁶ "Lee ni nwan okpohoni: nwa Ebrahim hun Ekwensu ken egbun kete ahua mmesato; o runi hun w'a topu Uhuohin Izu-iken?" ¹⁷ Ogen o gi ku ihienni, ifenren nọ me ndi inenren ę. Kani igunrun ahun ri ebegu hu a ghoghọ make ihien ile a tu ęnya o ri e me.

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mostadi Ta
(*Mat 13.31-32; Mak 4.30-32*)

¹⁸ 'Ya Jesu nọ nwan sị, "Kini kę Alị-eze Osolobue yi? Kini kę m'e gi ghoị k'ọ nọ? ¹⁹ Alị-eze Osolobue nọ kę ebe onye ohu nọ weri mkpuru mostadi, kun a ye ugbo-nta a, ihien akunkunni e sue, henrin osisi, nnunu nọ bia d'a ku ekuu we ye agalaba a."

Ilu Jesu Gi Yisti Brędi Gi A Fu Ta
(Mat 13.33)

²⁰ Jesu nọ sịzi, "Kini kę m'e gi ghoị kę Alị-eze Osolobue nọ? ²¹ Enina k'ọ nọ: ọ nọ kę ebe okpoho ohu nọ weri ekerę yisti brędi gi a fu, gwogbame 'ya le adana oka eto we gwe —d'e ru ni we ile a fuchanrin."

Onumuzo Hun Me Mwarara
(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Ebe Jesu jenko Jerusalem, ọ hu a banyesonme obodo ndi hi-ogbe le ndi me ekerę-ekerę, a kuzi ndi ri ime we. ²³ Onye ohu nọ ju a ajuju, si, "Di-nwonni-enyi, ndi buleni oda suọ jenko d'e nwe nzuopuha?" Jesu nọ si we, ²⁴ "Gikwo ni ndun ile unu nwe lili ma ni unu banye onumuzo hu me mwarara! Make ni ndi bu oda jenko d'e me ni we banye, kanị asako we eka."

²⁵ "Make ni, onye nwe ulo ma-ama gunma uzo, unu e turu ezi ebahun duma eka onumuzo, a si, 'Di-nwonni-enyi, dodo gunpuni enyi uzo!' O jenko d'a za unu, si, 'Amarin m ebe unu gha bia!' ²⁶ Ogen hu, unu jenko d'e kume, si, 'Ele enyi le iyu wi ri, ra? Y'a noguozide ogbe enyi kuzi!' ²⁷ Kanị o siko d'a si, 'Amarin m ebe unu gha bia! Gha ni ebe m ri pu, unu ile hun e me njo!' ²⁸ Ikwankwa le ita nkwenren-eze jenko d'a ri ogen unu jenko d'e gi hun Ebrahim le Aziki le Jekopu lezikwo ndi-amuma ile ime Alị-eze Osolobue, bu a tu we unu le enwen unu ye ezi!"

²⁹ “Ihian jęnkọ d'a gha ębamin-ęno ọwa bịa d'e ri oriri ime Ali-eze Osolobue—we k'a ghasonme azuun ọwuwa-ęnya-anwun le ndidan ęnya-anwun le azuun ugu le ndidan-mirin bịa. ³⁰ Ezie, o nwongho ndi kpa azuun ogenni jęnkọ d'a wuru ndi bu ọzo oge ahun le ndi bu ọzo kikenni hun k'a wuru ndi kpa azuun.”

Obodo Jerusalem Ri Jizosi Obi

(Mat 23.37-39)

³¹ Oge ohu hu, ndi hu ime ndi Itu-Farisi no bia d'e kunrun Jizosi, si a, “Ghakwo ebeni pu, make ni Herodu cho n'o gbu i!” ³² Jesu no si we, “D'a gwa ni ni m ufu ahun e me ero ni m si, ‘Gon ntin, m ri nwan a chopu eje-mmọn, a zuo emu tanni, ekile e mezi m erira, hun me e akpu-uhuhin eto, a runchanrin m orun m.’ ”

³³ Jesu nozi si, “K'osileri, m puko apuko—m siko d'a ririri ọzo tanni le ekile le nweke-eki—makele Jerusalem suọ ke we no e gbu onye-amuma—onwonzini ebe ọzo.”

³⁴ “Euu Jerusalem! Jerusalem!! Obodo hun e gbu ndi-amuma, e gi omuma a magbu ndi we zihen'e! Mgbe ole-ole ke m chopu ni m kponkikome ndi ri ime i ke nneku-ohuhu don e kponkikome umu a e ye nku e, kan y'a nini m! ³⁵ Lee e, a la we nwan Ulo i ton'i! M ri a gwa i ni y'a hunkozi m d'e ru oge i jęnkọ d'a si ‘Onye hu gi efan Dinwonna-ęnyi a bia wu onye we gozi agozi.’ ”

Isi Nke Mmęno

Jesu A Zuo Okennyę Ehu A Fun

¹ Uhuohin Izu-iken ohu, Jizosi no jen d'e ri ihien-oriri iwe onye ohu ime ndi-isi ndi Itu-Farisi; ndi ri e ke Jizosi hu e ke e. ² Ya ke okennyę ohu ehu a fun nohu puha ihun Jizosi ebęhu. ³ Jesu no ju ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi,

sị, “Iwu e kwerigho nị wẹ zuo emu Uhuohin Izu-iken ra o kwerini?”

⁴ Kani wẹ ile a gba nkintin. Ya Jesu no weri okennyẹ hu, zuo a, si a lama. ⁵ 'Ya o no si wẹ, “Omēni nwa i okennyẹ mọbu oken-efin i danban omi Uhuohin Izu-iken, y'e wepuhako a ozigbo?” ⁶ Kani, asani wẹ aka za ihien owule.

Iwelua-Enwen-Ihian-Ali Le Ime Ni Ndi Igbennyẹ Ohunma

⁷ Jesu a hun ke ndi obia ri a horisonme isi-ochē, o no kuzime wẹ, si, ⁸ “Ogen owule wẹ kpọ i oriri-agbamehuhuo, ejenkwole d'a nodi ali isi-ochē. Ikenkwo o nwon onye ka i mkpa a ri hun wẹ kpọzi oriri hu. ⁹ Ogen hu onye hu kpọ unu ebuo oriri jenko d'a bia d'a si i, ‘Owu m, lihi oto ni onyeni nodi ali.’ Ogen hu ifenren e megbu i, y'e gi ifenren jenme nwan d'a nodi ali ochē mmaka. ¹⁰ Kama, wẹ kpọ i oriri, jen d'a nodi ali ochē mmaka, keni onye hun kpọ i oriri bia, o si i, ‘Owu m, bia d'a nodi ali isi-ochē.’ Ogen ahun ogho e jun i ehụ ihun ndi wẹ kpọ 'yu le wẹ oriri ahun.”

¹¹ “Makeni onye wesi enwen e enu, e wetu w'e ali; onye welua enwen e ali, e wesi w'e elu.”

¹² 'Ya Jizosi no si onye hun kpọ a oriri, “I kpọ oriri, akpolẹ ndi owu i mọbu umunẹ i mọbu ndi-idafin ibe i amangbe w'a kpogwari i—o wuru ni a kulinguo wẹ i ugwo.”

¹³ “Kama, i kpọ oriri, kpọ ndi igbennyẹ le ndi nguro le ndi ukụ rileni iken le ndi enya-ishi.”

¹⁴ “I jenko d'e nwehen ngozi makeni asa wẹ aka kukin i y'e—Osolobue siko d'a kukin i y'e uhuhin hu ndi ri ochan k'a gha onwun lihi.”

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Kpọ Oriri Hi-ogbe Ta
(Mat 22.1-10)

¹⁵ Oḡen onyẹ ohu ime ndi hụ bịa oriri hụ gi nụ ihienni, ọ nọ si, “Ndị hụ siko d'e ri oriri hụ ime Alì-eze Osolobue e nwekẹkwọ ewere!”

¹⁶ Jizọsi nọ si a, “Okennyẹ ohu kpọ oriri hi-ogbe; ọ nọ kpọ ndi bu ọda oriri ahun. ¹⁷ Oḡen oriri hụ e ru, ọ nọ zi odibo ẹ d'a gwa ndi ọ kpọ oriri, si wẹ, ‘Bia ni ni a kwademeguo wẹ ihien ile!’ ”

¹⁸ “Kani, wẹ ile nọ kumẹ ihien jenkọ d'e mẹ wẹ abiale. Onyẹ ibuzọ si odibo hụ, ‘M nnonhu ali; m siko d'e jenniri d'e lele ẹ. Dodo, asa m ẹka bia.’ ¹⁹ Onyẹ ọzọ nọ si, ‘M nnonhu oken-efin iri wẹ gi a run ugbo, m jenkọ nwan d'e lele wẹ—dodo asa m ẹka bia.’ ²⁰ Onyẹ ọzọ si, ‘M luhụ nwunyẹ ma!—Asa m ẹka bia.’ ²¹ ‘Ya odibo hụ nọ bia d'a gwa nna a k'o jen. Olulu nọ bumẹ onyẹ hụ nwe ụlọ, ọ si odibo ẹ, ‘Jensonmẹ nwan ogbara-ogbe lẹ ụzọ-ụpụ ozigbo, d'e wehesonmẹ ndi igbennyẹ lẹ ndi-nguro lẹ ndi enya-mpin lẹ ndi ukụ wẹ rileni iken.’ ²² Omeguu, odibo hụ nọ bia d'a si a, ‘Di-okpa, e meguo m ihien i zi m, kani ebẹhụ eke junkwo.’ ²³ Ya nna odibo hụ nọ si a, ‘Shi nwan ụwaya lẹ nwa-ozue: liliima n'i mẹ ihian bia—keni ụlọ m jun. ²⁴ M ri a gwa unu ni o nwonni akpu onyẹ ohu ime ndi hụ wẹ bu ụzọ kpọ hun jenkọ d'a danmin ihien-oriri m!’ ”

Ihien Ison Jesu Cho
(Mat 10.37-38)

²⁵ Igunrun ihian sonko Jesu, ọ nọ gbewoto, si wẹ,
²⁶ “Onyẹ ọwule hun bia d'e kunrunni m, bu ihien m ason'a kari ihien nedi ẹ lẹ nne ẹ lẹ nwunyẹ ẹ lẹ umu a lẹ umune-ẹ-ikennyẹ lẹ umune-ẹ-ikpoho—egheẹ, ke ndun a de, ọ sako ẹka wuru nwa-azuun m; ²⁷ onyẹ ọwule buruleni obe ẹ sonmẹ m asako ẹka wu nwa-azuun m.”

²⁸ “Onyē ọwụlẹ ime ụnụ hụn chọ n'ọ tụn oken-ụlọ ebukọ ụzọ nọdị alị, chọpughagụ ihien jenkọ d'a ban n'a —n'ọ marin ke o nwonghọ ego jenkọ d'e zu ẹ runchanrin a? ²⁹ Omēni y'e mēni ẹrira, i gbegụ iyetọ a ni y'a sazi nị ẹka tungụ a, onyē ọwụlẹ hụn ihien mēni siko d'a mu i emu. ³⁰ Wẹ jenkọ d'a si, ‘Onyēni jēn d'a tūmma ụlọ bu ọ sani ẹka tungụ a!’

³¹ Ra o nwēde eze jenkọ d'e kunrun eze ọzọ hūn lala d'a lūson ẹ agha, hūn jenkoleni d'e bu ụzọ nọdị alị lelegu ke n'ọ saeka gi mmadu nnu isen-kwasị-ogun o nwe lūson eze hu gi mmadu nnu iri-kwasị-ogunnai lala d'a lūson ẹ agha? ³² Omēni ọ sakọ ẹka, o siko d'e zi ozi jenni eze hūn-ẹbọ oge o kelēni nokunme ẹ—keni wẹ ku ke w'e me don.”

³³ “Erirazikwo, o nwōnni onyē ọwụlẹ ime ụnụ hūn jenkọ d'a s'eka wu nwa-azuun m mmanị ọ latochanrin ihien ile ọ nwon!”

Nnu Tuhu Ụsọ A

(Mat 5.13; Mak 9.50)

³⁴ “Nnu ri mma; kanị omēni nnu e tuhu ụsọ a, nanị ke wẹ jenkọ d'e gi me ẹ n'ọ sūmazi ụsọ a? ³⁵ O nwōnni erere ọ ban: ọ rikọ mma alị; ọ rikọ mma ihien wẹ gi e ye ihien-akunkun. W'a m'a e tuhu. Onyē hūn nwon ntin o gi a nu ihien, y'a nu.”

Isi Nke Mmisēn

Ilu Jesu Gi Atunrun Tuhuni Ta

(Mat 18.12-14)

¹ Ụhụọhin ohu, oge ndi ile hūn a na ugwo-isi le ndi wẹ gi njo marin gi ri a bia d'e gon Jizosi ntin, ² ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu no denwinwinma, a si, “Okennyeni a nabanhan ndi njo, e son wẹ e ri ihien-oriri.”

³ 'Ya Jizosị nọ ta nị wẹ iluni: ⁴ “Omēni onyẹ ohu ime ụnụ nwẹ atunrụn oğun-isen, nị ohu e tuhu ime wẹ, kinị k'o jenkọ d'e mẹ? Ọ hapụkọ ohu-aria-ogun-isen hụ ogige ebehu wẹ rị a kpa nni d'a chọ ohu hụ tuhuni d'e ru mgbe ọ hụn a? ⁵ Ọ hụn a, ọ ghoghoma—nke wụ nị o sikọ d'a pa a che uvun, ⁶ bulua a ụlọ. O ru ụlọ, ọ kpogbama ndi ọwụ a lẹ ndi bikunmẹ n'ẹ, si wẹ, 'Sọn ni m ghoghọ, makeni a hụngụọ m atunrụn m te tuhuni.' ⁷ M rị a gwa ụnụ nị erira kẹ ighoghọ jenkọ d'a rị elu-igwee ọda-oda makẹ ufiri onyẹ-njọ ohu rogharini kari ndi ezi-omumẹ ohu-aria-ogun-isen hụn o mẹ ni ọ rini mkpa nị wẹ k'e roghari.”

Ilu Jesu Gi Egho Tuhuni Ta

⁸ “Ra, omēni okpoho dọnmẹ egho ọrụn akpụ-uhụọhin iri, egho ọrụn akpụ-uhụọhin e tuhu, k'o jenkọ d'e mẹ? E lẹ o jenkọ d'a muye ukpẹ, zachanrin ụlọ a, chọ a itan, chọ a imon—d'e ru mgbe ọ hụn a? ⁹ Ọ hụn a, ọ kpokikomẹ ndi ọwụ a lẹ ndi bikunmẹ n'ẹ, si wẹ, 'Sọn ni m ghoghọ makeni a hụngụọ m egho m te tuhuni.' ” ¹⁰ “M rị a gwa ụnụ nị erira kẹ ighoghọ dọn a rị ebe ndi mmọn-ozị Osolobue rị makẹ ufiri onyẹ-njọ ohu rogharini.”

Ilu Jesu Gi Nwa Kpahuni Ta

¹¹ Ya Jizosị nọ sịzi, “Okennyẹ ohu mụ ikennyẹ ẹbụọ. ¹² Hụn-nta nọ sị nedi ẹ, 'Baba, kebe ihien ile, y'e ye m hụn k'e runi m.' 'Ya ọ nọ kebe ni wẹ ihien ile o nwẹ. ¹³ O ke mēhụ akpụ-uhụọhin ole, hụn-nta nọ kpōnkwamẹ ihien ile wẹ keye ẹ, bu ẹ re, gha ụlọ pụ, si alị ohu teni, ebahun k'ọ nọ ritita ego ẹ ebe ọ rị e bi obibi nwonlani isi.

¹⁴ Ogen o gi riguu ihien ile o nwon, oken unwun nọ mụgbama alị hụ, elu nọ fuma a. ¹⁵ 'Ya ọ nọ jēmẹ d'a runma nị onyẹ alị hụ ọrụn. Onyẹ ahun nọ zi ẹ si ebe ọ nọ a zun ezin d'e yemẹ ezin ndi hụ ihien-oriri. ¹⁶ O te rị

a n'o gi ihien-oriri ezin e gbon egun, kale o nwonni onye y'e ihien owule.

¹⁷ Ogen uche e gi kinhen, o no si, 'Ke ndi ile nedi m we orun nwon hun w'e ri e rihodu, mme nwen hu ebeni a ka enwen m egun?' ¹⁸ 'M jenkọ d'e lihi, buru nedi m; m jenkọ d'a si a, "Baba, e meole m elu-igwee njo, mezikwo 'yu le enwen i njo. ¹⁹ Efuruzini m onye we siko d'a kpo nwa i; weri m ke onye ohu ime ndi hun i we orun." '

²⁰ Ya o no buli, buru nedi e. Kanj, ebe o ri ebe teni, nedi e no lechen'e; omiken e no me nedi e oda-oda, 'ya o no gbaburu nwa a, dide e, su e onu. ²¹ Ya nwa a no si nedi e, 'Baba, e meole m elu-igwee njo, mezikwo 'yu le enwen i njo, efuruzini m onye w'a kpo nwa i*!'

²² Kanj, nedi e no kpo ndi idibo e, si we, 'Ogbahu-ogbahu! Wehe ni ekwa hun kachanrin mma yime e! Yime n'e ola mkpnsin-eka! Yimen'e akp'uku! ²³ Wepuha ni nwa-efin ahun kachanrin mma enyi zunto ni unu gbu e! Ni enyi ri ni oriri, ni enyi ghogho— ²⁴ makeni nwa m ni te nwunhun anwunhun, kanj o ri nwan ndun; o te tuhu etuhu, kanj a hunguo m'a nwan.' We no rime oriri, ghoghoma."

²⁵ "Ogen hu, nwa a hun kanj ri ugbo. Ogen o gi lala, o rume ehụ ulo, o no nu ukwere egu we ri a kpo, e ten. ²⁶ 'Ya o no kpo odibo ohu, ju a, si, 'Kini ri e me?' ²⁷ Odibo hu no si a, 'Nwene i bia abia; nedi i e gbuguo nwa-efin ahun kachanrin mma we zunto, makeni o nwehenzi nwa a ebe o ri ndun, o nwonni ihien men'e.' ²⁸ Iwe no weme nwene e hun kanj, nke wu ni o kwerini banye ime ulo; 'ya nedi e no puha, rioma a. ²⁹ Kanj, o si nedi e, 'Lee e, kete ahua olele-ole m ri a run n'i ke igbon, enuputuni ni m'i isi. Kanj, y'e yetudeni m ke nwa-ewu mmaka ni mme le ndi owu m

* **Isi Nke Mmisen:21** ...weri m nọke onye ohu ime ndi i we orun.

gi ri oriri! ³⁰ Kani, nwa i ni giguū ihien i ile bupu igbaraja a lua nwan, y'e gbuñ'ẹ nwa-efin hu kachanrin mma ẹnyi zuntọ!" ³¹ Ya Nedi ẹ nọ si a, 'Nwa m, mmẹ le yu richanrin ebeni, ihien ile m nwon wu nke i. ³² Kani, o furu ni ẹnyi ri oriri, ghoghọ, makele nweñe i ni te nwunhun anwunhun, kale ọ ri nwan ndun; o te tuhu etuhu, kani, a hunguọ w'a nwan.' "

Isi Nke Mmisen

Ilu Jesu Gi Onye-nlepu-nya Nwe Akọ Ta

¹ Jizosi nozi si umu-azuun a, "O nwon odafin ohu, hun nwon onye e lepun'a ihien ẹ ẹnya. Odafin hu no numa ni onye hu ri e lefun'a ihien ẹnya ri e ritita ihien e. ² Ya ọ nọ kpọ a, si a, 'Ki wu ihienni m ri a nu ni 'ya ke i ri e me? Kowachanrin ni m k'i don run—makeni y'e lepukozi ihien m ẹnya.' ³ Onye nlepu ẹnya hu nọ si enwen e, 'Hunni nna m jenkọ d'a chụ m nwan orun, kini ke m jenkọ d'e me? Enwe m ndun m'e gi run orun-ugbo, bu ifenren aniko m rijo urio. ⁴ A maringuo m nwan ihien m jenkọ d'e me, omeni a chụ we m orun, keni m hun ndi jenkọ d'a nabanhan m iwe we.'

⁵ 'Ya ọ nọ kpọ ndi gi nna a ugwo ohu-ohu. Ọ nọ ju onye ibuzo, si, 'Ole k'i gi nna m?' ⁶ Ọ nọ za, si, 'Galonu uden-olivu ogun-isen.' Onye-nlepu-nya hu nọ si a, 'Lee ehuhuo we gi de e ebeni. Nodi ali, ejije-ejije, n'i dehuto a si galonu iri-kwasio-ogunnai.' ⁷ Ya ọ nọ juzi hun me e ebuo, 'Ole ke 'yu nwen gi?' Ọ nọ si a, 'Ekpa oka-witi ogun-isen.' Onye-nlepu-nya hu nọ si a, 'Lee ehuhuo we gi de e ebeni, dehuto a si ogun-eno.' ⁸ Ufiri ihienni o me, odafin hu nọ ja onye-nlepu-nya hu hun furuleni we gi e don ẹnya mma —make akoni o nwon. Eghee, makeni ndi uwanj ka umu ukpe ako e nwon ebe we n'e son ibe we."

⁹Jizọsị nọ sị, “M rị a gwa i: gi akụ-le-uba ụwanị han ọwu, omēni ọ guụ keni i hụn onyẹ jenkọ d'a nabanhan i iwe ẹ biri jẹnrin ejen.”

¹⁰“Onyẹ ọwụlẹ hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya ebe ihien mẹ ẹkẹrẹ rị furuzikwọ wẹ e gi dọn ẹnya ebe ihien hi-ogbe rị; onyẹ ọwụlẹ hụn furuleni ni wẹ gi ẹ dọn ẹnya ebe ihien mẹ ẹkẹrẹ rị efurukọ wẹ e gi dọn ẹnya ebe ihien hi-ogbe rị.”

¹¹“Ọ mẹ nwan nị y'a ghosịlẹ nị y'e furuni wẹ gi e dọn ẹnya ebe akụ-le-uba ụwanị rị, onyẹ jenkọ d'e ye i ezigbo akụ-le-uba lepụ ẹnya?” ¹²“Omēni y'e dọnmēni ihien onyẹ ọzọ ọhụnma, onyẹ jenkọ d'e ye i nke i?”

¹³“Ọ nwọnni odibo jenkọ d'e ri-ẹka fe nna ẹbụ; ọ jenkọ d'e ze ize ohu, nwẹ ihien-ọsụsụọ hụn-ẹbọ mọbụ ọ wechanrịn enwẹn ẹ ye ohu, lelia hụn-ẹbọ. Y'a sakọ ẹka fe Osolobue lẹ egbo.”

*Jesu E Ku Banyeni Nkpechan Lẹ Ihien Ndị Ọzọ
(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)*

¹⁴Ogẹn ndị Itu-Farisi gi nụguụ ihienni ile, wẹ nọ ru Jesu imi, makeni egbo a sọka wẹ.

¹⁵Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ụnụ wụ ndị hụn e mẹ kẹ sị unu a rika mma id'ẹnya ndị ọzọ, kanị, Osolobue a maringụọ obi unu. Makeni, ihien hụn ihian weri n'ọ rika mkpa wu aru ẹnya Osolobue.”

¹⁶“Iwu Mozizi lẹ ihien ndị-amuma de kẹ wẹ gi rụn ọrụn d'e ru ogẹn Jọnu hụn e mẹ mirin-Chuku gi bidon ọrụn a. Kete mgbe hụ, wẹ hụ e zi ozioma Alị-eze Osolobue, ihian ile hụ e gi ikẹn a zụọ nị wẹ banye ẹ.”

¹⁷“Ọ ka nfe nị elu-igwee lẹ ụwa ghafe karị nị akpụ ihien ohu rị ime Iwu a danpu, ọ sụọ n'a ihien kachanrịn ntin wẹ kaye mkpuru-ekukwọ rị ime Iwu.”

¹⁸ “Okennyẹ ọwụlẹ hụn kpechan nwunye ẹ luma okpoho ọzọ ghere aghere; okennyẹ hụn luma okpoho wẹ kpechan ghere aghere.”

Ọdafiñ Hụ Lẹ Lazarosị

¹⁹ “O nwon ọdafiñ ohu, hụn e kọn ekiken ọdafiñ, e ri ke eze uhuohin ile.”

²⁰ “O nwonzikwo okennyẹ ohu w'a kpọ Lazarosị, ogbenye ro, ete jun ẹ ehụ a ile. W'e bu Lazarosị a to onu-mgbon ọdafiñ hụ ogeñ ile. ²¹ Lazaros' a chode n'o gi ifunfun ihien-oriri hụn a dannahin ọdafiñ hụ o gha e ri ihien-oriri gbon egun. O ru, nkite a biade d'a rachan ete ndi hụ ri a ehụ.”

²² “Omeuu, ogbenye hụ no nwunhụn, ndi mmon-ozu no bu ẹ si ebe Ebrahim ri. Ọdafiñ hụ a nwunhuzikwo, wẹ no li ẹ. ²³ Ime ali-mmon, ebe ọdafiñ hụ ri a ta afunfun, o wesi enya elu, o no gha ebe teni lecheni Ebrahim, huzi Lazarosị k'o nodiyen'e. ²⁴ 'Ya o no kpochen'e, si, 'Nedi enyi Ebrahim! Me omiken m zi Lazarosị n'o gi onunu mkpinsin-eka a deri mirin tanye m ire keni ire hụn uzọ juu m oyi, makele m ri a ta oken afunfun ime okunni!' ”

²⁵ “Ebrahim no si a, 'Nwa m, nyanhan n'i nwehanchanrin ihien ile ri mma ogeñ i gi ri ndun, bu Lazarosị nwehen ihien ile jo njo. Kani, ehụ fu ẹ nwan ebeni, bu yu nwen ri nwan a ta afunfun. ²⁶ Wezokade ihien ndini ile, o nwonzikwo oghe shiagbu enwen ẹ wẹ donme egbata enyi le unu, nke wu ni onye owule cho n'o fetu shi ebe unu ri asako eka, bu o nwonni onye owule ri ebahun jenko d'a saeka fetu bia ebe enyi ri.' ²⁷ 'Ya ọdafiñ hụ no si a, 'Baba dodo nwan, zi Lazarosị jen iwe nedi m — ²⁸ ni m nwon umune ikennyẹ isen. 'Ya jen d'a do wẹ eka-ntin make wẹ gha a bia ebeni afunfun ri.' ”

²⁹ “Kani, Ebrahim no si a, 'E nwegho wẹ Iwu Mozizi le Ihien ndi-amuma de; umune i wẹ gon wẹ ntin.' ³⁰ Ọdafiñ

hụ nọ sị a, ‘Mbakwọ nedi ęnyi Ebrahim, ọhun ezuni! Kani, omeni onye gha ọnwun lihi jęn d'e kunrun wę, wę jęnkọ d'e roghari.’ ³¹ Kani, Ebrahim nọ sị a, ‘Omeni egonni wę Iwu Mozizi lę ihien ndi-amuma de ntin, ekwerikọ wę— ọsuokwon'a ni ihian gha ọnwun lihi d'a gwa wę.’ ”

Isi Nke Mmęsa

Njọ Lę Igbaghari-njọ

(Mat 18.6-9, 21-22; Mak 9.42)

¹ Jizọsị nọ sị umu-azuun a, “Ihien ndi hun a han ihian e me njọ jęnkọ d'a biariri; kani, nsongbu ri ni onye hun wę k'a gha ęka a bia! ² Ọ ka onye hụ mma ni wę kenme ọlọ y'e olu, tu a ye ime ohimin kari n'ọ han onye ohu ime ndi-ntani me njọ.”

³ “Ya wu, kpachanpu ni ęnya! Nwene i me njọ, jugbo a; o gbहतo obi, y'a gbaghari a. ⁴ Ọsuon'a n'o me i njọ mgbe esa ime uhuhin, bu ọ biachanrin mgbe esa hụ d'a si i, ‘E gbहतo ọguo m obi; dodo.’, i siko d'a gbaghariiri a.”

Okukwe

⁵ Ndi-ozu hụ pu-ichen nọ sị Di-nwonni-ęnyi, “Me okukwe ęnyi waye.” ⁶ Di-nwonni-ęnyi nọ sị wę, “Omeni i nwon okukwe hun hande ke mkpuru mostadi megbu enwen ę ntin, i jęnkọ d'a sa ęka si osisi Muberi-ni higbu enwen ę ogbe ri ebeni, ‘Hueri, y'e jęn d'a gbori ime ohimin!’ Ọ jęnkọ d'a gbaye i.”

K'o Furu Ni Odibo E Me

⁷ “Onye ime unu k'o me ni odibo ę hun gha ebe o jęn d'a run ọrun ime ugbo mobu ebe o jęn d'e lepu atunrun ęnya luhaha, y'a si a ‘Bia ozigbo d'a nodi ali n'i ri ihien-oriri?’ ⁸ Mba nu! I jęnkọ d'a si a, ‘Meme ni m ihien-oriri ęnyasi, y'a kwademę n'i buye m 'ya wu ihien-oriri; y'e cheri m ni

m riguu, ra, n'i kipu ihien; i kebe ri, ra.' ⁹ Egheę, y'e keleko odibo hu kaka ebe o nohu me ihien i si a me. N'i kele e?"

¹⁰ "Eriira k'o rizikwo ni unu: unu mechanringuu ihien ile we si unu me, si ni, 'Idibo mmaka furuleni w'e kele ke enyi wuhu, makeni ihien furu ni enyi me suo ke enyi mehu.' "

Onye Bia D'a Kpanmin Jizosi

¹¹ Ogen Jizosi gi jenko Jerusalem, o no ghasi egbata Sameria le Galili. ¹² Ogen o gi banyeko ime obodo ohu me ekere, ndi oti iri no kunrun e. Anokunmechanrini w'a; ¹³ we no hijenn'e, si, "Jizosi! Di-nwonni-enyi! Me omiken enyi!" ¹⁴ Jizosi a hun we, o no si we, "We ni enwen unu d'a ghosi ndi nchu-ejan ni we ghosi we ni unu a dishinguo." E ru we uzo, 'ya we no ri mma. ¹⁵ Ogen onye ohu ime we gi hun a n'o riguo mma, o no kin-azuun, yiko, jako Osolobue mma. ¹⁶ O no dan ni Jizosi ali, kpanmin a. Okennyeh hu wu onye Sameria. ¹⁷ Jizosi no si, "Ele mmadu iri ke we zuo, me we ri uchan? Elebe ke mmadu itenei hoduni ri? ¹⁸ Ya wu, o nwonni onye hun kin-azuun d'a ja Osolobue mma wezuka onye ali-ozoni?"

¹⁹ Ya Jizosi no si okennyeh hu, "Lihio oto n'i lama, okukwe i e meguo i dinhin."

Ke Ali-eze Don A Bia

(Mat 24.23-28, 37-41)

²⁰ O nwon ndi Itu-Farisi ju Jesu ogen Ali-eze Osolobue jenko d'e gi bia. O no shiaru we, si, "Ele enya ke we gi a marin ni Ali-eze Osolobue a biale d'a kima. ²¹ O nwonni onye jenko d'a si, 'Lee e, ebeni k'o ri!' mabu 'Ebeni k'o ri', makeni, ezie, Ali-eze Osolobue a riguale ime igunrun unu."

²² Ya o no si umu-azuun a, "Ogen lala hun o gi ri unu ni unu hundeh osuon'a akpu-uhuhin ohu hun ri ime ogen

Nwa nke Ihian, kani unu ahunko a. ²³ We k'a si unu, 'Lee e ebeni!' mobu 'Lee e ebeni!' Kani, ekwerikwole ni; esonkwole ni we d'a choma a. ²⁴ Makeni, ke amuma don e be elu-igwere, a gha we azuun ile hun a, erira ke Nwa nke Ihian jenko d'a ri uhuhon o jenko d'a bia. ²⁵ Kani, o jenko d'e bu uzọ taguu afunfun bu oda, ndi agboni a juguu a.

²⁶ K'o don ri ogen nke Nua k'o jenko d'a rizikwo ogen nke Nwa nke Ihian. ²⁷ We hu e ri, a ra; we hu a lu di le nwunye, e we we e ye we a luru—d'e ru uhuhon hu Nua banye ime ugbo hu pu-ichen, oken-mirin hu no bia d'e gbupuchanrin we ile.

²⁸ O jenko d'a rizikwo ke ogen Lotu. Ihian ile hu e ri, a ra; e non, e re; a kun, a tun. ²⁹ Kani, uhuhon hu Lotu gha Sodom pu, okun le nsin-enya-anwun no gha elu-igwee zuetu ke mirin, gbu we ile. ³⁰ Erira k'o jenko d'a ri uhuhon hu Nwa nke Ihian jenko d'e kinhen.

³¹ Uhuhon hu, onye ri elu ulo a, hun ihien e ri mm'ulo, y'e hidangukwole banyemezi ime ulo n'o jenko d'e weri ihien owule. Erirazikwo, onye owule ri ime ugbo y'a lashikwole ulo n'o jenko d'e weri ihien. ³² Nyanhankwo ni ihien me nwunye Lotu! ³³ Onye owule cho n'o ghe isi e, isi e a to a; onye owule tuhu ndun a k'a zuopuha a. ³⁴ M ri a gwa unu ni uhinhu hu, mmadu ebuo jenko d'e dine elu-ukpo ohu, e weri we onye ohu, na hun-eboto. ³⁵ Ikpoho ebuo jenko d'a gha a kwọ ihien, e weri we onye ohu, a la we hun-eboto. [³⁶ Ikenny ebuo jenko d'a ri ime ugbo a run orun, e weri we onye ohu, a la we onye ohu to.]

³⁷ Umụ-azuun a no ju a, si, "Di-nwonni-enyi, elebe ke ihienni jenko d'a no me?" Jizosi no si we, "Ebe owule ozun ri ke udele a gbakikome!"

Isi Nke Mm̄esato

Im̄e Ekpere Ogen Ile

¹ 'Ya Jizos̄i n̄o lu ni um̄u-azuun iluni, gi e ghos̄i w̄e mkpa o r̄i ni w̄e e m̄e ekpere ogen ile bu anik̄o w̄e ndun guu w̄e. ² O si, "O nwe okennȳe ohu a han en̄en hun r̄i im̄e obodo ohu. Okennȳeni ara tu egun Osolobue, ara gbaye ih̄ian. ³ O nwonzikwo okpoho di e nwun, hun r̄i im̄e obodo hu, hun a biasonme d'a si a, 'D'a hagbuni m onye r̄i e megbuni m en̄en!' ⁴ O biabe, okennȳe hu a ju n'o lek̄o a enya ihun. Kani, o n̄obe, okennȳe ahun n̄o si enwen e, 'Osun'a ni m'a ra tu egun Osolobue mobu gbaye ih̄ian, ⁵ m sik̄o d'a hun a ni w̄e ye okpohoni di e nwun ihien run'e, make nsongbuni o r̄i e ye m, make eh̄iu gha a ghanahin m make obibiani o r̄i a bia ogen ile!'"

⁶ Di-nwonni-enyi n̄o si, "Unu a nugh̄o ihien eje okennȳe ahun a han en̄en ku. ⁷ Osolobue ahunko a ni w̄e ye ndi nke e hun a kwanghos̄i a efinnai le uhinhin ihien runi w̄e? N'o bieke d'e yeni w̄e aka?"

⁸ "M r̄i a gwa unu n'o jenko d'e m̄e ezioku puha ifon, mede e ngwa, e nwehen w̄e ihien furu ni w̄e. Kani, ni Nwa nke Ih̄ian hun ndi nwe okukwe im̄e uwa ogen o gi bia?"

Ilu Jesu Ta Ni Ndi Hun Ro Ni A Rika W̄e Mma

⁹ Jizos̄i n̄o tani ndi ahun ro ni a rika w̄e mma, e lenia ndi oz̄o ile iluni: ¹⁰ O si, "Ikennȳe ebuo jen Ulo-ns̄o d'e m̄e ekpere: ohu wu onye Itu-Farisi, hun-eb̄o wu onye a na ugwo-isi w̄e gi njo marin. ¹¹ Onye Itu-Farisi n̄o wuzo n'o m̄e ekpere: o n̄o kume banyeni enwen e enina: 'Osolobue, a kpanmin m'i ni anoni m ke ndi oz̄o: ele m onye a tunarin ih̄ian ihien mobu onye-ntu mobu onye-ugher̄e. A kpanmin m'i ni anodeni m ke onye ugwo-isi hu r̄i eb̄ehu. ¹² M'e bu onu mgbe ebuo im̄e izu-uka, m'e ye i uz̄o-ohu-im̄e-uz̄o-iri ihien owule m nwe.'" "

¹³ “Kani, onye ugwo-isi no wuzo ebe teni; o sadeni aka bu ihun zinme elu-igwee, kama, o hu a fian aka obi, a si, ‘Osolobue, dodo me omiken m, onye njo ke m wu!’ ” ¹⁴ Jesu no si, “M ri a gwa unu ni onye ugwo-isi hu ke Osolobue kuni ohunma n'o d'a lama iwe e, ele onye Itu-Farisi hu. Makeni, onye busi enwen e elu, e wetu w'e ali; onye welua enwen e ali, e busi we e enu.”

Jizosi A Gozi Umueka
(*Mat 19.13-15; Mak 10.10-16*)

¹⁵ O nwe ndi ri e wehede umueka we pa aka keni Jesu metu we aka, gozi we. Kani, ogen umu-azuun a gi hun ihienni, 'ya we no jugboma we. ¹⁶ Kani, Jizosi no si we wehe umueka hu, o no si, “Ni ni umu-ndu bia d'e kunrun m; akusile ni we—makeni Ali-eze Osolobue wu nke ndi no enina. ¹⁷ M ri a gwa unu ezioku, onye owule hun nabanhanleni Ali-eze Osolobue rike nwata abanyeko a.”

Onye-ndu Ahun Wu Odafin
(*Mat 19.16-30; Mak 10.17-31*)

¹⁸ Onye-ndu ohu ju Jizosi ajuju, si a, “Onye-nkuzi oma, kini ke m jenkọ d'e me ni m nwehen ndun itebite?”

¹⁹ Jizosi no si a, “K'i ri a kponi m onye-oma? O nwonni onye ri mma wezuka Chuku suo. ²⁰ 'Ya maringho Iwu ndini we: 'Agherele; egbule ochu; ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; gbaye nedi i le nne i.' ”

²¹ Okennyeh hu no si a, “M hu e donme iwu ndini ile kete m'a marinle ihien.” ²² Ogen Jizosi gi nu ihienni, o no si a, “O nwe ihien ohu i keleni me: repu ihien ile i nwon, y'e we eghe ye ndi igbenye, gi e wuru onye nwon aku-le-uba ime elu-igwee; y'a bia d'e sonme m.” ²³ Kani, ogen okennyeh hu gi nu ihienni, efo a suozin'a usuo kaka—makeni o hie odafin.

²⁴ Ogen Jizosi gi hun ni efu asuozu n'a usuo, o no si, "Nibe o fuka orun ebe ndi idafin a no banye Ali-eze Osolobue!
²⁵ Ezioku-ezioku, o ka nfe ni anyinyan-mkpukpuke wu kamelu gha enya oloden kari ni odafin banye Ali-eze Osolobue." ²⁶ Ndi hun nu ihenni no si, "Onye k'a sazi nwan aka nwe nzuopuha?"

²⁷ Jesu no si we, "Ihien ihian ghaleni a sa aka e me, Osolobue k'a sa aka me e."

²⁸ Ya Pita no si, "Lee e, enyi a laguokwo ihien ile enyi nwon to sonme!"

²⁹ Jizosi no si we, "M ri a gwa unu ezioku, o nwonna onye owule hun o me ni o natoguwo ulo mobu nwunye mobu umune mobu nedi le nne mobu umu—make ufiri Ali-eze Osolobue, ³⁰ hun jenkoleni d'e nwehen we mmagi-mmagi ogenni, nwehen ndun itebite ogen hun lalani."

Hun Me E Mgbere Eto Jesu Ku E N'o Jenko D'a Nwun, Lihizi

(Mat 20.17-19; Mak 10.30-34)

³¹ Jizosi no weri mmadu mmebuo hu si usuo, si we, "Gon ni ntin! Enyi jenko nwan Jerusalem; ihien ile ndi-amuma de banyeni mme wu Nwa nke Ihian jenko d'e mezuchanrin."

³² "We siko d'e we e che aka ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju; we jenko d'a kpa a ye emu, kpari e, ju a eson."

³³ "We siko d'a fian a mkpinsi oda-oda; we k'e gbu e; kani, hun me e akpu-uhuhin eto, o jenko d'e lihi."

³⁴ Kani, o nwonna ihien mmadu mmebuo hu ghota ime ihenni ile o ku; oku ndi hu wu ihien zuerini ebe we ri; aghotani we ihien Jizosi ri e ku.

Jesu A zuo Onye Enya-ishi

(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)

³⁵ Ogen Jizosi gi nokunmeme Jeriko, okennyẹ ẹnya-mpin ohu nodi ali mkpenren uto hu, a riọ urio.

³⁶ Ogen onye ẹnya-mpin hu gi nu uto igunrun ghafekoni, o no ju we ke ki ri e me?

³⁷ 'Ya we no si a, "Jesu onye Nazareti ghafeko."

³⁸ Ya o no yi oro, si, "Jizosi, Nwa Defidi, me omiken m!"

³⁹ Ndi ri ihun igunrun hu no jubo a, si a kpume onu. Kani, o no yikenmede, si, "Nwa Defidi, me omiken m!"

⁴⁰ 'Ya Jesu no wuzo, si we wehe okennyẹ hu. Ogen o gi nozunhan, Jesu no ju a, si, ⁴¹ "K'i cho ni m me n'i?" O no si, "Di-nwonni-enyi, m cho ni m leghama uto."

⁴² Jizosi no si a, "Leghama uto! Okukwe i a zogu i."

⁴³ Ozigbo, o no leghama uto; o no sonme Jizosi, a ja Osolobue mma. Ihian ile hun n'a nozikwo ja Osolobue mma.

Isi nke Mmitenei

Jizosi Le Zakiosi

¹ Ya Jizosi no banye obodo Jeriko. Ogen Jizosi gi ghafeko ime e, ² okennyẹ ohu w'a kpo Zakiosi ri ebegu. Zakiosi ni wu onye ohu ime ndi-isi ndi a na uguo-isi; odafin ro. ³ O hu a cho n'o legha Jesu, kani o me mkpuru, o sani aka legha Jesu make igunrun hu.

⁴ 'Ya o no gbaghafa igunrun hu, si ihun d'e nyinrin elu osisi w'a kpo Sikamo, keni o hun Jesu, make ni uto ahun ke Jesu jenko d'a gha. ⁵ Ogen Jesu gi jenu ebahun, o lee ẹnya elu, o no si a, "Zakiosi, mengwa hidan, makele m jenko d'a nodiriri iwe i tanni."

⁶ Zakiosi no hidan ozigbo-ozigbo, gi ighoho nabanhan a. ⁷ Ihian ile hun n'a no denwinwinma, a si, "Okennyeni e jeme guo iwe onye-njo!"

⁸ Zakiosi no wuzo uto ohu, si, "Di-nwonni-enyi, lee e, m ri nwan e kebe ihien ile m nwe uto ebuo; m jenko d'e

we azuun ohu ye ndi igbennye. Omeni o nwon onye m megbu, m jenkọ d'a kukin e 'ya ụzọ ẹnọ."

⁹ Ya Jizosi nọ si a, "Nzuopuha a biao ezi-le-ulon tanni, makeni okennyeni wuzikwo nwa Ebrahim. ¹⁰ Mmẹ wu Nwa nke Ihian bia d'a cho ndi tuhuni ni m zuopuha we."

Ilu Jesu Gi Ndi We Ye Egho Gi Zu Afia Ta
(Mat 25.14-30)

¹¹ Ke we don ri e gon ntin ihien ndini o ri e ku, Jizosi nọ ta ni we ilu. Makeni o rumeguọ ehu Jerusalem, we ri e ro ni Ali-eze Osolobue e d'a biahu d'a kima kikenikeni. ¹² Ya o nọ si, "O nwe okennye ohu; okennyeni wu nwa-eze; o jenkọ alı ohu teni ni w'e d'e kin e eze. Uche e wu ni we kinguọ a eze, o luhazi. ¹³ N'o d'e jenne, o nọ kpokikomę ndi idibo e iri, we egho orun uhuhin ogunisen ogun-isen ụzọ iri ye we, si we, 'Gi ni eghoni zu afia d'e ru ni a lua m.' ¹⁴ Kani, ize okennye ahun ri e ze ndi alı a. We nọ zi ndi-osi sonme e, d'a si, 'Enyi achoni ni okennyeni ki enyi.' "

¹⁵ "Kani, e kinkwo w'a eze nwen.

O nọ lua; ozigbo, o nọ kpọ ndi idibo e ndi hu o ye ego, keni o marin erere we nwehen.

¹⁶ Nke ibuzọ a puha, si, 'Nna-enyi, e giguọ m egho i ye m nwehen ụzọ iri elu e.' ¹⁷ O nọ si a, 'Odibo oma! Y'e meke. Ebe o me ni y'a ghosiguọ n'i furu onye we gi e don enya ime ihien me ekere, weri obodo iri kima.' ¹⁸ Hun me e ebuo nọ puha, si, 'Nna-enyi, e giguọ m egho i ye m nwehen ụzọ isen chen'e.' ¹⁹ O nọ si a, 'Yu nwen, weri obodo isen kima.' ²⁰ Odibo ozọ nọ puha, si, 'Nna-enyi, lee egho i; m gi ekwa kenme e, bu e to ohunma. ²¹ Egun i ri a tu m, makeni y'e zeke; y'e weri ihien i donmeleni, a ghorı ihien i kunleni.' ²² Eze nọ si a, 'Eje-odibo! M jenkọ d'e gi oku onu i kin i ikpe. Y'a maringho ni e zeke m, ni m'e weri ihien m donmeleni, a ghorı ihien m kunleni. Ele iya? ²³ O hugho nwan mma.

Ki haịn nwan i gilēni bu egħo m che ni m ime ụlọ-egħo* ,
kēni, m bia, e weri m 'ya lẹ ọmụninwa rịn'a?' ”

²⁴ “Ya eze hụ nọ sị ndi turu ebēhụ, ‘Napụha n'a ego hụ, we ẹ ye odibo ahụn nwẹ ụzọ iri.’ ²⁵ Kani wẹ nọ sị a, ‘Nna- ẹnyi, o nwēguọ ụzọ iri nū!’ ²⁶ Eze nọ sị wẹ, ‘M rị a gwa unu, ndi ile nwẹ ihien wẹ gi ihien wẹ ye wẹ runpụha kẹ wẹ jenkọ d'e yecheni. Kani, ndi nwelēni ihien wẹ gi nke wẹ runpụha, wẹ jenkọ d'a napụdẹ wẹ hụn wẹ nwon. ²⁷ O mē nke ndi ihenren m ahụn choleni ni m wuru eze wẹ, wēheni wẹ d'e gbu id'anya m ebeni.’ ”

Onyẹ Mmeri A Banhan Jerusalem

(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Jọn 12.12-19)

²⁸ Ogen Jesu gi kuguu ihienni, ọ nọ jēnme Jerusalem o jenkọ. O hụ ihun; ndi 'ya lẹ wẹ wị hụ e sọn ẹ. ²⁹ O rumẹ Befeji lẹ Betani, hụn rị ugu w'a kpọ Ugu Olivu, ọ nọ zi umu-azuun ebūọ ozi, ³⁰ sị wẹ, “Banye ni obodo ahụn mē ekere rị ihun; unu banye, unu sikọ d'a hụn nwa-jaki wẹ limetọ ebēhụ, hụn wẹ nyintulēni kaka; topu n'a, unu e wēhẹ ẹ ebeni. ³¹ Onyẹ sị unu, ‘Ki unu rị a topun'a?’ Sị n'a hụ, ‘Nna chọ a.’ ”

³² Ya ndi o zi ozi nọ jēnme, a hunchanrịn wẹ ihien ile kẹ Jesu don gwa wẹ. ³³ Ebe wẹ rị a topu nwa-jaki hụ, ndi nwonn'e nọ sị wẹ, “Ki unu rị a topu ni nwa Jaki hụ?”

³⁴ Wẹ nọ sị, “Nna chọ a.” ³⁵ Ya wẹ nọ weri nwa-jaki hụ jenni Jesu. Wẹ nọ gbama ewuru wẹ yiesonme elu ẹ ye elu anu hụ; ya wẹ nọ yeni Jesu ẹka nyinrin enu ẹ. ³⁶ Ogen o gi nyinkọ, igunrun ahụn hụ e gi ewuru wẹ yiesonme elu ẹ a gbama ụzọ.

³⁷ Ogen o gi ru ẹhụ Jerusalem, ụzọ ahụn wẹ gha a kpọtu Ugu Olivu, igunrun umu-azuun a nọ ghoghoma, wesi olu

* *Isi nke Mmitenēi:23 aza*

elu a ja Osolobue mma make ihien a tu enya ndi we hun,
a si,

³⁸ “Eze ahun gi efan Di-nwonni-enyi bia
wu onye Chuku gozi agozi!

Udon 'ya ri elu-igwee,
oghō 'ya ri ni Osolobue
ebe hu kachanrin elu ejen.”

³⁹ Kani ndi hu ime ndi Itu-Farisi ri ime igunrun hu no si
Jesu, “Onye-nkuzi, jugbo umu-azuun i!”

⁴⁰ Jizosi no si we, “M ri a gwa unu, ndini gba nkintin,
omuma ndini ri ebeni jenkō d'e yime oro hu.”

Jizosi A Kwan Ni Jerusalem Ekwan

⁴¹ Ogen Jesu gi ru ehū ya wu obodo wu Jerusalem, hun a,
o no kwanma n'a ekwan, ⁴² si, “Eghee, iyū, iyude! Omeni i
te marin tanni ihien nke e ye i udon! Kani, e zuemeḡuo ni
we i 'ya! ⁴³ Ogen lala, hun ndi inenren i jenkō d'e gi gi ihien
mgbondon tunhunmēchanrin i, gha azuun ile zunbanhan
ime i. ⁴⁴ We jenkō d'e tikpochanrin i—'yū le ndi ri ime i—
o nwōnni ogbe-omuma ohu we gi tun i hun we jenkō d'a
latō elu ibe e, make ni y'a marinni ogen Osolobue gi bia d'e
meni i ohunma.”

Jizosi A Chupu Ndi Ri Ulo-nso A Zu Afia

(*Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Jon 2.13-22*)

⁴⁵ 'Ya ke Jizosi no banye ime Ulo-nso, chupuma ndi ri
ebahun a zu afia, ⁴⁶ a si we, “We de e ime Ekukwo-nso ni
Osolobue si, ‘Ulo m jenkō d'a wu ulō w'a no e me ekspere’,
kani unu e giguō a nwan henrin ‘ebe ndi ohin a wari’.”

⁴⁷ Uhuohin ile, Jizosi hu a kuzi ime Ulo-nso. Ndi-isi
nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi ndi Ju hu a cho ni we
gbu e, ⁴⁸ kani, a hunni we uzō w'e gi me e, make ni nkuzi e
a nwunguo igunrun ahun ile ri.

Isi Nke Ogun

A Ju We Jesu Ke Onye Zi E

(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

¹ Uhuoḥin ohu, ebe Jesu ri a kuzi, e zi ozioma ime Ulo-nsọ, ndi-isi nchu-ẹjan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi no puha, ² si a, “Gwa enyi, elee iken k'i gi e me ihien ndini? Onye ye i ikenni?” ³ Jesu no za we, si, “Mme nwen jenkọ d'a ju unu ajuju ohu: gwa ni m, ⁴ mirin-Chuku Jonu me, elebe k'o gha bia? O gha elu-igwee bia ra o gha aka ihian bia?”

⁵ 'Ya we no tugbame iroro yen'e, si ibe we, “Kinị ke enyi jenkọ d'e ku? Enyi si, ‘O gha elu-igwee bia,’ o jenkọ d'a si, ‘Kinị haịn unu gileni gi ihien Jonu ku don?’ ⁶ Kanị enyi si, ‘O gha aka ihian bia,’ we jenkọ d'e gi omuma magbu enyi makeni we ile kweri ni Jonu wu onye-amuma.”

⁷ 'Ya we no si a, “Enyi amarin ebe o gha bia.”

⁸ 'Ya Jizosi no si we, “Me nwen agwako unu onye ye m iken m gi e me ihien ndini.”

Ilu Jesu Gi Ndi We Ye Ugbo-vaini Run Ta

(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)

⁹ O no ta ni ndi ile ri ebahun iluni: “Okennyẹ ohu run ugbo-vaini, 'ya o no we e ye ndi jenkọ d'a runn'a e-gbu-e-ke, o no si alị ozo d'a nobie. ¹⁰ Ogen vaini e ru, 'ya o no zi odibo ohu jenni ndi hu ri a run 'ya wu ugbo ni we keye e ihien run'e; kanị, ndi hu no gbu e ili, gba a aka la. ¹¹ O no zijenzi odibo ozo; kale ndi hu nozi gbu e ili, gbe ifenren ye e ihun, gba a aka la. ¹² O no zijenzi odibo hun me we eto; we no rude ohun ehụ, chupu a. ¹³ 'Ya onye hu nwe ugbo-vaini hu no si enwen e, ‘Kinị ke m'e me nwan? M jenkọ d'e zi ezi nwa m, ikenkwọ a gbaye we e!’ ¹⁴ Kanị, ogen ndi hu gi hun a, we no si ibe we, ‘Onwan wu hun siko d'e nwonrin ugboni omegu, ni enyi gbu e keni ihien nke e

ru ẹ ẹka henrin nke ẹnyi! ¹⁵ 'Ya wẹ nọ gha ime ugbo-vaini hu dokpunpu a, gbu e."

Jesu nọ si, "Kini ke onye hu nwon ugbo hu jenko d'e me ndi hu ri a run ugbo hu? ¹⁶ O siko d'a bia d'e tikpo we, we ugbo hu ye ndi ozo."

Ogen we gi nu ihienni, we nọ si, "Chuku a ju!"

¹⁷ Kani, Jesu e lee we, 'ya o nọ si, "Ki we den'e nwan ime Ehuhuo-nsọ ni

'Omuma hu ndi a tun ulo jutọ,
e henringo omuma hun gi ulo.' "

¹⁸ "Omuma hu jenko d'e tikpo onye owule dankwasị n'a; kani o siko d'e gwerien onye owule o dankwasị."

¹⁹ Ya ke ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi nchu-ẹjan nọ cho ni we nwunrun Jesu ozigbo—makele a ghotaguo we ni uwe k'ọ tuni ilu hu; kani, egun igunrun ahun anini we.

Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi

(*Mat 22.15-22; Mak 12.13-17*)

²⁰ 'Ya we nọ keme Jesu nke. We nọ zi ndi we zi d'e kunrun ẹ, si we me leke si we gi ezioku bia—keni we hun uzo gi ihien o k'e ku kwondon ẹ, w'e che ẹka Govano ri a kidon ni ndi Rom. ²¹ We nọ si a, "Onye-nkuzi, ẹnyi a maringho ni oku-onu i le nkuzi i kuru-oto; y'a ra lee ihian ẹnya ihun, kama, y'a kuzi uzo Osolobue k'ọ richanrin. ²² Gwa ẹnyi, Iwu ẹnyi e kwerigho ni ẹnyi ku eze-kani wu Siza ugwo-isi ra o kwerini?"

²³ Kani, Jizosi nọ ghota ni ero ke we gi bia, o nọ si we, ²⁴ "Ghosidele ni m akpuru egho dinariosi: isi onye le efan onye ri a?" We nọ za, si, "Nke Siza ro."

²⁵ 'Ya Jesu nọ si we, "We ni nwan ihien Siza ye Siza; unu e we ihien Osolobue ye Osolobue."

²⁶ Ahunzini we ihien we siko d'e gi nwundon e id'anya ndi hu. Oku hun o shiarị we a tugenme we enya, we no kpume onu.

Ajuju Banyeni Igha-onwun-lihi

(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

²⁷ Ndi hu ime ndi Itu-Sadusi no bia d'e kunrun Jesu. (Ndi Itu-Sadusi kwere ni ndi nwunni ara lihi.) ²⁸ We no ju a ajuju, si a, "Onye-nkuzi, Mozizi de ni enyi 'ya ime Ekukwo Iwu, ni: 'Omeni okenye a nwunhun bu nwunye e amuni nwa, nwenye okenye hu nwunni ya luru nwunye e, ni we mudonni nwenye e nwa.' ²⁹ O nwon nwan umune ikenye esa. Nke ibuzo a lu nwunye, o nwunhun bu o muni nwa. ³⁰ Hun me e ebuo no luma okpoho hu; omegu, o no nwunhun bu o muzikwoni nwa. ³¹ Ihien ohu hu mezikwo hun me we eto le ndi ozo ile hoduni, d'e ru ni we esa lugbari okpoho hu—a nwunhunchanrin we, bu amuni we nwa. ³² Omegu, okpoho nwen no nwunhun. ³³ O ru ogen ndi nwunni e gi lihi, nwunye onye ke okpoho hu jenko d'a wu ime we ile ebe o me ni we esa lugbari a?"

³⁴ Jesu no si we, "Ndi ogeni suo a lu di le nwunye, e ye we a luru; ³⁵ kani o rikọ erira ogen hu lalani. Makeni, ndi hu we jenko d'e weri ni we furu efuru, hun we jenko d'a gha onwun weli keni we bi ogen hu a luko di le nwunye, eyeko we we luru. ³⁶ We siko d'a no ke ndi mmon-ozii; anwunkozi we. We wu umu Osolobue—makeni we wu ndi gha onwun lihi—elezi we ihian-mmaka. ³⁷ O me nke iweli ndi nwunni, Mozizi le enwen e e kuguod'a ime Ekukwo-nsọ ni we siko d'e weli ndi nwunni. Ebehu o no ku oku aku-ofia hu ri e nwun okun bu o dunni okun k'o no ku e, ebehu o no kpọ Di-nwonni-enyi 'Chuku Ebrahim le Chuku Aziki le Chuku Jekopu'. ³⁸ Osolobue ndi ri ndun k'o wu, ele nke ndi nwunni, makeni ebe o ri, ihian ile ri ndun."

Luku Isi Nke Ogun:39 80 Luku Isi Nke Ohu-kwasị-ogun:3

³⁹ Ndị hụ ime ndị-nkuzi Iwu nọ sị, “Onyẹ-nkuzi, y'a zaguo ohunma!”

⁴⁰ Egun anizini we juzi a ajuju.

Nwa Onyẹ Kẹ Kraịstị Wụ?

(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ 'Ya Jesu nọ sị we, “Kị haịn we gi e ku ni Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobue Tume, wu nwa Defidi? ⁴² Bu Defidi le enwen e e kuguo oku ime ehuhuo Ebu-oma, si,

‘Di-nwonna-enyi si Di-nwonna-m,

“Nodi ali eka-nni m,

⁴³ d'e ru mgbe m giguu ndi ineren i henrin ihien i gi a zoma uku.” ’

⁴⁴ O me nwan ni Defidi kpọ Kraịstị ‘Di-nwonna-m’, nani k'o donzi nwan wuru nwa Defidi?”

Jizosi A Do We Eka-ntin Banyeni Ndi-nkuzi Iwu

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵ Ebehu ihian ile ri e gon e ntin, Jizosi nọ sị umu-azuun a, ⁴⁶ “Kpachanpu ni enya ebe ndi-nkuzi Iwu ri: o suo we ni w'e yi ewuru tueni a ghahunme; o suo we ni w'e kelesonme we ekele pu-ichen ime afia le ebe ndi ozọ ihian risonme; o suo we ni we a nodi isi-ocher ime ulo-ofufe le ebe we nọ e ri oriri. ⁴⁷ W'e rigbu ikpoho di we nwun, e gi ekpere sueni e kpume e! We jenkọ d'a narin afunfun ka njo.”

Isi Nke Ohu-kwasị-ogun

Oyiye Ogbennyẹ Di E Nwun Ye

(Mak 12.41-44)

¹ Jesu nọ lee enya, hun ke ndi idafin ri e bu oyiye we e che ime ebehu w'e buche oyiye ime Ulo-nso; ² o hunzi ogbennyẹ mgbeleke ohu di e nwun k'o buche ikpobo ebuo. ³ 'Ya o nọ sị, “Ezioku ke m ri a gwa unu ni okpoho

ogbenneye-mgbelekeni di ẹ nwun kachanrin we ile e ye.
⁴ Makeni we ile gha ime hun bu oda we nwe wepuha, ye
—kale 'ya nwen, ke o mehan ogbenneye, o yechanrin ihien
ile o nwe o gi bi.”

*Jizos' E Ku E Ni We K'e Tikpo Ulo-nsọ Ri Jerusalem
(Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)*

⁵ Ndi hu ime umu-azuun a hu e ku oku Ulo-nsọ, e ku oku
omuma ndi magbu enwen we mma le oyiye pu-ichen ndi
we ye Osolobue hun we gi cho Ulo-nsọ mma. Kani, Jizosi
no si we, ⁶ “O me nke ihien ndini unu ri a gba-ilee, ogen
lala hun o gi meni o nwonni kaka ogbe omuma ohu hun
k'a hodụ elu ibe ẹ, we k'e tituchanrin we ile.”

*Nsongbu Le Ukpokpo Lalanj
(Mat 24.3-14; Mak 13.3-13)*

⁷ We no ju a, si, “Onye-nkuzi, elee mgbe ke ihien ndini
jenko d'e gi me? Ki wu ahima hun siko d'a ghosi ni ihien
ndini e d'e me?”

⁸ Jesu no si we, “Donrin ni enya make we gha e dufie
unu. Makeni, ndi bu oda siko d'e gi efan m bia, si, ‘Mme
wu Kraisti’, a sizi, ‘Ogen hu e rugu!’ Kani, esonkwole ni
we. ⁹ Unu nu otiti agha ichen-ichen le otiti ndi risonme
a lusun ndi okiki, anikwole ni egun tu unu. Makeni, udi
ihien ndini jenko d'e bu uzọ me—kani ogugu-ogen abiaiko
ozigbo hu.”

¹⁰ 'Ya o nozi si we, “Ali le ali jenko d'a lu agha; ali-eze
siko d'a lusun ali-eze agha. ¹¹ Oken ali-omahihie le unwun
le eje-emu ichen-ichen e feni siko d'a ri ebe ri ichen-ichen.
Ihien ndi a tu egun le ihien ndi a tu enya jenko d'a puha
igwere.

¹² Kani, ihien ndini ile gini d'e me, we jenko d'a
nwunrun unu, kpokpo unu; we unu ye we ni we kin unu
ikpe ime ulo-ofufe ndi ju ebe ri ichen-ichen, bu unu che

ulo-ngan; we siko d'e gi ufiri efan m we unu jenni ndi nze le ndi Govano. ¹³ Onwan siko d'a wu oghere unu e gi shia ni m eri ebe we ri. ¹⁴ Kwademe ni nwan obi unu ni unu erotoko ke unu a don kinrin onu unu o gini d'e ru. ¹⁵ Makeni m siko d'e ye unu amamihien le oku-onu hun ndi ikpe unu jenkoleni d'a saeka shiarị mọbu papu.

¹⁶ Ndi muni unu le umune unu—ikennye le ikpoho—le ndi nke unu le ndi owu unu jenko d'e rede unu. We jenko d'e gbu ndi hu ime unu. ¹⁷ Ize unu jenko d'e ze ihian ile make ufiri efan m. ¹⁸ Kani o nwonni akpu ntutu ohu ri unu isi hun jenko d'a la iwi. ¹⁹ Dikenme ni ndidi keni unu hun uzọ nwe nzuopuha.”

*Jesu E Ku E Ni We Jenko D'e Tikpo Obodo Jerusalem
(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)*

²⁰ “Kani, unu hun ke ndi-agma fihunme Jerusalem, unu a marin ni ogen we jenko d'e gi tikpo a ariguọ nsue. ²¹ Ogen hu, ndi hun ri Judia we gbasi elu-ugu ndi risonme ebegu; ndi hun ri ime Jerusalem we gha ime e pu; ndi rileni ime e abanyekwole ime e. ²² Makeni ogen hu siko d'a wu ogen Osolobue gi e megwari, ogen hun w'e gi mezuchanrin ihien ile we de ime Ekukwo-nsọ. ²³ O jenko d'a fu ndi ri ime le ndi pa nw'eka orun uhuhin hu. Makeni, oken nsongbu siko d'a ri alini; oken onuma k'e we k'e gi son ndini. ²⁴ We jenko d'e gi opia-agma gbu we; we meriguu we, e duru we we nke ndi we meri, si ali ile ri ichen-ichen. Ndi ali ndi ozọ wuleni ndi Ju jenko d'a gha a zo Jerusalem uku d'e ru ni ogen ali ndi ozọ e zu.”

*Obibia Nwa Nke Ihian
(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)*

²⁵ “We jenko d'a hun ihien-ahima ime enya-anwun le ifon le kokishia ri igwere. Ime uwa, ali ichen-ichen jenko d'a ri ime nsongbu, make oken uzun ohimin ri a zun le

ebiri o ri a kpo; o siko d'a gba we nghari-enya. ²⁶ Ndun siko d'a guu ihian make egun ihien jenkọ d'e me uwa ile, makeni iken ndi ri igwere jenkọ d'e mehunme. ²⁷ Ogen hu ke we jenkọ d'e gi hun Nwa nke Ihian k'o gi iken le ogho hi-ogbe lala ime orukpu. ²⁸ Ogen ihien ndini e gi bidon, turu ni nwan oto, unu e wesi isi elu, makeni ogen we gi gbapuha unu a riguo nsue!”

Ihien Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(*Mat 24.32-35; Mak 13.28-31*)

²⁹ 'Ya Jizosi no tu ni we ilu: “Lekpo ni osisi figi le osisi ndi ozo ile: ³⁰ Hun we gihu foma ehuhuo, unu le enwen unu e gi enya unu hun a, gi e marin ni udu-mirin e d'e bidon. ³¹ Erirazikwo, unu hun ke ihien ndini ri e me, unu a marin ni ali-eze Osolobue a riguo nsue.”

³² “M ri a gwa unu ezioku, ndi ri ogeni aguchanringuko ihien ndini we kebe me. ³³ Elu-igwee le uwa jenkọ d'a ghafe, kani, ihien m ku aghafeko: o k'e mezuriri.”

Kwademe Enwen I!

³⁴ “Kani, kpachanpu ni enya, amamgbe oken ehufu, oken oriri-le-orira le uhue ihien uwanj a nyindan obi unu, uhohin hu a nwundon unu idumuzi ke onyan. ³⁵ Makeni, uhohin hu siko d'e kunrun ihian ile ri elu- uwa. ³⁶ Munrun ni nwan enya ogen ile; e me ni ekpere ni Osolobue me unu sa-eka wanahin ihien ndini ile jenkọ d'e meririni, sazikwo eka turu ihun Nwa nke Ihian.”

³⁷ Uuhohin ile ke Jesu gi a kuzi ime Ulo-nsọ, kani ohj gba, o pu, si ugu ahun w'a kpo Oliveti d'a nodi. ³⁸ Uzo utuntun ile ihian ile hu a bia d'e kunrun e ime Ulo-nsọ, e gon e ntin.

Isi Nke Ebuo-kwasi-ogun

E Ri Ni We Jesu Ngo

(*Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Jon 11.45-53*)

¹ Ogen Mmemme ahun we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu hun w'a kpozikwo Mmemme-Nghafe gi rume, ² ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu hu a cho uzo w'e gi gi nzuzue gbu Jizosi, makele egun ndi ali ri a tu we.

Judasị E Kweri N'ọ Sikọ D'e Re Jesu

(*Mat 26.14-16; Mak 14.10-11*)

³ 'Ya Ekwensu no banye ime Judasi hun w'a kpo Iskarotu, hun wu onye ohu ime umu-azuun mmebuo hu. ⁴ O no pu, jemme d'e son ndi-isi nchu-egan le ndi-isi ndi-unakpa Ulo-nsọ ku ke o don re Jesu ye we.

⁵ Ogen we gi nu a, efo no suo we usuo, we no kwere ni we jenko d'e ye e egbo. ⁶ 'Ya o no kwere. O no choma ezigbo efe o jenko d'e gi we Jesu ye we ebe ndi bu oda rileni.

Oriri-Nghafe

(*Esođosi 12.1-20; 13.3-10; Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jon 13.21-30*)

⁷ Uhuohin hu we gi e bidon Mmemme we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu e ru, uhuohin ahun we gi e gbu nwa-ebulu Nghafe, ⁸ Jizosi no zipu Pita le Jonu, si we, "Jemme ni d'a kwademe ihien ni enyi ri Oriri-Nghafe."

⁹ We no ju a si, "Elebe k'i cho ni enyi no mememe?"

¹⁰ O no si we, "Gon ni ntin: unu banyekoni ime obodo, okennyeh ohu bu ite-mirin jenko d'e kunrun unu. Sonne banye ulo o sikọ d'a banye. ¹¹ Si ni onye nwon ulo hu, 'Onye-nkuzi si i, "Elebe ke mmughe hu obia a nodi ri, hun mme le umu-azuun m jenko d'a nodi ri ihien-oriri Nghafe?" ' ¹² O sikọ d'a ghosị unu mmughe ohu shiani ri ibe elu, hun we kwademeğuu ohunma-ohunma; no ni ebehu kwademecharin ihien ile."

¹³ 'Ya wẹ nọ jẹnme. Wẹ nọ hunchanrịn ihien ile k'o don gwa wẹ, 'ya wẹ nọ kwademẹ Oriri Nghafe.

Oriri-nsọ

¹⁴ Ogẹn e ru, Jizọsị nọ weri oche, ndi-ozii hụ pu-ichẹn nọ sọn ẹ nọdisonmẹ alii—nii wẹ ri Oriri hụ. ¹⁵ Jizọsị nọ sị wẹ, “A chọkẹnmekẹ m nii mmẹ lẹ unu ri Oriri-Nghafeni m gini d'a ta afunfun! ¹⁶ Makeni, m ri a gwa unu, erikozi m'a d'e ru mgbe ihien wẹ gi ẹ e ku jenkọ d'e gi mezu ime Ali-eze Osolobue.”

¹⁷ Ya ọ nọ weri mkpu, o yeguu Osolobue ekele, ọ nọ sị, “Weri ni onwan kerii. ¹⁸ M ri a gwa unu nii arakozi m manya vainii d'e ru mgbe Ali-eze Osolobue bia.”

¹⁹ 'Ya ọ nọ weri ogbe-bredi, ye Osolobue ekele, bebe ẹ, wẹ ẹ ye wẹ, sị, “Onwan wu ehii m, hun wẹ ri ẹ gi ufiri unu e ye. E me ni onwan e gi a nyanhan m.” ²⁰ Erira k'o donzikwo weri mkpu hụ ye wẹ, ogẹn wẹ gi riguu, sị, “Mkpuni wu nkwerigbama ohun hụ Osolobue tume, hun wẹ gi edeke m biye aka—edেকে m wẹ gi ufiri unu gbapu.”

²¹ “Ka lee n'ẹ, mmẹ lẹ onye jenkọ d'e re m ri ebeni e ri ihien-oriri! ²² Nwa nke Ihian siko d'a nwun ke Osolobue don ku, kanii nsongbu ri nii onye hụ jenkọ d'e ren'ẹ!”

²³ 'Ya wẹ nọ juma ibe wẹ ke onye ime wẹ jenkọ d'e me ihieni.

Onye Kachanrịn?

²⁴ Ndi-ozii ahun pu-ichẹn nọ domazikwo ndondo ime igunrun wẹ onye wẹ siko d'e weri ni 'ya kachanrịn ime wẹ ile. ²⁵ Jizọsị nọ sị wẹ, “Ndi-nze uwa a ki ndi wẹ ri a ki rike sị uwe nwe wẹ; ndi ri a kii a za ‘Ome-oghọ!’ ²⁶ Kanii, emekwole ni erira. Kama, onye kachanrinni ime unu 'ya nọ ke onye kachanrịn nwata; onye-ndu 'ya nọ ke odibo. ²⁷ Eghee, onye kade ibe ẹ? Onye hun nodi alii e ri ihien-oriri ra onye hun ri e buhe ihien-oriri, e jẹn ozi rin'a? Ele

onye hụn nọdị alị e ri ihien-oriri ka? Kani, m ri nwan ime igunrun unu lekọ onye e jen ozi.”

²⁸ “K'osilerị, unu wu ndi sọn m nọdị ime nsongbu ile we gi lele m, unu anatoni m: ²⁹ m ri nwan e ye unu Ali-eze a ki—nọkọ kọ Nedi m don ye m, ³⁰ keni unu hụn uzọ sọn m ri, sọn m ra ime Ali-eze m; unu sikọ d'a nọdisonme enu ukpo-eze, e kin ikpun-ulo mmebuo ri Izrelu ikpe.”

*Jizos' E Ku E Ni Pita Jenko D'a Ghorị N'ọ Marịn A
(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Jon 13.36-38)*

³¹ “Saimonu, Saimonu! Gọn ntin! Ekwensu a siguo Osolobue ni a lele unu ile, keni o yo unu ke we don a yo oka. ³² Kani, e meguo ni m'i ekpere Saimonu, amamgbe okukwe i a dan. Ogen y'e gi gb hutoguobi kinhen azuun, y'a gba umune i ume.”

³³ Kani, Pita no si, “Di-nwonni-enyi, a kwademegu m ni m jenko d'e sọn i jen ngan, sode i nwunhun!”

³⁴ Jizosi no si a, “Pita, m ri a gwa i, okpa gini d'a kwan ukinkin tanni, i sikọ d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m.”

Ekpa Le Ojia-agma

³⁵ Ya Jesu no ju umu-azuun a ajuju, si, “Ogen hu m gi zipu unu, si unu ewerile egbo mobu buru ekpa mobu akpukpo-uku, o nwongho ihien koni unu?” We no si a, “Mba, o nwonni.”

³⁶ Jesu no si we, “Ujeni, onye nwon egbo ya weri e nwan; onye nwe ekpa ya buruzikwo a. Onye nwonleni ojia-agma 'ya re ewuru o yiye elu e, gi e nonrin ojia-agma. ³⁷ Makeni, m ri a gwa unu ni ihien ahun Ekukwo-nsọ ku, ni 'We jenko d'a gun a yeni ndi a dan iwu' jenko d'e mezuriri ebe m ri.

Ezie, ihien we de ime Ekukwo-nsọ banyeni m hu e mezu.”

Umụ-azuun a nọ sị a, “Di-nwonnị-enyi, lee ẹ, oṗia-agma ebuo rị ebeni!”

³⁸ 'Ya ọ nọ sị wẹ “Ọhun e higuo.”

Jesu A Nọ Elu Ugu Olivu Mẹ Ekpere

(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)

³⁹ Jesu nọ gha ime obodo hu pu, jẹmme elu Ugu Olivu k'o don e me mbu, umu-azuun a nọ sonme ẹ. ⁴⁰ Ogen o gi ru ebahun, ọ nọ sị wẹ, “Mẹ ni ekpere make unu gha a danban ime onwunwan.”

⁴¹ 'Ya ọ nọ jenshi ihun ekere, ihien rike ebe mburu e ru wẹ ma a, gbu osekpụ, me ekpere, ⁴² sị, “Baba, omeni y'a chogho, napu m mkpu afunfunni; kani, uche i 'ya me, ele nke m.” ⁴³ Ya mmon-ozị nọ gha elu-igwee d'e kunrun ẹ, yeche n'ẹ iken. ⁴⁴ Make ni ọ rị ime oken ufu, o mekenme ekpere kari k'o me mbu; o banje ẹ nọ ke edeke rị a tatuni.

⁴⁵ Ogen o gi gha ebahun ọ rị alị e me ekpere lihi otọ, ọ nọ bia d'e kunrun umu-azuun a; ọ nọ hun ni wẹ rị uran, make ni ehụ rọ wẹ wẹ gi kwan ekwan. ⁴⁶ 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Kị unu rị a ranhinni? Lihi ni otọ me ekpere make unu gha a danban ime onwunwan.”

E We Wẹ Jizosị Ye Wẹ, A Nwunrun W'a

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jon 18.3-16)

⁴⁷ Ebe Jizosị rikwo e ku oku, idemizi, igunrun ihian nọ bia. Onye hu w'a kpo Judasi, onye ohu ime ndi-ozị pu-ichen mmebuo hu, duhe we. O nọ jemburu Jizosị d'e su ẹ onu. ⁴⁸ Kani Jizosị nọ sị a, “Judasi, isu-onu k'i gi e re Nwa nke Ihian?”

⁴⁹ Ogen umu-azuun ndi wẹ le Jesu wi gi hun ihien jenko d'e meni, wẹ nọ sị Jesu, “Di-nwonnị-enyi, ni enyi gi oṗia-agma enyi lu ogun?!” ⁵⁰ Onye ohu ime wẹ nọ banpu odibo onye-isi nchu-ejan ntin eka-ihien.

⁵¹ Jesu nọ sị wẹ, “Kusị nị ihienni!” 'Ya ọ nọ metu okennyẹ hụ ẹka ntin, zuo a.

⁵² Ya Jizosị nọ sị ndi-isi nchu-ẹjan le ndi-isi ndi-unakpa Ulo-nsọ le ndi-isi—hun wẹ ile gba bja ebẹhu d'a nwunrun a, “Kị unu buheni opia-agha le egbe, rike sị m wu onyẹ-ohin? ⁵³ Ogen ahun mme le unu gba a ri ime Ulo-nsọ uhuohin ile, unu anwunni m. Kani hunni wu ogen unu le ogen iken ishi gi a kị!”

Pita a Ghorị N'ọ Marin Jizosị

(Mat 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 67-72; Jon 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ 'Ya wẹ nọ nwunrun Jesu, duru ẹ jenne, w'ẹ si iwe onyẹ-isi nchu-ẹjan. Kani Pita sonko a azun—bu egbata wẹ e teyeghozi. ⁵⁵ Ogen ndi ri ebẹhu gi fiye okun ahanmahan ezi-ogwa onyẹ-isi nchu-ẹjan hụ, nahunme okun ahun, Pita nọ nodiyeni wẹ. ⁵⁶ Ogen nwa-agboọ ohu hun wu odibo gi gi okun ahun wẹ fiye legha Pita k'ọ nodi ebahun a nyan okun, o bu enya tuma a, ọ nọ sị, “Okennyeni le Jizosị te wizikwo!”

⁵⁷ Kani Pita nọ ghorị, sị, “Okpoho, amarin m'a!”

⁵⁸ O tebe, onyẹ ozo a hun Pita, ọ nọ sị a, “I wuzi onyẹ ohu ime wẹ!” Pita nọ sị a, “Di-enyi, ele mme!”

⁵⁹ Ihiẹn nọ ke mgbahunme okuloku a ghafegu, onyẹ ozo nozi sị, “Iru-uka ari a, okennyeni le Jesu wi, makeni onyẹ Galili k'ọ wu!”

⁶⁰ Pita nọ sị a, “Di-enyi, amarin m ihiẹn i ri e ku!”

Kẹ Pita don ri e ku okuni, okpa nọ kwan.

⁶¹ 'Ya Di-nwonni-enyi nọ gbehuto, bu enya zinme Pita. Pita nọ nyanhan oku Di-nwonni-enyi gwa a, k'o don sị a, “Okpa gini d'a kwan ukinkin tanni, i k'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m.” ⁶² Pita nọ pu d'a kwan ezigbo ekwan.

E Gbu we Jizos' Ili, Kpa A Ye Emu

(Mat 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³ Ikennyē ndi hụ gi Jesu e che ẹ nche nọ kpama a e ye emu, e gbu ẹ ili. ⁶⁴ E kenkin we ẹ enya, a ju a, a si, “Bu nwan amuma! Onye ime enyi fian i ihien?!” ⁶⁵ We nọ kusunmezi ihien ndi ozo bu oda, e gi ẹ a kpari ẹ.

E Weri We Jizosi Si Ogwa Ndi-isi Nkikwama

(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jon 18.19-24)

⁶⁶ Ogen eki gi fon, Ndi-isi ile nọ zu ogwa—ke ndi-isi nchu-egan ke ndi-nkuzi Iwu. 'Ya we nọ duru Jizosi, duhe ẹ Ogwa Ndi-isi nkikwama ahun zuni. ⁶⁷ Ndi-isi nkikwama ahun nọ si a, “Omeni 'yu wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, gwa enyi?” O nọ si we, “M gwa unu, unu e kweriko; ⁶⁸ m ju unu ajuju, unu azako. ⁶⁹ Kani, gha kiken jenne, Nwa nke Ihian jenkọ d'a nodi ali eka-nni Chuku, Onye nwe iken ile.” ⁷⁰ We ile nọ si, “Iyu wu nwan Nwa Osolobue?”

O nọ si we, “Ya ke unu ri e ku ni ya ke m wu.”

⁷¹ We nọ si, “Ki enyi ri a chozi ni osheri! Enyi e giguon ntin enyi nu ihien o ku!”

Isi Nke Eto-kwasị-ogun

E We We Jizosi Jenni Gwanọ Wu Paileti

(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Jon 18.28-38)

¹ 'Ya Ndi-isi Nkikwama hu ile nọ lihi oto, weri Jizosi jenni Paileti, hun wu Gwanọ ri a kidon ni ndi Rom. ² Ebehu ke we nọ kinme, si, “Enyi nwundon okennyeni k'o ri e dufie ndi ali enyi, a si we akuzile eze-kani wu Siza ugwo-isi. O sizikwo ni 'ya le enwen ẹ wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, 'ya wu ni o wu eze.”

³ Paileti nọ ju Jesu, si, “Iyu wu eze ndi Ju?”

O nọ si a, “Y'e kugwo a.”

⁴ Ya Paileti nọ sị ndị-isi nchụ-ejan lẹ igunrun hụ, “Ahunnị m ihiẹn m'e gi ma okennyeni ikpe.”

⁵ Kani, wẹ hukwo e ku ẹ, a sị, “O gi nkuzi ẹ e buheni ndi ile ri ime Judia isusu. Ime Galili k'ọ gha bidon, o ruguon nwan ebeni.”

Paileti A Sị Wẹ We Jesu Jenni Herodu

⁶ Ogen Paileti gi nọ ihienni, ọ nọ jụ wẹ ke okennyẹ hụ wu onye Galili. ⁷ Ogen o gi marin ni azuun Herodu ri a ki k'ọ gha bia, 'ya ọ nọ zi ẹ jenni Herodu, hun rizi ime Jerusalem ogen hụ. ⁸ Ogen Herodu gi hun Jesu, efo nọ suo a usuo oda-oda, makeni o teke ọ choma n'ọ hun a. Makeni, ọ nuguo otiti ẹ, a tu enya n'ọ siko d'a hun a ebe ọ ri a run orun-atumenya. ⁹ 'Ya ọ nọ jusonme Jizosi ajuju bu oda, kale Jizos' a shiarin'a ihiẹn owule. ¹⁰ Ndi-isi nchụ-ejan lẹ ndi-nkuzi Iwu turuhukwo ebahun e kukenme eje-ihien bu oda wẹ sị ni 'ya k'o me.

¹¹ Herodu lẹ ndi-agma a nozi me Jesu rike onye-eti, kpa a ye emu. 'Ya Herodu nọ yime ẹ ekwa ma mma, zikin ni Paileti ya. ¹² Uhuohin hụ ke Herodu lẹ Paileti henrin owu; wẹ te wu enenren mbu.

E Wẹ Wẹ Jizosi Ebe Ihian Ile Ri

¹³ Paileti nọ kpogbama ndi-isi nchụ-ejan lẹ ndi-isi lẹ ndi ali hụ ile, ¹⁴ sị wẹ, “Unu wẹhe ni m okennyeni; unu sị n'ọ ri e dufie ndi alini. E leleguo m'a nwan id'enya unu; ahunni m eje-ihien ndi hụ unu sị ni 'ya k'o me. ¹⁵ Herodu lẹ enwen ẹ ahunzikwoni eje-ihien owule o me, 'ya k'o gi zikinhen ni enyi 'ya azuun. Lee ni enya, o nwonni ihiẹn okennyeni me hun wẹ gi gbu ẹ. ¹⁶ 'Ya wu, m jenko d'a sị wẹ fian a mkpinsin, a hatu m'ẹ n'ọ lama.”

¹⁷ (Ogen Mmemme-Nghafe owule Paileti k'e wepuhariri ni wẹ onye-ngan ohu.)

¹⁸ Kani igunrun hu ile no yime oro, a si, “Wepu onyeni! Gbu e! Wepuha ni enyi Barabasi!” ¹⁹ (Barabasi ni wu okennyeh ohu we buche ime ulo-ngan make ufiri isusu me ime obodo hu le ochu o gbu.)

²⁰ Make ni Paileti te cho n'ọ hapu Jizosi ye, ọ no gwamazi igunrun hu oku. ²¹ Kani we ile hukwo e yi oro, a si, “Kpogbu e! Kpogbu e!”

²² Paileti no gwazi ndi ahun oku hun me mgbe eto, si, “Ki hain? Elee eje-ihien k'o me? Ahunni m ihien owule o me hun we e gi gbu e! 'Ya wu, m jenkọ nwan d'a fian a mkpinsin, hatu e ye.”

A Ma We Jesu Ikpe-onwun

(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15; Jon 18.39—19.16)

²³ Kani we hukwo e yi oro, a gwakenme e 'ya kpogbu Jizosi. Oro we no kari eka; nke we no bun. ²⁴ 'Ya Paileti no ma Jizosi ikpe hu we cho n'ọ ma a. ²⁵ O no hatu onye hu we cho—onye hun we gi ufiri isusu le igbu-ochu buche ime ngan.

O no we Jizosi ye we kpogbu—nọke ke ndi hu don cho.

E Duru We Jesu D'a Kpogbu Elu Obe

(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Jon 19.17-27)

²⁶ Ebe ndi-agma dukọ a, we no hun okennyeh ohu w'a kpo Saimonu, onye obodo Sairini, hun gha ali-ofia lala ime obodo. We no kwondon e, bu obe hu kwasị a uvun, si a buru e sonme Jesu.

²⁷ Igunrun ihian hu e son Jizosi, we le ikpoho ndi ri a kwan ni Jizosi ekwan, e ti eka obi, e gon'eh. ²⁸ Jesu no gbehuto, si we, “Ikpoho Jerusalem! Akwanle ni ni m ekwan, ka kwanmani ni enwen unu le umu unu. ²⁹ Make ni ogen zeni lalariri, hun we e gi si, 'Ndi-agan le ikpoho mutuleni nwa le ndi yetuleni nwa eran e nweke isi-oma.’

³⁰ Ogen hu ihian jenkọ d'a gha a si ugu, 'Dankwasị enyi

ndo-o!', a si oke, 'Kpume enyi ndo-o!' ³¹ Maḱeni, o me nwan ni we ri e me ihienni oḡen osisi gi ri ndun, kini k'e me o kpoguu nkun?"

*A Gun W'a Yeni Ndi Njo
(Azaya 53.12)*

³² O nwon ikennyẹ ebuo ozọ hun we duru we le Jesu d'a kpogbu—kani ndini me eje-ihien.

A Kpoma We Jesu Elu Obe

³³ Oḡen we gi ru ebegu w'a kpọ "Okpokom'isi", we no ebegu kpoma Jesu elu obe, iya le ndi hu me eje-ihien—onye ohu azuun eka-nni e, hun-ebu azuun eka-ekpen e.

³⁴ Jesu no si, "Baba, gbaghari we, makele amarin we ihien we ri e me."

We no tu-nkpọ, gi e kerikwa a.

³⁵ Igunrun ihian turu ebegu, e lee ile; kani, ndi-isi ndi Ju hu a kpa a e ye emu, a si, "O zuo ndi ozọ. 'Ya zuo nwan enwen e nu—mbuni iya wu Kraisti Osolobue, Onye Hu Osolobue Tume, Onye Hu o hori!"

³⁶ Ndi-agma huzi a kpa a e ye emu: a bia we d'e kunrun e, ye e manya ru-uka, ³⁷ si a, "Omēni iyū wū Eze ndi Ju, zuopuha enwen i!"

³⁸ O nwezikwo ihien we deye elu obe hu. Ihien we de wu, "Onwan wu Eze ndi Ju."

³⁹ Onye ohu ime ndi hu me eje-ihien hun we kpoma elu obe no kparime e, a si a, "Ele 'yu wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume? Zuopuha nwan enwen i, y'a zuopuhazikwo enyi!"

⁴⁰ Hun ebo no jugbo hun ku ihienni, si, "Y'a ra tude egun Osolobue—ebe o me ni ikpe ohu ke we ma 'yu le iya?"

⁴¹ Ikpe we ma enyi nwen furu efuru, maḱeni ihien enyi cho ke enyi ri a hun; kani o nwonni ihien okennyeni me."

⁴² 'Ya o no si Jesu, "Jizosi, ogen y'e gi bia rike Eze, dodo nyanhankwo m-o!"

⁴³ Jesu no si a, "M ri a gwa i ezioku, tanni, i siko d'e son m nodi ime Ali Izu-iken wu Paradaisi."

Onwun Jizosi

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jon 19.28-30)

⁴⁴ Ihiyen noke okuloku mmebuo efinnai, ogen hu enyanwun gi a ri isi, ohihi no gbachanrin ali hu ile d'e ru okuloku eto efinnai, ⁴⁵ makeni anwun amuzini. Ekwawu gi gbombepu Ebehu-kachanrin-nso ime Ulo-nso no bawapu ebuo*. ⁴⁶ Ya Jesu no gi oken olu yi oro, si, "Baba, e bu m mmon m che i aka!" O kuguu ihienni, o no kwombepu, nwunhun.

⁴⁷ Ogen onye-isi agha hu hun ki ndi-agma kpogbun'e gi hun ihiyen meni, o no ja Osolobue mma, si, "Ezioku-ezioku, aka okennyeni ri ochan!" ⁴⁸ Ogen ndi hu ile gbakikome ebahun e lee ilee gi hunguu ihiyen meni, we no tiri aka obi lama. ⁴⁹ Ndi ile marin Jesu ohunma le ikpoho ndi hu gha Galili sonhen e notezi ekere, e lee ihiyen ndi ri e meni.

Olili Jizosi

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jon 19.38-42)

⁵⁰ Ogen hu, o nwon okennyehi efan a wu Josefui, hun gha obodo Arimatia ri Judia bia. O wu ezigbo ihian le onye e bi obibi ri ochan. O ri e che obibia Ali-eze Osolobue.

O wu onye ohu ime Ndi-isi Nkikwama — ⁵¹ kani, o kweyeni ni we ime ihiyen we ku le ihiyen we me Jesu.

⁵² O no jen d'e kunrun Paileti, si a buye e ehui Jizosi. ⁵³ 'Ya o no gha elu obe butu e, gi ekwa line kwama a, bu e che ime ili we liyetuleni ihian hun we gu rike okporo ye ime omuma zeni. ⁵⁴ Uhuohin Nkwademe ro (Uhuohin

* **Isi Nke Eto-kwasi-ogun:45** Esodosi 26.31-33

Fraide), hun we gi a kwademe Uhuohin Izu-iken, bu o rumeguwo enyasi hun Uhuohin Izu-iken gi e bidon.

⁵⁵ Ikpoho ndi hu gha Galili sonhen Jizosi no sonme Josefu, we no hun ili hu, hunzi ke we don donme eh Jizosi. ⁵⁶ Ya we no lama d'a kwademe ihien ndi e shin ohunma le uden we jenko d'e gi te eh hu.

O ru Uhuohin Izu-iken, we no zu iken—makeni erira ke Iwu ku.

Isi Nke Eno-kwasi-ogun

Jesu A Gha Onwun Lihi

(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jon 20.1-10)

¹ Kanj, uzotuontuon biribiri uhuohin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuohin sonde), ikpoho ndi hu no weri ihien ndi ahun e shin ohunma we kwademe guu, jenme ili hu. ² We no hun a ni e nupugwo we omuma we gi nukin onu ili hu. ³ 'Ya we no banye ime e; kale ahunni we eh Di-nwonni-enyi wu Jesu. ⁴ O no gba we nghari-enya. Ke we don ri e ro e, idenmizi ikennyee ebwo yi ekwa ri e be nwanran-nwanran no wuzoye ni we. ⁵ Oken egun no tuma we, 'ya we no bu ihun koma ali. Ikennyee ndi hu no si we, "Ki hain unu gi a cho onye ri ndun ebe ndi nwunni ri? ⁶ O rizi ebeni; o ghagwo onwun lihi. Nyanhan ni ihien o gwa unu ogen o gi ri Galili: ni, ⁷ 'We jenko d'e bu mme wu Nwa nke Ihian che eka ndi njo, a kpogbu we m; kanj hun m'e akp'ohin eto, m k'a gha onwun lihi.' "

⁸ Ya ikpoho ndi hu no nyanhan ihien Jesu ku, ⁹ a gha we ili ahun lua, we no gwa madu mmanai hu le ndi ozo ile hoduni. ¹⁰ Ikpoho ndi hu wu Meri onye Mag'dala le Juana le Meri nne Jemisi; uwe le ikpoho ndi ozo we ile wi gba gwa ndi-ozu hu pu-ichen ihien ndini. ¹¹ Kanj, ndi-ozu hu pu-ichen egini e don makeni ihien we ri e ku ri we hu ke oku nwonleni isi.

¹² Kanị Pita nọ lihi ọto, gbasi ili ahun; o hulua ali, nyonye, 'ya ọ nọ hun ẹkwa line hu we te gi kwama Jesu, kanị o nwonzini ihien ozo ọ hun. Ọ nọ pu, e ro ihien menị.

Umụ-azuun A Jenko Emausu A Hun Jesu K'ọ Ghaguu Onwun Lih

(*Mak 16.12-13; Luk 24.44-47; Jon 5.39, 45-47*)

¹³ Uhuohin ohu ahun zi, umu-azuun Jesu ẹbuo jenko obodo ohu me ẹkerẹ w'a kpo Emausu. (Gha Jerusalem d'e ru Emausu wu ihien ri ke maili esa.) ¹⁴ We hu e ku oku ihien ndi hu ile meni. ¹⁵ Ke we ri e ku, e shi inyenren, 'ya Jizosi le enwen e no nochime we, son we jensonme; ¹⁶ kanị anini we we koma a enya. ¹⁷ Ya Jizosi no si we, "Ele inyenren ke unu shiko ihienni ile jenko?"

We no biwuzo, ronme ihun. ¹⁸ 'Ya onye ohu ime we w'a kpo Klopasi no si a, "O nọke si 'yu suo wu onye obia ri ime Jerusalem hun marinleni ihien ndi me ebahun kete uhuhinni?"

¹⁹ Jesu no si, "Ki me?"

We no si a, "Ihien ndi gbashari Jesu onye Nazareti: Okennyeni gi orun a le oku-onu a ghosichanrin n'ọ wu oken onye-amuma ri mkpa—ke ebe Osolobue ri ke ebe ihian ri— ²⁰ lezi ke ndi-isi nchu-ejan le ndi-isi enyi don we e ye we ni we ma a ikpe-onwun; 'ya we no ma a ikpe onwun, kpogbu e; ²¹ kanị enyi te nwon olile-enya ni iya wu onye hun jenko d'a gbapuha Izrelu!"

"Eghee, wezukade ihien ndini ile, onwan me e nwan akpu-uhuhin eto ihien ndini me. ²² Ozozu, ikpoho ndi hu ime ndi itu enyi me ihien tu enyi enya; we jen ili e uzou-utuntun tanni, ²³ kanị ahunni we ehụ a. We no kinhen d'a gwa enyi ni a hunguode we ohun ebe ndi mmon-ozu puha d'a gwa we ni o hu ndun. ²⁴ Ndi hu ime ndi enyi le we wi e jenguzi ili hu, we no hunzikwo a ni o richanrin ke ikpoho ndi hu don ku; kanị ahunni we 'ya le enwen e."

²⁵ 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Euu! Ụnụ e zuzukẹ; ọ fuka ụnụ ọrun ikweri ihien ile ndi-amuma ku ime Ẹkukwo-nsọ! ²⁶ Ekuni w'ẹ ni Mezaya jenko d'a taguu afunfun ndini o kebe banye ogho a?” ²⁷ 'Ya Jizọsị nọ gha ihien Mozizi de ime Ẹkukwo-nsọ d'e ru ihien ndi-amuma ile de kowacharin ni wẹ ihien ile Ẹkukwo-nsọ ku banyeni 'ya le enwen ẹ.

²⁸ Hun wẹ gi rume ehii obodo hu wẹ jenko, Jizọsị nọ me rikẹ sị o k'e jenghafa; ²⁹ wẹ nọ riokenme ẹ, sị a, “Du enyi nodi ndo-o, ni ohi a gbamaguo, uhuhoin tanni a gumaguo ma.” 'Ya ọ nọ banye d'e son wẹ nodi.

³⁰ Ogen o gi nodi ali n'o son wẹ ri ihien-oriri, ọ nọ weri bredi, gozi ẹ; ọ nọ bebe ẹ, we ẹ ye wẹ. ³¹ Ebehu ke enya wẹ nọ shiapu, wẹ nọ marin ni iya ro. 'Ya ọ nọ fori, ahunzini w'a!

³² Wẹ nọ sị ibe wẹ, “Ogen o gi a gwa enyi oku uzọ le ogen o gi ri a kowa ni enyi Ehuhuo-nsọ, ele ọ nọ ke sị okun ri ime obi enyi a dun?”

³³ Wẹ nọ lihi otọ ozigbo ahun, kin-azuun si Jerusalem; wẹ nọ hun umu-azuun mmanai hu le ndi ozọ wẹ le wẹ wi ke wẹ gbakikome; ³⁴ wẹ ile gbakikomeni hu a sị, “Ezioku ro! Di-nwonni-enyi e lihiguo, Saimonu a hunguo a!”

³⁵ Wẹ ebubuọ nọ nwan gwa wẹ ihien me uzọ, gwazikwo wẹ ke wẹ don ghoha ni Di-nwonni-enyi ro ogen o gi bebe bredi.

Umu-azuun Jesu A Hun Jesu K'ọ Ghaguu Onwun Lihii
(*Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jon 20.19-23; Orun Ndi-Ozi 1.6-8*)

³⁶ Ebe mmadu ebuo hu ri a gwa wẹ ihienni, Jizọsị le enwen ẹ nọ nwonpuha idemizi, turu etintinnai wẹ. Ọ nọ sị wẹ, “Udon 'ya ri ni unu.”

³⁷ Wẹ ile nọ jusohi, ezigbo egun nọ tuma wẹ; wẹ hu e ro n'a hun wẹ onye-mmom. ³⁸ 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Ki haiin egun

gi a tu unu? Ki hain unu gi e nwe obi-ebu? ³⁹ Lee ni eka m; lee ni uku m: Mmẹ ro! Metu ni m eka ni unu hun a ni mmẹ ro; onye-mmọn ara nwe uru le okpukpu ke unu don hun ni e nwongho m.”

⁴⁰ O kuguu ihien, o no ghosi we eka a ebu le oku a ebu. ⁴¹ Ebe omeni ekwerikwoni we—makele o tu we enya leni ighoghọ jun we obi—ya Jesu no si we, “Unu e nwegho ihien owule w'e ri eri ebeni?” ⁴² We no ye e mkpiki azun we shi, ⁴³ o no narin we iya, ri e id'anya we.

⁴⁴ Ya o no si we, “Ihien ndini ke m gwa unu ogen mmẹ ni unu gi ri: ni ihien ile we de banyeni m ime Iwu Mozizi le ime ihien ndi-amuma de le ime Ebu-oma jenkọ d'e mezuchanrinriri.”

⁴⁵ 'Ya o no kpupu uche we keni we sa-eka ghota Ekukwo-nsọ, ⁴⁶ si we, “Onwan wu ihien we de: ni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, siko d'a ta afunfun, nwunhun, nke akpu-uhuohin eto o gha onwun lihi; ⁴⁷ ni we jenkọ d'e gi efan a zi ndi ali ile ozi nroghari le mgbaghari njo—ni Jerusalem ke we jenkọ d'a gha bidon.

⁴⁸ Unu wu osheri ihien ndini ile hun meye unu enya. ⁴⁹ Lee n'e, m jenkọ nwan d'e zihę ni unu Mmon-nsọ ahun Nedi m kwe nkwa a. Ka cherikwo ni ime obodo ebeni d'e ru ogen we yimeguu unu iken hu gha Elu-igwee bia.”

Jizosi E Si Elu-igwee

(Mat 28.19-20; Orun Ndi-Ozi 1.9-11)

⁵⁰ O no duru we gha ime obodo hu puha, duru we rukwori Betani; e ru we ebegu, o no kishi eka enu, gozi we. ⁵¹ Ogen o gi ri a gozi we, 'ya o no gha ime igunrun we pu, e we w'e shi elu-igwee. ⁵² 'Ya we no fe e.

We no gi oken ighoghọ lakin Jerusalem. ⁵³ We hu a no ime Ulọ-nsọ ogen ile, a ja Osolobue mma.

Elu Ọhụn: Èkùkwọ-Nsọ (Azụn Ọhụn rịn'a)
Revision of New Testament in Ika

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a sub group of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789037056

Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 19 Oct 2021

31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1